RIHARD GRÄF

BLAŽENI KOJI GLADUJU

„VRELO ŽIVOTA“

KNJIŽNICA ZA DUHOVNI ŽIVOT

KNJIGA DESETA

Rihard Gräf C. S. Sp.

BLAŽENI KOJI GLADUJU

Prevela

Zlata Gregurinčić

ZAGREB

1944

Njemački naslov knjige:
SELIG DIE HUNGERDEN

Nadbiskupski ordinarijat Vrhbosanski

Br. 1587/43

IMPRIMATUR.

Sarajevo, 21. lipnja 1943.

† Ivan
nadbiskup vrhbosanski i metropolita

TISAK HRVATSKE TISKARE, ZAGREB, PALMOTIĆEVA 3

Br. 1286-II-1-1944

Dopušta se tiskanje knjige Richard Gräf C. S. Sp.: „Blaženi koji gladuju".

GLAVNO RAVNATELJSTVO ZA PROMIČBU

Mariji
pomoćnici kršćana

„Gospodc, pokaži nam lice svoje i bit ćemo spašeni!"

(Ps 79. 4)

PREDGOVOR

Za događaja, koji svojom veličinom obuhvaćaju zemlje i narode pojedinci kao da posve izčezavaju. Većina je ljudi sklona dapače misliti, da pred orkanom što hara osobni napori ništa ne znače. Ne čujemo li često u danima, što ih proživljujemo da se rekne: »To je veće od nas«; »To nas u tolikoj mjeri nadmašuje, da ni pomišljati ne možemo, da bismo na tome šta promienili«; »Ni obzirom na rat, što bjesni. Ni obzirom na zamašnost ćudorednog zla, koje zapljuskuje sviet«.

A ipak je pitanje, je li ovakav način gledanja na stvari izpravan?

Kao dio materialne stvarnosti mi dakako izgledamo podvrgnuti neumitnosti svjetovnog zbivanja. Ali po svom duhu i po vjeri, toj božanskoj iskri u nama, mi beskrajno nadilazimo tvar. Taj plamečak vjere, usađen u nas pri krštenju krije u sebi moć neslućenog gospodstva.

Pisac Rihard Gräf, koga naši čitatelji već poznaju) hoće upravo da nam pokaže kakva se sve-*

---

*) Koji je tako uvjerljivo govorio našim čitateljima o značenju izpunjavanja volje Božje u djelu »Da, Otče«.

silna moć krije u našoj vjeri. Kakvo nam bezkrajno veliko obzorje ona otvara. Kako goleme snage pruža našoj volji. Kako nas osposobljuje, da postanemo gospodarima samih sebe i gospodarima svieta. Da postanemo najvećim »političarima« svieta i odigramo presudnu ulogu u njegovoj sudbini. Čini se to dakako čudno, kod Kristovih rieči: »Moje kraljevstvo nije od ovoga svieta«, a ipak je činjenica, »da su najveći ‚političari' samo vrlo veliki grješnici i vrlo veliki svetci«.

Među kojima je naše mjesto, mi o tome ne dvojimo. Pitanje je za nas samo, kako pronaći način, da zaista među ovim posljednjima budemo. Pisac i na to odgovara: b u d u ć i g l a d d u š e z a B o g o m. Čineći, dakako, predhodno sve, što možemo, ali želeći još bezkrajno više učiniti. Ovakova »čežnja — veli pisac — može nas dovesti do najviših stepena svetosti«. U ovom smislu knjiga otkriva tajnu posvećenja »malenih«. Svih onih, koji ne smatrajući se sposobnim za izvanredne pokore i mrtvenja, ipak žarko žude za sjedinjenjem s Bogom. Kao takva ona će — to se čvrsto nadamo — biti putokazom mnogima, i dovesti brojne duše bliže Spasiteljevu Srdcu.

Uredničtvo

»Vrela Života«

PREDGOVOR PISCA

»Bog hoće, da se svi ljudi spase i upoznaju istinu« (1 Tim 2, 4). No pri ovom kod mnogih izbija glasno i živo pitanje: »Šta moram činiti, da se spasim?« (Dj ap 16, 30). Mogu li ja postati svetim?

Ova knjiga pokušava na to odgovoriti. Jednostavno i priprosto, da svatko mogne razumjeti. Hoće, da pokaže put, kojim svi mogu ići.

Viest o kraljevstvu Božjem ima biti »radostna viest« (Lk 16, 16), a ne nešto, što bi čovjeka k zemlji pritiskivalo. Tako i ova mala knjiga hoće da naviešta radostnu viest baš potištenima i potlačenima, »malenima«, siromašnima, i griešnima, da bi se »obamrle ruke i umorna koljena« (Hebr 12, 12) mogla opet pridići.

Tri diela knjižice međusobno su povezana[1]). Samo po vjeri i nadnaravnom promatranju stvari možemo doći do svladavanja samih sebe i do nadvladavanja svieta. »*Samo tko vjeruje, živi*« (Chateaubriand). Samo po vjeri dolazi se k ljubavi.

---

[1]) V. sadržaj na kraju knjige.

Djelce neka bude posvećeno Mariji, našoj nebeskoj Majci! S njezinim blagoslovom neka pođe u sviet i dovede mnogo »*gladnih duša*« k posvemašnjoj svetosti.

Misijski dom Broich, u siečnju 1938.

P. Richard Gräf, C. S. Sp.

NAPOMENA
UZ OSMO I DEVETO NJEMAČKO IZDANJE

Brzim sliedom, od sredine travnja 1938. izašlo je prvih sedam izdanja ove knjige. To je dokaz, da je jednako dobro bila primljena kao i »Da, Otče«. I u inozemstvu je bila pozdravljena, da, u mnogim zemljama i na domaći jezik prevedena.

Jedan velegradski dušobrižnik pisao je, da je knjiga na njega i njegovu zajednicu pobudno, utješno i poticateljski djelovala. Daj Bože, da posvud gdje dođe, jednako blagoslovno mogne djelovati i naročito izoštriti pogled na nadnaravnu stvarnost!

Misijska kuća Knechstenden, u siečnju 1940.

P. Richard Gräf C. S. Sp.

VJERSKA BIEDA NAŠEG VREMENA

Naša vjera — teret?

Život je mučan teret. On nas pritište. I to ne treba tek dokazati Svetim Pismom i Predajom. Činjenica ne treba dokazivati. Naša vjera treba nam pomoći, da lakše nosimo teret života i da svome životu dadnemo smisao. »*Dođite k meni svi, koji ste umorni i obterećeni i ja ću vas okriepiti. I naći ćete mir dušama svojim*« (*Mat 11, 28 sl*). Kako objasniti, da za mnoge ljude vjera nema više te snage, što više, da je ona za njih uz teret života kao neko novo breme, te da im postaje još težim od već težkog bremena života, — bremenom pod kojim stenju i uzdišu? Kako mnogi žale, što su odgojeni kao katolici! Po drugim vjerama život je udobniji i lakši! Spasitelj doduše kaže sam, da nam nameće jaram i breme, ali on izričito dodaje dvie važne riečce: »*Moj jaram je sladak i moje breme je lahko*« (Mat 11, 30). I najškrtiji poslodavac plaća svojim radnicima makar i oskudnu nagradu. Zar da je samo Bog tako tvrd, da bi htio samo žeti, a nikada ne sijati? (Lk 19, 21). Zar ne veli već Stari Zavjet (Ps 33, 9): »*Kušajte i vidite,*

kako je sladak Gospodin!« Bog je dobar, on već ovdje plaća stostruku nagradu, a povrh toga daje nam vječni život.

Naša vjera — snaga!

Sv. Ivan piše: »*Naša vjera je pobjeda, koja nadvladava sviet«* (1 Iv 5, 4). To vriedi i za naše sadašnje vrieme. No kako to, da se kod tolikih tako brzo može opaziti umornost i nemarnost u vjeri, tako, da njihova vjera nije više dorasla da odoli bilo kakvoj navali, te ne mogu više udovoljiti dapače ni najjednostavnijim i najpotrebnijim zahtjevima vjere? Naslovnici pisma Hebrejima izdržali su težku borbu trpljenja, podnosili pogrde i tjeskobe, čamili u zatvoru i s veseljem podnosili otimanje svojih imanja (10, 32 sl.). A sv. Pavao ne hvali ih baš osobito, on im dapače veli, da bi morali biti spremni za svoju vjeru oprieti se do krvi (12, 4). Ako nam naša vjera ne daje više snage, da radi nje sve pretrpimo, onda tomu nije kriva sama vjera, ni Bog, nego mi, samo mi. Ova knjižica, čije su misli dozrele posve pod utjecajem prilika našeg vremena, nastoji riešiti to pitanje.

Nama danas nedostaje samo živa vjera. Ne manjka nam toliko duhovno primanje vječnih istina, nego više izvršavanje voljom onoga, što nas vjera uči, to jest život po vjeri, prožimanje našega života i svih

životnih područja blagom vjere, ukratko, nedostaje *nam djelotvorna vjera.*

O vjeri se mnogo govori i piše, ali se vjera u tim djelima obrađuje više ili manje kao krepost, iako kao božanska krepost. A vjera je ipak mnogo više, nego »puka krepost«, ona je klica, korien, polazna točka pravog nutarnjeg života. Vjera je u našem poimanju mnogo izgubila od svog temeljnog značenja i gotovo je posve potisnuta iz svog polaznog položaja. Znanje je o vjeri, o Bogu, o Crkvi veliko, danas djelomično i vrlo veliko, ali to još nije ni izdaleka vjera sama. Šta nam koristi obsežno znanje o vjeri, ako je ona mrtva? Znanje o vjeri niti ne treba da bude vrlo obširno. Mnogo je važnije, da se živi po vjeri. *Da se živi životom, koji poput života u sjemenu probija ljusku i potiče na razvoj.* I kod dubokog vjerskog znanja vjera je nešto jednostavno, jedinstveno, jer je nešto živo, a ipak nad sve ljudsko poimanje uzvišeno. U tolikoj mjeri, da je ne može pojmiti ni sasvim u nju prodrieti ni najbolji poznavalac duša, ni najpametniji svjetski mudrac ili bogoslovac. Značajno je, da Spasitelj vjeri »velikoj kao gorušičino zrno« pripisuje moć da čini čudesa (Lk 17, 6) i on sam označuje na jednom drugom mjestu (Mk 4, 31) gorušičino zrno kao najmanje od svih sjemenja. S tom vjerom samo tako velikom kao gorušičino zrno — mogu se činiti velika čudesa, premieštati gore, presađivati drveće (Mt 17, 20; Lk 17, 6). S takvom se onda vjerom može

sigurno vladati i životom i nositi teret života. Kako ogromna, neizmjerna snaga i kakova svesilna moć mora da je istom u vjeri, koja više ne naliči gorušičinom zrnu, nego podpuno razvijenom »velikom drvetu«!

»*Moj pravednik živi od vjere*« (Hebr 10, 38). Bez ove žive vjere ne ćemo doći do savršene ljubavi, ne možemo vladati svojim životom, niti postati gospodarima svieta. Bez te vjere bit ćemo i ostat ćemo robovi svoga »ja«. Samo po vjeri možemo jasno upoznati, kako da svoju volju podpuno podredimo Božjoj volji. Ova knjiga sliedeći tu misao sačinjava i završetak knjige »Da, Otče!«

»Slovo ubija«

Svi izvori na zemlji ne dadu se svesti u jedno jedino riečno korito. Po hiljadama puteva oni teku k moru. Tako se ne može ni sve preobilje bogatstva života izreći riečima. Život je odviše dubok a da bi ga s nekoliko rieči mogli izcrpsti; prebogat i raznolik, a da bi ga s nekoliko rečenica razložili. Krajnje njegove strane leže odviše udaljene, tako da ih rieči ne mogu obuhvatiti. Tako je u naravnom, ali još mnogo više u nadnaravnom životu, poimence na onoj granici, gdje se narav i nadnarav spajaju u jedno.

Kad naravno-nadnaravni život hoćemo da pokažemo s njegove praktične strane, uviek nailazimo na

potežkoće zbog ograničenosti i nedostatnosti našega govora. On sužuje, ograničava, raztrgava životnu cjelinu. Ubija život. Jednom je rečenicom uviek prikazana samo jedna strana istine. Sliedećom rečenicom već bi morala biti osvietljena njena suprotna strana. Ali eto, obje rečenice, međusobno razstavljene, krive su, neizpravne, a podpuno katolička istina izbija tek onda, kad istodobno i uzajamno nastupaju. Tako na pr. kad govorimo o našem posvećenju, moramo reći: »Čovjek čini sve« i »Bog čini sve«. Ni prva ni druga rečenica, sama za se uzeta, nije izpravna; rješenje leži u njihovu uzajamnom popunjavanju. Stoga bi se uviek moralo pisati i govoriti u suprotnim rečenicama, da se izbjegne nerazumievanju. Ako se redcima, koji sliede, ističe sad božansko, sad ljudsko djelovanje, to je svaki put samo jedna strana dotičnog pograničnog područja, ali ona ne izključuje druge strane, nego je uviek traži kao suprotni pol. Ni najobilnije milosti nikada ne izključuju naravi, nego uviek grade na njoj, one je prožimaju i oplemenjuju. S jedne strane pisano je: »*Nitko ne može doći k meni, ako ga Otac . . . ne privuče* (Iv 6, 44), a ipak s druge strane rečeno je: »*Ako tko hoće biti moj učenik, neka zataji samoga sebe . . .* i *ide za mnom*« (Lk 9, 23). Pa opet: »*Trčite tako, da dobijete pobjedničku nagradu!*« (1 Kor 9, 25), a onda nasuprot: »*Ne stoji do vlastitog htienja ili trčanja, nego do Božjeg milosrđa*« (Rim 9, 16).

Nadalje valja uvažiti, da su sve rieči »tako daleko od istine«, kao što je slikani lik anđela daleko od pravoga anđela. »Dvojim«, veli Chesterton, »da se kojagod istina može izreći drugačije nego u prispodobi«.[1]) A kako različito shvaćaju pojedinci istinu i pravi život, što ih govori i slike samo nagoviještaju! Neki misle, da sve mogu izcrpsti jednom samo rukom, dok je drugima to isto neiztraživo, bezkrajno more. Mnogi sebi utvaraju, da jednom kretnjom ruke mogu učiniti ono, što za druge znači rad čitavog života. Jednomu jedna riječ ne kaže ništa, »pa to nije ništa novoga«, dok se drugome u jednoj »staroj rieči« otvara posve novi sviet. Sv. Pismo je neizcrpivo more, koje u sebi sakriva novo i staro, ali čije blago ne pliva na površini.

Ova knjiga ne će svima isto reći. Zakon o shvaćanju onoga što čujemo — »Svatko čuje propoviednika na svom vlastitom jeziku« — vriedi i za razumievanje onoga što čitamo. Pa kako je ne samo propoviedniku, nego i slušaču propoviedi potreban Duh Sveti, isto je tako i piscu i čitatelju. Ovaj Duh Sveti neka napuni obojicu, pisca i čitatelja, da upoznaju, što je pravo, prime snagu, da ono što su upoznali pretvore u djelo, primiene naime u životu.

---

[1]) Filozofski je to pretjerano. Istine se izriču i čistim idejama. (Op. ur.).

I.

Vjera

GLAD ZA BOGOM

Težnja naravi za ciljem

Sve stvoreno upravljeno je prema nekom određenom cilju i nosi u sebi naravnu, neodoljivu težnju, da postigne svoju konačnu svrhu. Voda nalazi svoj put do mora preko stotina i tisuća kilometara. Težnja je tako jaka i velika, da je možemo prisiliti na rad, izkoristiti je, ali je nikada ne možemo ukloniti. Biljka naginje k svietlu, zraku, vodi; ona izkorišćuje svaku priliku i mogućnost, koje joj se bilo kako pružaju, da do njih dođe. Ista težnja za postignućem cilja leži u svakoj životinji. U tamnoj, naravno-jakoj težnji nastoji i životinja postići sve, što služi razvoju njenog života. »I roda u zraku zna svoje vrieme, golub i lastavica i ždral drže se vremena povratka svojega« (Jer 8, 7). Sva stvorena bića žele i traže samo ono, što služi upodpunjenju i povećanju njihova bivovanja. Samo čovjek — »kruna stvorenja« — luta naokolo, »koleba i tetura kao pijan« (Ps 106, 27).

U potrazi za Bogom

Bog je i nama ljudima postavio cilj, koga trebamo a i možemo postići. Taj je cilj On sam. Naša

duša gladuje i žeđa za njim. Najdublje i posljednje u čovjeku jest čežnja za srećom, za vječnom srećom. Pa i Nietzsche je rekao: »Svako veselje hoće vječnosti, hoće duboke, duboke vječnosti«.

Mi smo trajno na putu, trajno u potrazi za srećom, za izgubljenim rajem. Tu je težnju Bog tako duboko usadio u naše srdce, da je nikako ne možemo ukloniti, pa ni kad bismo htjeli. Ova želja, ovo nezadovoljstvo srdca, ova čežnja za srećom, za radošću, koja se u ovozemskom životu nikada ne smiruje niti zasićuje, to je naša težnja za Bogom. To nije ništa drugo, nego Spasiteljeva rieč, što u našoj duši uviek odjekuje i što teži za ostvarenjem: »*Budite savršeni, kao što je savršen Otac vaš na nebesima!*« (Mt 5, 48).

GDJE JE SVETI ČOVJEK?

Je li Bog kriv?

Mi ne znamo, koliko će ljudi doći u nebo. Ali ima veliki broj ljudi, koji su tako dobre volje, koji tako ozbiljno traže i nastoje, da će se sigurno još mnogi od njih moći spasiti. Zla volja i izričita, sviestna zloba riedke su. A preko svake mjere veliko je milosrđe Božje. Ali sigurno je i to, da do posve velike svetosti ne dolazi baš mnogo ljudi. Vrlo ih je malo, koji su se digli daleko nad prosječnost. Potrebno znanje sigurno nam ne manjka. Posve nam je jasno, da nas užitci, i radosti ovoga svieta konačno ipak ne

mogu zasititi. Oni dapače mogu samo još povećati žeđ za radostima, tako da se ona pretvori u pohlepu, koja će nas upropastiti. »Bit će tako, kao kad gladan sanja, da jede, pa onda se probudi, i glad se njegov ipak nije utišao, kao kad žedan sanja, da pije, a onda se probudi, i još je iznemogao i žedan« (Is 29, 8).

U čemu je dakle pogrješka? Tko je kriv? Je li Bog tu zatajio? Zar mu nije uspjelo stvaranje čovjeka? Zar je postavio čovjeku cilj, koga samo nekolicina može doseći? Ni jedan učitelj ne će svojim učenicima postaviti cilja, koga od stotine samo nekolicina njih može postići. Sigurno, grieh sa svojim posljedicama razjašnjuje mnogo toga, ali ne sve. Zapreke na našem putu k Bogu veće su, privlačiva snaga svieta postala je jača, no mi imamo i odkupljenje s njegovim silnim obiljem milosti. »*A gdje se umnožio grieh, milost je postala izobilnom*« (Rim 5, 20). Bog daje uviek izobilno.

»Tko ljubi, uviek razsipno daje«

U prirodi nalazimo razsijano bezkrajno bogatstvo. Koliko izobilje cvieća, boja i oblika! Koliko cvjetova cvate uzalud, koliko plodova sazre i iztrune, koliko blaga, koje nikada ne će biti odkrito sakriva zemlja, koliki bezbroj energija izlazi iz sunca, a da ni milionti dio ne dopre do nas! Koliko snage i topline šalju ostala nebeska tjelesa, isto tako bezkoristno u svemir! *Čemu ova razsipnost?*« (Mt 26, 8), tako

bismo i mi više puta upitali. Mi bismo izkoristili svaki list i svaki cviet. Ali sve ovo razsipno izobilje imalo bi za nas duboki smisao, kad bismo ga uzeli kao poredbu za ono bezkrajno obilje milosti, što ga je Bog izlio na nas; kad bi nam makar samo malo otvorilo oči za još mnogo veću »razsipnost« Božju u području milosti. Bog je ljubav. Ljubav je izliev samoga sebe. »Tko ljubi, uviek razsipno daje« (C. F. Meyer, Die Narde). Što je Bog još mogao učiniti, a da nije učinio? Krivnja je konačno na nama.

TRAŽILI SMO BOGA U MRAKU

Za sebe uviek biramo bolje

Mi smo nastojanje oko svetosti sebi otežčali, učinili ga težim nego što po sebi jest. Mi smo od sebe zahtievali više, nego što je moguće. To moramo objasniti u svoj svojoj zamašitosti po jednom obćevriednom načelu. Mi ljudi odabiremo uviek i u svim okolnostima ono, što nam se čini boljim. Čežnju je za blaženstvom dragi Bog tako duboko usadio u naše biće, da mi sebi ništa mučna ni zla odabrati ne možemo. No jer bludimo i jer smo sliepi, mi često odabiremo ono, što je zapravo zlo za nas. Grješnik odabire grieh, ali on grieši samo, jer se grješno za čas njegovoj naravi pričinja ugodnijim i boljim. Samoubojica odbacuje od sebe život, jer smrt smatra manjim zlom. Ako su preda mnom dvie čaše različitog vina, moram odabrati bolje. Posegnem li za lošijim, događa se to samo s jednog razloga, koji mi izbor lošijeg vina prikazuje kao bolji izbor: da se mrtvim, da sačuvam prividnost, da pokažem drugima, da sam slobodan, te mogu odabrati i lošije.

Ovo načelo, koje ne pozna iznimke, možemo praktičnije još i ovako izraziti: ja ne dam ništa iz ruke, ako u zamjenu ne dobijem ništa jednako vriednoga ili boljega. Ne moramo li, da postanemo sveti, posve sveti, — ostaviti i napustiti sve, barem nutarnje odreći se svieta, ljudi i sebe samih? Ako hoćeš biti savršen, idi prodaj, što imaš i podaj siromasima!« (Mt 19, 21). Ni jedna crkva, ni država, ni čovjek ni moć ne može stupiti pred ljude s tako velikim zahtjevom, »ostavi sve«, kako to čini katolička Crkva po Kristovom nalogu. Ona zahtieva čistoću do zadnjeg prievoja srdca, preoblikovanje i preinačenje do najskrovitijeg kutića naše duše. Ali kako ja mogu sve ostaviti i napustiti, ako mi se za to baš ništa ne daje? Nešto nam je doduše obećano: nebo, vječno blaženstvo. Ali to nije ništa za ovaj čas. Ja hoću sad, barem nešto jednako vriednoga za ono, što moram napustiti. »Prazna« obećanja za budućnost ne služe mojoj naravi, koja se *sada* mora žrtvovati, ona *sada* hoće protuvriednost. Naše nastojanje oko savršenosti mora zatajiti, ako to važno načelo ne uvažimo. Mi smo previše tražili od naše biedne naravi, mnogo više

nego što ona uobće može dati. Koje čudo, ako je unatoč najjunačkijeg nastojanja uspjeh izostao!

»No oni su volili tmine«

Ako kakvo siromašno diete drži u ruci komad suhog, pljesnivog kruha, pa mu se dade veliki komad kolača, ono će odmah odložiti kruh i obim rukama posegnuti za kolačem. To za nj sigurno nije nikakva žrtva, ali velika bi žrtva bila za diete, kad ne bi smjelo uzeti kolač, nego moralo zadržati kruh. Diete želi sladko bez obzira na to, da li sladkiše može dobiti ili ne, da li su otrovni ili nisu. Ali razuman čovjek ni za težkog glada ne će uzeti otrov, pa bio on za njegov okus i najslađi na svietu, nego će radije još malo gladovati. I sada stojimo pred jednom zagonetkom. Kako to, da mnogi od nas posižu za grješnim užitkom svieta, samo jer je ustima »sladak kao medeno saće«, premda većina zna, da mu od tog duša umire i zauviek propada? Znamo svi, da nam cieli sviet ne koristi ništa (Mk 8, 36), i da trajno blaženstvo nalazimo samo u nadnaravnom redu. Svi smo izkusili, što kaže prorok. »Jeli ste, ali se niste nasitili, pili ste, ali žeđu niste ugasili« (Ag 1, 6). Kako to, da premda svom snagom težimo za nadnaravnim, ipak uviek iznova posižemo za prolaznim? Hoćemo da dosegnemo zviezde, a uistinu obuimamo blato (Tuž Jer 4, 5). »Ja nesretni čovjek, tko će me osloboditi ovog samrtnog tiela? (Rim 7, 24). »Volja za

dobro je tu, ali ga ne izvršujem. Ne činim ono dobro, koje hoću, nego zlo koje ne ću. (Rim 7, 28 sl.). Po nutarnjem čovjeku veselim se doduše Božjem zakonu, ali u svojim udovima osjećam drugi zakon, koji se protivi zakonu duha« (Rim 7, 22). Ponajprije postaje nam jasno, da nam sve naše znanje ne pomaže mnogo. Spoznaja ništetnosti zemaljskoga ne može nadvladati privlačive snage zemaljskoga obzirom na našu narav.

Kakva spoznaja, takva ljubav

Da riešimo zagonetku, moramo uočiti još jedno načelo. »Što čovjek ne pozna, to ni ne ljubi«. Što ja ne poznam, nikako ne mogu ljubiti. Ljubav se ravna prema spoznaji. Bezuvjetno moramo uočiti još i to, da spoznaja i ljubav moraju biti na istoj razini. Stoga spoznaja zemaljskoga, s čisto naravnim, po milosti nerazsvietljenim razumom još ne budi ljubav k nadnaravnom. Naše oči, uši, naš osjećaj i, na nj oslonjen, naš razum mogu pojmiti sviet, u se ga uvući. Time se u našoj ljudskoj naravi toliko toga budi, što teži za užitkom i veseljem, da smo nehotice skloni, da udovoljimo toj želji. Stvoreno blista i privlači, i tako nas moćno mami, a u našoj je naravi toliko toga srodnoga, što nas privlači k osjetnome, da za nas nije nikakva žrtva, posegnuti za prolaznim, naprotiv, velika je žrtva za nas toj se težnji oprieti. I sada da svom dušom, srdcem, čuvstvom i svom snagom

težimo za nadnaravnim! No tu je sve tamno, tu nas ništa ne privlači, ne mami. Nek naša narav sve napusti, ne videći nikakve protuvriednosti! Mi od sebe tražimo nemoguće.

POTREBA SVIETLA VJERE

Vjera — svietlo

Nadnaravni izvor spoznaje za našu nadnaravnu ljubav nije razum, nego vjera. Sa ženom u Evanđelju moramo najprije zapaliti svietlo, pa tražiti. Mi smo Boga tražili u mraku. Kad nam svietlo vjere makar samo i malo sine, onda i nadnaravnost počima nas već mamiti, privlačiti, vući i to u onoj mjeri u kojoj u svietlu vjere sve jasnije i jasnije blista. »*Vjera je duhovno svietlo*«, kaže sv. Toma. Ivan od Križa često govori o »tamnom« svietlu vjere. Ali nije vriedno da se na tom dalje zadržavamo. Naravno, kao i nadnaravno svietlo po sebi je posve nevidljivo. Vidljivim postaje samo kada se gdje pokaže i odrazi. Svietlo je različito od svjetlonoša, od »svjetlostnih tjelesa« (Uspr. Post 1, 3, 1, 14 sl.). Premda sunce i zviezde uviek obasjavaju svemir, on je ipak taman. »Svietlo svietli u tami, ali ga tama nije spoznala« (Iv 1, 5). Sv. Pismo razlikuje dvovrstnu tamu: *noć* (Iv 9, 4) i *najskrajnju tamu* (Mt 8, 12). Najskrajnja tama — u naravi i nadnaravi — postoji istom onda, kada svjetlonoša i svietlo, kao takovi,

nestanu. O najskrajnjoj tami, kaže sv. Ivan u svom prvom pismu (2, 11), da ona potamnjuje oko. Iako svietlo vjere kod mnogih ostaje »tamno« svietlo, ono je ipak još uviek svietlo, u kojem se može spoznati nadnaravnost.

Svietlo vjere jest pravo svietlo. »Moramo se čuvati, da svietlo vjere ne shvatimo samo u prenesenom smislu, i mislimo samo na istine, koje nam izvana dolaze. Ne, vjera je ulivena krepost, ona je, iako tainstveno, ipak pravo svietlo, ona je sposobnost, da spoznamo Boga i božansko (da vidimo, gledamo u nepravom smislu), sposobnost, koje nema čisto naravan čovjek«. (Dümmler, Beschauung und Seele). Samo po vjeri shvaćamo bogatstvo onoga i bezvriednost ovoga svieta.

Kako djeluje svietlo vjere

Isto kao što narav, koja nas okružuje nalazi u nama mnogo srodnoga, što ona privlači, isto tako i nadnaravno nalazi u nama mnogo toga, što teži za svietlom, što privlači svietlo. Ali ove obostrane privlačljive sile počimaju uzajamno djelovati istom onda, kad zasja svietlo vjere. Po vjeri dolazi do stvaranja protuutega. Što nas više privlači nadnarav, to manje privlačljive sile i čara ima sviet za našu narav, to većma nestaje našeg zanimanja za nj. Njegova ljepota bliedi u mojim očima i više me ne sapinje. Njegove

prietnje, progoni i mučenja prestaju me plašiti. Jer je postojao nutarnji protuuteg, mogao se sv. Lovro u plamenim mukama na užarenom roštilju šaliti: »Okrenite me na drugu stranu!« Mi ne možemo ništa napustiti, ako nema protuteže. Gdje su obje privlačljive snage nekako podjednake, tamo će čovjek izvanredno bolno osjetiti razdvojenost i dvostruku bit svoje naravi. »Dvije duše stanuju, ah, u mojim grudima. Jedna hoće da se dieli od druge« (Goethe, Faust).

Pobjeda svietla vjere

Čim svietlo vjere bude sve jasnije svietlilo, to će zemaljska nestalna svietla sve više gubiti na snazi, i konačno će ih za naše oči posve nestati. Po noći su nam vidljive samo zviezde i one su nam putokazi u tami; no čim sunce u svoj krasoti grane, zviezde posve »izčeznu«. Onomu, koji živi u takvom svietu vjere, gadi se sviet. »Što mi je nekoć bio dobitak, to radi Krista smatram gubitkom, u poredbi sa svenadmašivom spoznajom Krista Isusa, moga Gospodina. Radi njega sam se odrekao svega i smatram to upravo blatom, da zadobijem Krista i da se nađem u njemu, i to ne svojom pravednošću, koja je iz zakona, nego s onom, koja potječe iz vjere u Isusa Krista, s pravednošću koja dolazi od Boga na temelju vjere« (Fil 3, 7 sl.). Kada nam se nadnarav pokaže u svom pravom svietlu, ona nas iskonskom snagom k sebi privlači. Tad spoznajemo bogatstvo nadnaravnoga, kad kušamo, kako je sladak Gospodin, i postaje nam lako napuštanje zemaljskoga. Odbacujemo ga, da u zamjenu primimo bolje. Tada se čovjek ne treba više bojati svieta, on za njega nema više čara i nije više izvor pogibelji. Mora samo još paziti na slabost i biedu svoje vlastite naravi. »Naša je vjera pobjeda koja nadvladava sviet« (I Iv 5, 4).

VJERA — NEŠTO TRPNA

Bez vjere nije moguće ugoditi Bogu

Sav naš duhovni život ovisi o našoj živoj vjeri. Samo kroz vjeru budi se ljubav. Vjera je temelj. »*Bez vjere nije moguće ugoditi Bogu*« (Hebr 11, 6). Mi doduše znamo, da je ljubav »*vinculum perfectionis: veza savršenstva*« (Kol 3, 14), da obuhvaća cieli zakon. Ali o ljubavi ne trebamo ni govoriti; jer s vjerom posve naravno, kao po sebi razumljivo dolazi i ljubav. Ja mogu ne htjeti vjerovati, mogu zatvoriti oči svietlu. Ali kada već vjerujem, onda ljubav više nije ovisna o mojoj volji. Ja naprosto moram ljubiti (iz težnje za blaženstvom). »Vjera je životna težnja za Bogom ... kao za ciljem objave« kaže veliki bogoslovac Scheeben.

Ljubim, ljubljen sam

Kad kažem: »Ljubim«, onda to zvuči vrlo tvorno, kao da to ovisi u mojoj volji. A kada kažem:

»Ljubljen sam«, to zvuči trpno, kao da ja to moram trpjeti. Zapravo je posve obratno. Kada ljubim, onda ne samo da činim, tvorim nešto, nego prije svega i trpim. Kad nekoga ljubim, onda od osobe, koju ljubim, izlazi privlačljiva snaga. Ona me privlači. Ja joj se nutarnje ili izvanjski podvrgavam. A kada drugi ljube mene, onda upravo činim, tvorim nešto; primam dakako, ali ponajprije dajem, šaljem; istina primam na dar, ali ponajprije darujem, izlazi iz mene privlačljiva snaga, koja druge ljude k meni privlači. Ljubav stoji u privlačenju. Zato i Spasitelj kaže jednu rieč, koja u vezi s tim dobiva bezkrajnu dubinu, postaje značajno važnom za sve naše nastojanje oko duhovnog života: »Nitko ne može doći k meni, ako ga Otac ne privuče« (Iv 6, 44). Kad ljepota Božja po vjeri postane »vidljiva«, onda privlačljiva sila, koja izlazi iz Boga, počima djelovati i privlačiti. Što smo bliže privučeni, tim jasnija postaje spoznaja, tako da ljubav postaje izvorom spoznaje. »*Da bi vas* ... *unutarnje ojačao po svom Duhu, da Krist po vjeri stanuje u srdcima vašim i da se vi u ljubavi ustalite i učvrstite! Da biste mogli sa svim svetima shvatiti širinu i duljinu, visinu i dubinu i poznati ljubav Kristovu, koja nadmašuje svako poimanje. Tako da se ispunite svom puninom Božjom* (Ef 3, 16 sl.). To je »pouka« o Bogu, o kojoj kaže Krist: »*Svaki, koji sluša Otca i koga On uči, dolazi k meni*« (Iv 6, 46). »Ne ljubi se, što se ne pozna; ako se samo i malo spozna, tad ljubav učini te ga se uviek bolje i savršenije spozna« (Sv. Augustin).

Ako nas Otac ne privuče ...

Nas se mora povući, inače ne dolazimo k Sinu a niti po Sinu Otcu. Sve naše pouzdanje u naše napore i rad, naše znanje i umieće, u našu krepost i sposobnost posve je promašeno. Mi doduše moramo učiniti svoje, kako najbolje možemo, ali time nije još ništa učinjeno. Mi se od svieta udaljujemo samo toliko, koliko nas Otac privuče i ni trunka više. Kad sjedimo u kolima, možemo se ma kako nasloniti na prednji dio, da ih pokrenemo, ona se ni za prst ne će pomaknuti. Mi, uz sviet vezani ljudi, ne možemo se odieliti od svieta, ne možemo izaći iz sebe samih, to je sasvim nemoguće. To ne trebamo ni pokušavati. Neki posao, koji je unapried bezuspješan, ne trebam uobće ni započimati. Ne moramo život učiniti tako nepodnosivim teretom. *Otac, naš nebeski Otac, oduzima nam posao; On nas vuče.*

Jakost vučenja ovisi o jakosti svietla vjere. Čim utrne svietlo vjere, prestaje privlačljiva snaga Božja na nas djelovati, i mi ponovno tonemo u svom ništavilu. Više puta uzplamsa svietlo vjere snažno poput kakova meteora, i odmah uzplamti naša volja i želja; snažna odluka i jaki čin ljubavi dižu se k nebu. No čim »meteora« nestane, i naša ljubav pada opet na

svoju običnu mjeru. Sa živom vjerom stoji i pada naša težnja, naše kršćanstvo; s njim raste i pada naša svetost.

Vjera kao doživljaj

Vjera nam se kod svetog krštenja stavlja u dušu kao posve malena iskra, kao sjemenka. Ne osjećamo je, ne vidimo je, uobće ne znamo za nju. U početnom stupnju svietlo vjere bit će nešto posve nezamjetna a ipak se po njemu razvija život milosti. Razvoj klice u sjemenki zbiva se u nutarnjosti ljuske, u tami, a i onda, kad se ljuska raztvori, mora mlada biljka izvršiti veliki posao, dok napokon, prodrievši na površinu zemlje ugleda sunce. A ipak je sunce ono, što je klicu iz sjemenke kroz tamni sloj zemlje izmamilo na svietlo dana. Tako je i kod mnogih ljudi. Njihov milostni život ostaje sakriven kao u sjemenki ili u zemlji, nikada ne izađe na danje svietlo vjere, ipak svietlo vjere bilo je ono, po čemu se klica uobće razvila. Oni uobće nikada ne postanu sviestni svog vjerskog života. Primiete ga istom u vječnosti, kada padnu zemaljske koprene. Kod pojedinih će ljudi svietlo vjere, ako ga se trajno njeguje i neprestano mu se daje nova hrana, u jednom času milosti nadići prag svieta. Bit će to u onom presudnom času, kada su obje privlačljive sile približno jednako jake. Tada će nadnaravni sviet izkrsnuti pa nestati, sad na

kraće, sad na dulje vrieme. Ako je čovjek vjeran, onda će biti sviestniji nadnaravnog svieta od naravnoga. Život vjere i život kršćanina — a kasnije ćemo vidjeti, da možemo dapače reći: život vjere i život Krista — jest jedno te isto kod svih kršćana, svih pomilovanih, t. j. svih koji žive u posvetnoj milosti. U biti (ili ontoložki) kod svih je isto, ali obzirom na proživljavanje (t. j. psiholožki) velike su razlike, razlike kao između dana i noći. Premda su svi ljudi pozvani k najvišoj ljubavi i time sviestnom, živom životu milosti, — jer najviša ljubav budi se samo u najživljoj vjeri — ipak ne će svi doći do toga. Ne će doseći ovaj stupanj milostnog života, koji leži u »danjem« svietlu vjere. Možda je za mnoge od njih život prekratak. Mnogi od njih morat će kroz cieli svoj život hodati po tami. Njihov život ostaje uviek samo čežnja, težnja. Da li ovi pred Bogom zaostaju za drugima? Možda i za njih vriedi riec božanskog Učitelja, koji je rekao sv. Tomi: »Blaženi, koji ne vide, a ipak vjeruju« (Iv 20, 29).

Svietlo, koje obasjava svakoga čovjeka

»*Bog hoće, da se svi ljudi spase i spoznadu istinu*« (1 Tim 2, 4). Ako dakle, prema riečima sv. Pavla bez vjere nije moguće ugoditi Bogu, (Hebr 11, 6), ako ćemo »samo« po vjeri biti opravdani (Rim 3, 28; 5, 1; Gal 2, 16 i dr), onda je Bog obvezan, dužan, da *svakom* čovjeku daruje početak vjere. Kao

ono Savla pred Damaskom, svakog čovjeka jednom obasja svietlo vjere. (Dj ap 9, 4); i ako ne na tako jasan i očit način, ali vjera dolazi jednom i k njemu. Spasitelj je »svietlo, koje obasjava svakog čovjeka« (Iv 1, 9). Svakome se jednom polaže temelj, na kojem može sagraditi svoju zgradu vječnosti. Ako ljudi ne će, ako više ljube tamu nego svietlo, onda je njihova krivnja, ako sami ostanu tama, pa ne nadiđu krug svieta. Dakako, s ovom prvom milošću vjere učinjen je samo početak obraćenja, ako čovjek primi vjeru. Sv. Pavao nije po damašćanskom trenutku postao odmah »sveti« Pavao, Pavao je postao samo Pavao, mrzitelj Kristov postao je učenik Kristov, ali sa svojom naravi morao se još dugo boriti. Žalac je ostao u njegovom tielu (2 Kor 12, 7). I često je uzdahnuo i stenjao pod teretom svoje ljudske naravi (Rim 7, 24). Svojstveni zakon naše naravi ostaje, po milosti stvara se samo protuteža tom zakonu.

VJERA — NEŠTO TVORNA

Vjera i žrtva razuma

Kad kažemo, da je vjera svietlo, u kom nas ljubav počima privlačiti, da je ona toplina, kojom težnja našeg srdca hrli k Bogu, onda je prikazana samo jedna strana stvari. Vjera nije samo nešto trpna, nije u tomu da čovjek biva povučen, vjera je i nešto tvorna, neki čin, nešto što čovjek izvodi. Vjerom

nešto poduzimamo. Ovim se ne misli poreći ono malo prije rečeno, nego samo pokazati protivnu stranu toga. Vjera po sebi zahtieva već od nas jednu žrtvu, odricanje. Prije svega zahtieva od nas žrtvu razuma. Naravni razum mora stati pred vjerom. Pravo područje vjere ostaje za nj zatvoreno. Predmet vjere nadmašuje ljudski razum. Naravni um može doduše iztraživati, da li je nešto dostojno i *zašto* se nešto vjeruje, na pr., jer je to Bog rekao, čudesima potvrdio. Ali on nikada ne može dokazati ono *što* čovjek mora vjerovati. Što se može dokazati, to su samo predpostavke vjere. Učenjaci mogu doduše mnogo šta dokazati, što neuki moraju vjerovati, ali prvu istinu svake vjerske tajne ne može se dokazati, nego je svi moraju vjerovati. Uzprkos tomu naša vjera nije nerazumna. Vjera se konačno vraća na gledanje. Krist, koji se izkazao kao sin Božji, Krist u koga vjerujemo i komu vjerujemo, gleda ono, što mi vjerujemo i time preuzima jamstvo, da će naša vjera prieći u gledanje. Tko hoće da dođe do savršene spoznaje, mora početi time, da vjeruje. »Tko uči, mora najprije vjerovati« (Aristotel). Ako hoćemo doći do podpune spoznaje, do gledanja Boga, moramo najprije vjerovati.

Žrtva volje

Jer naravni um ne može shvatiti predmetâ vjere, zato je vjera žrtva volje. Vjerovanje ostaje uviek

dobrovoljno pristajanje. Ako volja i dobiva od Boga prvi poticaj za svoje djelovanje, ostaje ipak slobodna i mora ovdje kod vjere reći svoj prvi i dlučni »Da, otče«. To je jedan bezuvjetni, nepromjenljivi i nepokolebivi »da« Bogu, pa makar cio sviet propao. Iz tog »da« mora kršćanin da stvara zaključke za cieli svoj život. Time vjera zahtieva žrtvu podpunog čina. A ta je žrtva trajna. Život po vjeri trajno je odricanje, trajno davanje samoga sebe. Premda nas se privlači, vriedi ovdje rieč: » I ako ne uložite života, ne ćete nikada života steći« (Schiller »Wallensteinslager«). Žrtva će za jedne biti veća, za druge manja. Ali čak i oni koje je Bog već uveo u jasno svietlo vjere, moraju — psiholožki gledajući, — svaki novi korak učiniti u tamu.

Podpuna žrtva

Život iz vjere trajno nas sili na odluke. Nikada se ne smijemo podati podpunom miru. »Nisam došao da donesem mir, nego mač« (Mt 10, 34). Moramo se odlučivati između Krista i svieta (Mt 6, 24), između njega i ljudi (Mt 10, 35), između njega i našeg vlastitog ja (Mt 10, 39). Rieči Spasiteljeve moramo uzeti posve ozbiljno. Mi smo doduše svi kršteni, ali moramo to svakim danom više postajati. Mi kršćani moramo sve više postati Kristom.

Samo tko sve izloži opasnosti i sve da, bit će podpuni kršćanin, podpuni Krist. A ipak je to izlaganje

opasnosti još uviek najmanja od svih žrtava. Ta naš je život uobće jedan jedini riziko, kako god ga uzeli. Tko rizkira više: mi koji vjerujemo u Boga, ili oni koji u Boga ne vjeruju? Mi ne trebamo raditi na veliko, ne trebamo izložiti opasnosti stotinu godina, nego samo sadašnji trenutak. Mi ne stavljamo skoro ništa na kocku, dočim oni drugi stavljaju neizmjerno mnogo. Kada bi život što ga izgrađujemo na vjeri u vječnoga Boga bio laž i prevara, onda bi mi bili žrtvovali samo nekoliko godina, onda bismo bili veliki luđaci (1. Kor 15, 19); ali ako postoji vječni Nagraditelj, onda oni drugi rizkiraju čitavu vječnost, a to je najveća ludost (Mudr 5, 4).

Život jest i ostaje riziko (Göthe). »Tko ništa ne rizkira, ništa ne dobiva«. »Sigurnosti nema. Sve se mora žrtvovati Bogu, čiji putevi nisu naši putevi«. (G. Bäumer.) Mi u duhovnom životu žrtvujemo odveć malo, pa zato i ne dolazimo ni do čega, ništa ne postizavamo. Mali trgovac, koji se ništa ne usudi, koji malo ulaže, ostati će svega svoga života mali trgovac. Trgovac u Evanđelju prodao je *sve*, da dođe do skupocjenog bisera. Ako ja oprezno idem napried, korak po korak, nogu za nogom stavljam, ne ću prieći ni preko najužeg jarka. Moram se odvažiti na skok, pa bio on i malen, ali odvažiti se na nj moram. Tako je i u nadnaravnom životu. Mi se moramo odvažiti na prvi skok prema Bogu. »Baci se na nj! Nemoj misliti, da je praznina, u što se bacaš; ne,

nemoj tako misliti! On je rekao, nebo i zemlju ja izpunjavam« (sv. Augustin). Što je veća i življa vjera, to je manji riziko, ali ipak do zadnjeg časa čovjek mora uviek iz nova čitava sebe davati. Što više izčezava tama, to sigurniji postaje put; jer nestaje sjena, varki i pakosti noći. »Što se prije predanja pričinja opasnošću, to poslije postaje blaženom sigurnošću« (Newman).

PORAST VJERE

Život je vjere život milosti

Život vjere nije ništa drugo nego život milosti u nama. Samo moramo život vjere mnogo sviestnije njegovati nego do sada. Nama ne dostaje jaka vjera, »svietlo« vjere, u kojem nam se jedino ukazuje nadnaravni sviet. Kako vjera nije ćudoredna nego bogoslovska krepost, mi je sebi ne možemo pribaviti. Vjera nije posljedak učenog proučavanja. Najoštroumniji vjeroučitelj može lutati u najdubljoj tami nevjere.[1]) Ili zar nije značajno, da su začetnici većine

[1]) Točnije bi bilo reći: »Vjeroučitelj, naravno silno oštrouman, može lutati u najdubljoj tami nevjere«, (jer pravo oštroumlje vjeroučitelja ukoliko je vjeroučitelj dolazi upravo od svietla vjere te je nespojivo s nevjerom) (Op. ur.).

krivovjerja bili iztaknuti bogoslovi? Doduše »znanost je traženje istine, kakva se nalazi u naravnoj objavi stvorenja« (Pacelli); znanosti mogu vjeri pružiti vriednu pomoć, ali nikada vjeru dati ili umnožiti. Vjera se ne rađa iz znanja. Ja još nisam zdrav zato, što sam naučio svu liečničku znanost. Da Bog mora postojati, to znanost može dokazati, i upravo u tomu se pokazuje Božja dobrota prema nama, da ga se može upoznati iz vidljivog stvorenja. »Njegovo se nevidljivo biće od stvorenja svieta može razabrati okom duše po njegovim djelima: njegova vječna moć kao i njegovo božanstvo. Zato se pogane ne može izpričati. Jer što se od Boga može spoznati, to im je objavljeno. Bog im je to objavio« (Rim 1, 20, 19). No nadnaravnu objavu i milostni red Božji znanost ne dotiče. Zato vjera i ne može ovisiti o njoj. »Vjera je u biti čisto nadnaravni čin. Ne možda po biti naravna, a onda nadnaravno preodjevena, kao na pr. kad se bakar presvuče zlatom« (Garrigon-Lagrange). *Vjera je milost.* Sve su milosti plod Kristove žrtve na križu. Naravnim silama ne može ni jedan čovjek postići bilo koju milost. Ljudi, koji su sami u stanju posvećujuće milosti, mogu doduše molitvom i žrtvom izmoliti od Boga milosti za sebe i druge. No premda nam se milosti po drugim ljudima pružaju, ipak je Krist onaj, koji nam ih daje. Svaka milost — dakle i prvotna milost vjere — jest slobodan dar milosrdne ljubavi Božje.

Vjera i »da Otče«

Porastu našeg života milosti i života vjere možemo pridonieti vjernim vršenjem svojih dnevnih dužnosti, trajnim podvrgavanjem svoje volje Božjoj volji, svojim odvažnim i odanim »da Otče« u svim sudbama života. »Ako tko hoće da vrši njegovu (Otčevu) volju, upoznat će, da li je moja nauka od Boga« (Iv 7, 17).

Vjera i molitva

Važniji od ovog posrednog puta jest neposredni. Mi porastu svoje vjere moramo doprinositi molitvom. *Moramo mnogo više nego do sada moliti za milost vjere.* Kada bismo ponovno imali više molitelja, imali bismo i više svetaca. »*Orate, fratres, Molite braćo!*« Mi moramo moliti, ali ne samo ustnama, nego iz najdublje dubine svoga srdca. Nije time dovoljno učinjeno, ako izmolimo baš samo još naše obvezatne molitve. Ni nekoliko trenutačnih pohoda Presvetomu ne će nas dovesti do konačnog, podpunog savršenstva. Gospodine, uči nas ponovno veliku umjetnost molenja, molenja bez prestanka! Molitva za vjeru morala bi biti glavni sadržaj naše molitve. *Gospodine,* »*umnoži našu vjeru!*« (Lk 17, 5). Daj nam živjeti u tom svietlu! Molimo s blaženom Katarinom Emmerich: »*Gospodine, uči me vjerovati, nadati se i ljubiti, kako vjeruju, nadaju se i ljube prava djeca tvoje Crkve!*« *Zemaljsko prolazno, svjetsko ne trebamo uobće moliti, to ćemo dobiti,* ako živimo po vjeri, *stostruko* (Mk 10, 30), *kao dodatak, povrh svega.* Otac zna, da nam je potrebno.[1]) *Izkoristimo vrieme svoje molitve za vječno, božansko.* Spasitelj je sam molio za Petra, da se njegova vjera ne pokoleba (Lk 22, 32). Zar da i mi ne molimo za druge s istom nakanom? Zar to ne bi značilo, izkazati im najveće dobročinstvo i najbolje služiti Kristovoj stvari? Molitva je vjerska djelatnost. To je temeljni stav, koga stvor trajno prema svome Stvoritelju mora zauzimati. Jer mi u nadnaravi ne možemo ništa učiniti, nego smo posve ovisni o Božjoj dobroti i milosrđu, ne preostaje nam i ne pristaje nam zapravo ništa drugo, nego da prosjački stojimo pred Božjim vratima. Raditi ne može svatko, ali svatko, pa i najsiromašniji, najbolestniji i najslabiji može još prosjačiti, može tiho i niemo podići ruke i srdce k Bogu. *Molitva za živu vjeru bit će uviek i u svim okolnostima uslišena.* »*Molite i primit ćete*« (Iv 16, 24). »*Kucajte i otvorit će vam se!*« (Lk 11, 9). Mi moramo moliti i prositi kao onaj čovjek, koji je noću

---

[1]) Time nije rečeno, da ne bismo smjeli ni za što zemaljsko moliti (uzp. Mt. 7, 7 sl., 18, 19, 21, 22, Iv. 15, 7). (Op. ur.).

došao k svom prijatelju, neka mu posudi kruha, moliti, kao ona udovica poganskog sudca, nasilno, uvjerljivo i uztrajno (Lk 11, 5 sl.; 18, 2 sl.).

Vjera i krštenje

Vjera nam se u krštenju (krštenju djece) podjeljuje kao božanska životna iskra. Krštenje i vjera proizvode i dovršuju naše učlanjenje u Krista. »Kao Bog-čovjek ima Spasitelj kao ostali ljudi stvarno tielo«, ali kao uzpostavitelj našeg roda ima duhovno, tajanstveno, mistično tielo. To je zajednica onih, koji vjeruju u Krista. »*Mi mnogi jedno smo tielo u Kristu*« (Rim 12, 5). Krist je u krilu svoje najčišće majke uzeo tielo, a sačinio je sebi i jedno *duhovno tielo, sastavljeno od onih, koji vjeruju u njega.* Dosljedno može se reći, da je Marija, noseći u svom krilu Spasitelja, nosila ujedno tad sve, čiji je život bio sadržan u Spasteljevom životu. A mi svi, koji pripadamo Kristu i koji smo kako Apostol kaže, »*Udovi jednog tiela, od njegovog mesa i njegovih kosti*« (Ef 5, 30), mi smo proizašli iz Marije na način tiela, koje je spojeno s glavom (Okružnica Pija X. od 2. II. 1904.). Krštenjem (krštenjem djece) počima naše učlanjivanje u ovo duhovno, otajstveno, ne u slikovitom smislu uzeto, nego pravo tielo Kristovo; po vjeri ono se produbljuje i dovršuje. Prima li krštenje odrasli, onda je vjera početak njegovog učlanjenja u Krista,

a krštenje dovršenje. Bez vjere ne ostvaruje se učlanjenje; izgubi li krštenik vjeru, onda životna struja glave ne dotiče više to udo. U učlanjenju u Krista izvršuje se kao neko novo utjelovljenje druge božanske osobe u nama. Krist živi u nama (Gal 2, 20) i hoće, da u nama »uzme oblik« (Gal 4, 19). Što je dublja naša vjera, to više Krist raste u nama, to se mi više sraščujemo s njime; to također više prožimljemo jedan drugoga. Život vjere i život Krista ovisni su jedan o drugome. Što više Krist dobiva oblik u nama, to veća i življa biva i naša vjera.

Vjera i Euharistija

Jedno vrlo važno sredstvo za njegu svietla vjere, da sve više zalazimo u svietlo vjere, to je sv. pričest. Među sakramentima živih služi prije svega presv. Euharistija izgradnji i porastu otajstvenog Krista. »Tko jede moje tielo i pije moju krv, ostaje u meni, a ja u njemu« (Iv 6, 56). Ako dakle po svakoj sv. pričesti Krist raste u nama, mora se po svakoj sv. pričesti i svietlo vjere povećavati u nama. To mora tako biti, jer božanski je život nedjeljiv. Život je vjere život milosti u nama, i po svakoj sv. pričesti umnožava se u nama posvećujuća milost. Vjera je duhovno svietlo. Svako svietlo mora se hraniti, ako ne ćemo, da utrne. Moramo se brinuti ne samo za svjetiljku, nego i za ulje. U sv. pričesti dolazi svietlo k svietlu. Spasitelj je »svietlo svieta« (Iv 8, 12), »svietlo ljudi« (Iv 1,

4), on je »pravo svietlo, koje obasjava svakog čovjeka« (Iv 1, 9). »Ustani, razsvietli se! Jer došlo je tvoje svietlo. Slava Gospodinova zasjala je nad tobom, nad tobom zasjao je Gospodin, nad tobom je zasjala njegova slava« (Is 60, 1 sl). Ako dostojno idemo k sv. pričesti, onda naše svietlo vjere prima uviek novu hranu, svietlo postaje uviek veće i jasnije; mi ćemo sve više živjeti u pravom svietlu (1 Iv 1, 7), ne ćemo se više spoticati, jer sam Gospodin bit će naše svietlo (Odkr 22, 5).

II.

Samo u vjeri možemo postati gospodarima svoga života

O ČEMU NE OVISI NAŠE POSVEĆENJE

Sotona u skupštini Božjih sinova

U knjizi Jobovoj (1, 6 sl.) opisan je jedan neobičan prizor. Jednoga dana sabrali su se Božji sinovi pred Gspodinom i usred skupštine osvane sotona. Gospodin upita sotonu: »Odkud dolaziš?« A sotona odgovori: »S jedne skitnje po zemlji i jednog putovanja po njoj«. Tada reče Gospodin sotoni: »A jesi li opazio i slugu moga Joba? Nitko mu na zemlji nije ravan. Bezprikoran je i pravedan, boji se Boga i drži se daleko od zla«. Sotona odgovori Gospodinu: »Zar je možda Job uzalud tako bogobojazan? Ne paziš li ti na njega i njegovu kuću i sve, što je njegovo? Ti blagosivlješ djelo njegovih ruku i njegovo se imanje sve dalje proteže u zemlju«. Ne kaže li sotona drugim riečima Gospodinu: »Da, tog Joba, dakako poznam, bogobojazan je i svet, posve sigurno, ali što to znači? Ta on zna, zašto je svet, ti mu daješ, da mu je tako dobro. Lako je Jobu, biti svetim.«

Mnogi će od nas čitajući životopis ovog ili onog svetca možda slično misliti: »Ah, ovim svetcima bilo je lako biti svetima, ali ja! ... Kako da postanem

svetim sa svojim mučnim značajem, i ovim naslijeđenim sklonostima, u ovoj okolini, uz moje male talente i sposobnosti?«

Posve je sigurno, da svi ljudi ne mogu postići kanoniziranu svetost, svetost koju bi Crkva mogla utvrditi i proglasiti. K tomu spada čitav niz vanjskih i nutarnjih uvjeta, koji nisu uviek dani, ali do nutarnje, bitne svetosti, koja izvana često puta može izgledati vrlo nesveta, mogu doći svi bez izuzetka.

Svetost — neovisna o vanjskim okolnostima

Da se nebo ne može kupiti bogatstvom, to nam je svima jasno. Što čovjeku koristi da dobije čitav sviet, a dušu svoju izgubi? (Mk 8, 36). *Nebo se ne može kupiti zemaljskim vriednotama.* Ni učenost nas ne dovodi ni koraka bliže k njoj. Za mnoge je ona dapače zapreka. Spasitelj naziva blaženima malene. »Hvalim te, Otče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio mudrima i pametnima, a odkrio malenima. Da, Otče, tako ti se svidjelo« (Lk 10, 21). Svetost ne ovisi dapače ni o samom prisustvovanju službi Božjoj ni primanju sakramenata, ta inače bi naime svi, koji se moraju brinuti za veliku obitelj bili u podređenom položaju u poredbi s onima, koji nemajući brige za životno izdržavanje, mogu lakše i češće pristupati sakramentima i službi Božjoj. »Da«, veliš, »ja sam star, bolestan, biedan, ne mogu ništa više,

samo sam na teret drugima, kako je sa mnom?« Za talente i sposobnosti, koje smo sobom dobili na životnom putu, a koji se u starosti smanjuju, odgovoran je Bog. O tome naše spasenje niti najmanje ni ovisi. Mi odgovaramo samo za njihovu uporabu i izkorišćavanje. Tko je dobio pet talenta, mjesto tri još nema time pravo na veću nagradu, nego ponajprije ima veću odgovornost. »Komu je mnogo dano, od toga će se mnogo i tražiti; komu je više povjereno, od toga će se više i zahtievati« (Lk 12, 48). Tko je malo dobio od toga će se i malo zahtievati. A ako tko baš ništa ne može, onda ne mora na sudu nikako proći praznih ruku. »*Bogate,*« — a to su svi, koji su sami sebi dovoljni — »*odpušta prazne*« (Lk 1, 53).

Naše spasenje ne ovisi također ni o vanjskoj moći i visokom položaju. Sv. Pavao jasno kaže: »Gledajte, braćo, koji su od vas pozvani! Tu nema mnogo svjetskih mudraca, ni mnogo mogućnika ni mnogo odličnika« (1 Kor 1, 26). Posvećenje ne leži u svemu onome, što je odličnost po rođenju, naslieđena sposobnost, dar Providnosti u našem životu, a isto tako ni u uspjesima, što ih žanjemo na područjima ljudske djelatnosti.

Po neuspjesima k uspjehu

Kako je pogrješno naše poimanje o preduvjetima svetosti, tako je pogrješno i naše gledanje na tobožnje zapreke, koje kao da su nam na putu. Mi mi-

slimo, da je glavna zapreka naša slabost. Ali ona nam ne može biti izprikom; jer u našoj slabosti leži mogućnost većeg uspjeha. Značajno je, da naša tobožnja slabost može biti naša najjača strana. »Slabi se opasuju snagom« (I Sam 2, 4). Mi smo ljudi u našim vanjskim djelima ovisni ne samo o našem znanju i sposobnostima nego i o oruđu, građi. Kada Bog djeluje, onda svoja najljepša djela stvara iz ništa. On svu slavu hoće za sebe (Is 42, 8). Što smo mi manji i slabiji pred Bogom, što više silazimo u svoje ništa, to Bog više može u nama djelovati, to se milost više u nama može razviti. Dičimo se stoga sa sv. Pavlom svojim slabostima, jer »snaga (Božja) usavršuje se u slabosti. Rado ću se dakle dičiti svojim slabostima, da na me sađe snaga Kristova. Zato mi se sviđaju moje slabosti . . . radi Krista. Jer kada sam slab, onda sam jak« (II. Kor 12, 9 sl.).

Jest, ni same naše pogrješke i griesi ne smiju nas obezhrabriti. U svietu se obično samo po uspjehu dolazi do uspjeha. Posve je drugačije u svietu nadnaravi. Tu se po neuspjesima uzpinje uspjesima, kojima se svakako duhovni život mora popeti. *Postati svet znači biti slobodan od svega.* Koga u nutarnjem i vanjskom životu uviek prati »sreća«, tko od jednoga napredka prelazi k drugom, i tko se sunča u svietlu svojih uspjeha, kako će se taj svega odricati? Sviet mu se klanja, ljudi mu kliču, on sam nema nikakvog razloga, da bude sa sobom nezadovoljan. A

posljedica? On se sve više i tjesnije sraščuje sa svojim ja. Ali ako se uzprkos najboljoj volji jedan neuspjeh reda za drugim, ako čovjek iznutra i izvana mora bolno doživljavati svoju biedu i nemoć, tako, da je rukama može hvatati, kad već ni u samome sebi ne nalazi više oslona i podpornja, šta mu tada u njegovoj biedi i nevolji drugo preostaje, nego uviek iznova poći k Spasitelju? »Budi uza me, Gospodine, da nađem pomoć!« (Jer 17, 14). Spasonosno je zato za nas, da budemo poniženi. »*Dobro mi je, što sam bio ponižen, da naučim zakone tvoje*« (Ps 118, 71). Ta duh je Božji uz nas u našoj slaboći (Rim 8, 26). Maleno diete, koje nema odvažnosti, da učini prve korake, jer ne će, da padne, ne će nikada naučiti hodati. Po neuspjesima dolazimo k uspjesima. Odkuda očekujemo pogibelj, odonud dolazi spas; što se čini, da nas priteže, to nas nosi, diže k Bogu. Gdje naslućujemo našu najslabiju stranu, tamo leži naša jakost: u našem ništavilu. Bezdan ljudske tame doziva svietlo, bezdan ljudske nemoći doziva božansku svemoć. Što bi nas moglo obezhrabriti, to treba da bude poticaj nadanju. »Gladne napunja dobrima« (Lk 1, 53).

PO KRISTU SE OSTVARUJU NAŠA DJELA I NAŠE ČEŽNJE

Djelo svetosti — djelo Božje

Mi smo u svom nastojanju oko svetosti odviše ljudski nastrojeni. Svetost ne ovisi o zemaljskim do-

gađajima, niti o našem znanju i našim naravnim sposobnostima, *nego o Bogu*. To izgleda krivom naukom i protuslovljem. A i nije podpuna istina (ta mi smo u početku upozorili na ograničenost našeg govora). Istovremeno moramo razložiti, kakav udjel ima čovjek na djelu svog posvećenja. Ali, jer moramo redom sve pokazati, navesti ćemo ponajprije, koji udjel ima Bog u osiguranju našeg spasenja.

Po naravi k nadnaravi

Pravo promatrajući mi smo ljudi ponajprije i zapravo za sviet određeni. Mi, gospodari svieta, treba da ga za sebe osvojimo i sebi podložimo (Post 1, 28). Sviet je naše radno polje, naša domovina. Tu možemo raditi, djelovati i vršiti djela, jedno veće od drugoga. A ipak nam sviet ima biti samo sredstvo za postignuće svrhe. Mi treba da u svietu, okruženi dobrima ovoga svieta i ovisni o njima idemo za nadnaravnim ciljem, da ostvarujemo i postizavamo djelo svoga posvećenja. Postavljena nam je zadaća, koju mi sami po sebi nikada ne možemo doseći. U nadnaravnom redu ne možemo sami po sebi ništa učiniti (Iv 15, 5). Tu je ono neobično, da se mi na svom vlastitom radnom polju, na kojem stojimo s obim nogama, na kojem možemo izvesti velika djela, ne smijemo udomaćiti, a da se naprotiv svom snagom i jakošću čitavog čovjeka moramo prihvatiti nadnarav-

noga, koje zapravo ne možemo ni krajnjim vrškom prstiju dohvatiti. »Tražite *najprije* kraljevstvo Božje!« (Mt 6, 33). »Ponajprije«... a iza toga ne sliedi »onda«; »najprije« ovdje znači jedino i izključivo. Tražite, i to svim silama, svom dušom, cielim srdcem, čitavom voljom! (Mt 22, 37).

»... po Kristu, Gospodinu našem«

Samo po Isusu Kristu, našem Gospodinu moći ćemo ostvariti svoju zadaću, doseći svoj cilj. Krist je naša glava, a mi njegovi udovi. Od glave nam struji životna snaga. Samo koliko smo obuzeti i izpunjeni Kristom, možemo djelovati na nadnaravnom području. Samo u najtjesnijem sjedinjenju s Kristom, u životnoj zajednici s otajstvenim tielom Kristovim, možemo donieti ploda. »Tko ostane u meni i ja u njemu, taj donosi mnogi rod« (Iv 15, 5). Bilo je u nacrtu Božje Providnosti, da se ostvarenje našeg spasenja temelji na Kristu. Krist je kao most, posredovanje između čovjeka i Boga. Samo je jedan posrednik između Boga i ljudi: čovjek Isus Krist... za svjedočanstvo u pravo vrieme« (I Tim 2, 5 sl.). Mi možemo samo nadnaravno željeti, čeznuti i težiti. No na tom području Krist mora biti »naš brat« (Rim 8, 30), on mora u djelo provesti naše težnje. Krist je tako izpunjenje naše čežnje, ostvarenje naše težnje. »Imamo jednog zagovornika kod Otca, Isusa Krista, praved-

nika. On je žrtva pomirnica za naše griehe, a ne samo za naše nego i za griehe cieloga svieta« (I Iv 2).

Mi trebamo čeznuti

Mi možemo samo čeznuti, Krist pak našu čežnju ostvaruje. Je li naša molitva što drugo, nego želja i težnja? Razmatrajmo samo »Otče naš«. Jednu molbu za drugom iznosi Bog u susret našoj težnji. Molimo bilo koji psalam! Vruće želje dižu se k Bogu. Čitava je žrtva sv. mise, naše najuzvišenije bogoslužje, čežnja, težnja, vapaj s naše strane; ostvarenje provodi Krist. Pristupne, molitve i »Gospode pomiluj« klicaji su čežnje; skupne, tihe i popričestne molitve završuju se riečima: po Kristu, Gospodinu našemu. Sve molbe treba da budu uslišane po Kristu. Neka On naše želje pretvori u djelo. Čitavo prikazanje je jedna jedina molba, od »primi, sveti Otče, ovaj neokaljani žrtveni dar« pa sve do zaziva Duha Svetoga: »Dođi, Duše Sveti, i blagoslovi ovu žrtvu«. Mi s čežnjom prinosimo našu žrtvu, Spasitelj je posvećuje. Prije sv. pričesti mi možemo samo čeznuti za tiesnim sjedinjenjem s Kristom, Krist sam ostvaruje tu čežnju, to sjedinjenje. I kod primanja sakramenta krštenja (osim kod krštenja djece) i pokore možemo samo željeti nutarnje preobraženje, no Krist ga ostvaruje. Krist krsti. Mi možemo samo priznati svoje griehe i reći: »Žalim ih iz svega srdca«; brisati, poništiti našu krivicu može samo sam Spasitelj. Njegova nas krv pere od naših grieha (Hebr 9, 14, I Iv 1, 7). U ovom svietlu promatran bit će nam tek podpuno jasan smisao Spasiteljevih rieči« »Bez mene ništa ne možete činiti (Iv 15, 5).

Krist čezne za nas

Na nadnaravnom području mi možemo samo čeznuti. Krist ostvaruje naše čežnje. No promotrimo li stvar točnije, još nešto moramo brisati, križati, od naše tvrdnje, da mi samo čeznemo. Ta kako samo da i govorimo, da sve pravo kažemo, da riečima ne zastremo više nego odkrijemo? Čeznemo li mi zaista? Nije li time previše rečeno, te istina i opet jednostrano prikazana? Ne izlazi li duhovni život iz glave? Nije li Krist i izvor same naše čežnje? Nije li on prapočetak čežnje i njeno izpunjenje, glad i zasićenje istodobno? Ne stoji li u pismu Rimljanima (8, 26): »Duh (Otčev i Sinov Duh) moli u nama neizrecivim uzdisajima.?« Čežnja, koja izlazi iz nas, posve je naravna, ne može se nikada uzdići do nadnaravi. Krist u nama mora biti izvor čežnje, da ona imadne nadnaravnu vriednost i nađe svoje izpunjenje. On je uviek punina, a mi uviek praznina. Isuse, »željo bregova vječnih«, smiluj nam se!

KRIST TE TREBA

Mi ostvarujemo Kristovu čežnju

Mi ne možemo ništa, Krist čezne za nas i ostva-

ruje tu čežnju. Uzprkos tome naše posvećenje ovisi o nama. Kada kažemo: Krist za nas čezne i ostvaruje čežnju, to je onda samo jedna strana stvari. Druga glasi: on čezne, a mi trebamo provoditi u djelo njegovu čežnju. Krist djeluje u nama i za nas samo, ako mu se priključimo, stavimo mu se na razpolaganje za ona djela, koja on u svom preobraženom stanju ne može više vršiti. *U predanju naše volje njemu leži naš jedini veliki udjel na našem posvećenju.* Preobilno odkupljenje, koje je Krist izvršio na križu treba se prema Otčevoj volji nastaviti u Kristovom tajnovitom tielu do konca vremena. Glava tog duhovnog tiela, preobraženi Krist, u nebu je sa svojim božanstvom i čovječanstvom. Trpljenja sposobna uda tog tajnovitog tiela ovdje su na zemlji. I u svakom svom udu hoće Krist da dalje moli, radi i trpi.

Mi dovršujemo djelo spasavanja[1])

Za Spasitelja je djelo spasavanja dovršeno. On je svoje učinio. I Spasitelj bi mogao pitati: »Što je još trebalo učiniti vinogradu mojemu, a da mu nisam učinio?« (Is 5, 4). Ali stvarno, djelo spasavanja još nije dovršeno. Koliki među nama ne žive kao odkupljeni nego su još u službi sotone? »I sada kažem

[1]) Mi pomažemo samo da se djelo spasenja primakne svom završetku. Dovršenje provodi sam Krist na koncu dana.

u suzama: mnogi žive kao neprijatelji križa Kristova« (Fil 3, 18). I tisuće milijuna pogana još uviek uzaludno čekaju navještenje »radostne viesti« (Rim 10, 15).10, 15). Kako će vjerovati Evanđelju, kada nisu o njemu ništa čuli? A kako će čuti kad nema glasnika? (Rim 10, 14). Spasitelj je još i danas dobri pastir, koji hoće, da sve ovčice skloni u svoje stado. »Imam još drugih ovaca, koje nisu od ovog stada. I njih moram dovesti« (Iv 10, 16). On žarko želi, da svi uđu u njegovu Crkvu. »Daj, da budu svi jedno! Kao što si ti Otče u meni a ja u tebi, tako neka i oni u nama budu jedno!« (Iv 17, 21). A ostvarenje te želje najvećim je dielom ovisno o nama. Svemogući pita još i danas: »*Koga da pošaljem? Tko ide po našem nalogu?*« (Is 6, 8). Samo posve malo njih odgovara s prorokom: »Tu sam, pošalji mene!« Neki, možda mnogi, ne nalaze puta k Crkvi, jer nema radnika za Gospodinov vinograd. Ne bi li Spasitelj na pogled onih, koji našom krivnjom stoje još izvan Crkve, imao razloga da se tuži? »Uzalud sam se dakle trudio, snagu sam svoju badava, ni za što potrošio!« (Is 4, 4).

Jedan je misijski biskup pripoviedao, kako često kleči pred svetohraništem da pregovara sa Spasiteljem. On još nema ni 40 misionara, a trebao bi ih 150, da samo nekako svlada posao. »Gospodine, imaj samilosti s narodom. Oni su kao ovce bez pastira. I tada začuje biskup samo jednu rieč: »Molite gospo-

dara žetve, da pošalje poslanike u žetvu svoju!« (Lk 10, 2). Gospodinova čežnja za obraćenjem duša veća je od biskupove želje, od naše želje, ali Spasitelj ne može više djelovati bez nas. Svoje milosti, svoju krv, sebe samoga povjerio je posve nama, svojoj Crkvi. Mi ostvarujemo njegovo djelo. Mi ga najprije moramo moliti, istom tada će on poslati svoje pslanike. Kakvo povjerenje, kakav nalog, ali i kakova odgovornost! Ne će se od nas tražiti i na nama osvetiti krv proroka od Abela do Zakarije (Lk 14, 50 sl.), nego krv jedinorođenoga Sina Božjega. Mi smo svi obvezani. Nitko se ne smije i ne može izpričati. Mi smo svi čuvari svoje braće (Gen 4, 9).

Mi — osloboditelji euharistijskoga zarobljenika

Krist čezne, a mi ostvarujemo njegovu čežnju. U presvetoj Euharistiji Spasitelj je osuđen na vanjski nerad, on tamo samo čeka. Sva njegova božanska snaga, njegova svemoć leži svezana u svetoj hostiji. Spasitelj treba naša srdca, naše ruke, naše tielo i naš duh, da može razviti svoju snagu.[1]) *Mi treba da ostvarujemo ono, što on želi.* On mora čekati, dok mu se netko bez pridržaja ponudi. Što se više koji čovjek

[1]) Ne dakako absolutno govoreći: nego u koliko je htio da se na čovjeku na taj način podvrgne i o njemu učini zavisnim. (Op. ur.).

bezuslovno preda božanskom Spasitelju, to više božanskih snaga i sposobnosti prestrujava u njega.

Mi možemo ostvarivati »božansko« djelo

Mi moramo povući sve zavore, to jest ukloniti sve zapreke djelovanju milosti, ne smijemo više imati svoje volje, da se životna struja Kristova slobodno, bez zapreke prelije u nas. Udo se ne smije buniti protiv glave, nego mora služiti svrsi, za kojom glava ide. Ili da upotriebimo drugu sliku: Vinogradar mora lozu obrezati i svezati, da donese savršeno grožđe. Mi smo ucjepljeni u pravi čokot, u Krista. On je čokot, mi smo loze. I mi moramo moliti da nas vinogradar, nebeski Otac obreže i poveže, t. j. moramo na sva pripuštanja Božja reći »da« i uztrajati u pravcu, koji nam Bog naznači. Moja volja mora pri tom biti podvrgnuta, ne smije se neovisno i samovoljno izticati. Određujem li ja, tad ni najveća žrtva ne koristi. »Kada bih predao svoje tielo da izgori, a ljubavi ne bih imao, ništa mi ne bi koristilo.« Ljubav je predanje, predanje volje. Pustiti, da se s nama nešto događa, to je ponajprije *naš* prinos djelu našeg posvećenja. I time postajemo sposobnima, da provodimo Kristovo djelo. Tako čovjek može ostvarivati sasvim božansko djelo, može izvršiti bezkrajno mnogo. On postaje upravo dionikom božanske naravi (2 Petr 1, 4). Koje čudo, da takav čovjek može izvršiti

još veća djela nego što ih je činio sam Spasitelj! »Zaista kažem vam: tko vjeruje u mene, činit će djela, koja činim ja, i još veća će od ovih činiti« (Iv 14, 12). Ali, »neka se nitko ne hvali pred Bogom. Po njemu ste u zajednici s Kristom. On nam je po Božjoj volji postao mudrost, opravdanje, posvećenje i odkup. Tako se događa kako je pisano: »Tko se hoće hvaliti, neka se hvali u Gospodinu« (1 Kor 1, 29 sl.). Kolika se šteta nanaša dušama i Crkvi, jer smo tako loše oruđe u Spasiteljevim rukama.

IZMJENIČNO DJELOVANJE KRISTA I NAS

Napori i uskladjivanje napora

Samostalne svetosti nema. Samo po Isusu Kristu, u najtjesnijoj životnoj povezanosti s njime u Kristovom otajstvenom tielu, postizavamo savršenstvo. Kao u svakom živom ustrojstvu i svakoj životnoj zajednici, tako i u ovom zbiljskom nadnaravnom ustrojstvu Kristovog otajstvenog tiela dolazi neprestano do popunjavanja i međusobnog djelovanja. Živjeti znači naprezati snage i usklađivati to naprezanje. Koji gladuju, bit će nasićeni. Glad vodi sitosti, a u zadovoljenju sitosti leži već ponovno klica novog, većeg gladovanja. Kada osjećaj gladi i čežnje dođe do vrhunca, tada se približuje nova, jača sitost... Život se popunjuje i usklađuje suprotnostima. Krist čezne u meni. Ali Krist i ostvaruje moju čežnju. Ti

daješ »htienje i izvršenje« (Fil 2, 13). A ipak je i on upućen na našu spremnost, ako hoće da djeluje i raste u nama i po nama.

Poredba s tlom i sjemenom

Kada se sjeme stavi u zemlju, onda početak rasta leži u sjemenu, a ne u zemlji. Posve zavisi o sjemenu, što će biti od njega, raž, pšenica, ječam. Ono se razvija samo iz sebe, prema svrsi, ali sjeme bez zemlje ne može rasti i donieti ploda. Tako je i između Krista i nas. Sv. pričest, hrana otajstvenog Krista, djeluje po sebi. Ali njeno djelovanje ovisi i o našoj suradnji. Spasitelj ne može ništa činiti, ako tlo ne dadne nikakve hrane. Ako je tlo izsušena, izgorjela pustinjska zemlja, tvrda pećina, onda ni najbolje sjeme ne može proklijati. Mi ne smijemo svoje naravi ubiti, uništiti, učiniti pustinjom. Krist treba našu narav, da na njoj raste, da dozrije do punine. Iz nas, u nama, po nama mora Krist nastati. On vadi što treba, ako mu se posve prepuštamo. No pridržajem li ja svoju vlastitu volju, onda ne raste on, nego moj ja. Jedno uviek raste u meni, ili on ili ja. »*On mora rasti, ja se moram smanjivati*« (Iv 3, 307). No ni najbolje i najprikladnije tlo ne može sa svoje strane ništa doprinieti rastu, ono može biti samo posve otvoreno, posve spremno da primi sjeme. Sjeme od sebe uzima sve iz tla, što mu je potrebno za rast za svoj vrstni razvoj. Je li u tlu već određenost i uvjetovanost, onda

je rast sjemena već nekako spriečen. Na vapnenom tlu na pr. ne može uspievati svaka biljka. Što je čovjek mirniji i spremniji i otvoreniji prema vjerskom životu, što više prepušta svoj život božanskoj Providnosti, što se manje brine za sutra, za budućnost, to brže raste u njemu Krist. Što više *mi* želimo i hoćemo i određujemo, to mu više zapreka postavljamo. Ako je naša velika želja, naša čežnja samo Krist, onda on i posve po sebi tu čežnju ostvaruje.

Poredba s drvetom

S istom slikom, samo s jedne druge strane jasno možemo uvidjeti, da Krist i čovjek moraju surađivati. Život drvetu ne daju korien ni deblo, ni grane, ni lišće, ni kora ni sok. To je nešto tajanstvena, nevidljiva, neshvatljiva. Ipak to tajanstveno ne može ništa bez koriena, debla, i t. d. Što je bolje i veće korjenje, deblo, granje, to se bolje može razviti život u biljci.

Ono, što se građevnog tvoriva skriva u tlu, to tajanstvena životna struja biljke zahvaća i uvlači na viši stepen bivovanja, iz ugljika, iz dušika..., iz mrtvoga postaje nešto živoga. *Tako i božanski život zahvaća u nama sve naše i sve ono, što dolazi u doticaj s nama, pa to pretvara u božansko.* Krist za svoju izgradnju ne treba čovjekove tjelesne snage, *nego samo predanje naše volje.* Ni naravni nedostatci, pogrješke i slabosti našeg temperamenta

ne mienjaju se. One ostaju u naravi kao u klici i kod najveće svetosti. *Samo im se oduzima hrana, kada se volja više ne izlieva u njih, nego je posve predana Kristu, služi posve Kristu. Sve što sebično za se zadržavamo, ne preobrazuje se. Samo u koliko i koliko se žrtvuje, toliko se i preobrazuje.* Što je tlo bolje, što je drvo veće, to je krasniji i plod. Iz smrti nastaje život. Spasitelj je naš plod, jer svi udovi služe izgradnji Kristovog otajstvenog tiela, tako, da je on uistinu naš plod, pa i o nama vriedi: »Blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus«. Tako on može samo po nama rasti i uspievati. Što mu se mi više podajemo i predajemo, to on većim može postati — ni više ni manje.

Euharistijski Krist jača otajstvenog Krista

Ono što *mi* kao tlo možemo od sebe pridonieti Kristovom rastu u nama — i time konačno i rastu Kristovom u otajstvenom tielu Crkve — sastoji se u šutnji, u izricanju »da, Otče«, u podpunom, savršenom i samostalnom pristajanju uz volju Božju. Time smo uklonili sve zapreke, koje prieče Kristov rast. Što svojom voljom napuštamo, to se preobrazuje. Drugačije je s onim, što milošću od Boga primamo. Ono prelazi, slikovito rečeno, neposredno u krv, ono umnožava neposredno Kristov život u nama, ali ni ovdje ne protiv naše volje. Kada idemo k sv. pričesti, tada se ne pričešćujemo samo mi, nego

Krist u nama. (Ta mi ne pripadamo više sebi, nego Kristu.) Sv. pričest umnaža i jača njegov život. Ako Krist ne stanuje u nama, onda idemo nedostojno k sv. pričesti, onda »jedemo i pijemo sebi sud« (1 Kor 11, 29). Ja moram biti diete Božje, ako hoću da jedem sa stola nebeskog Otca. Samo djeca imadu na to pravo. Što mi češće jedemo, to tješnji biva djetinjski odnošaj po Kristovom rastu u nama. Ako baš i nismo tako posve dobri, ipak smijemo jesti, predpostavivši samo, da smo djeca Božja. Sluge su pozvali *dobre i zle* (množina!) k svatbenoj gostbi, i samo jedan, koji nije imao svatbene haljine, koji nije bio diete Božje, bio je izbačen (Mat 22, 10 sl). Na sličan način kao po sv. pričesti umnaža se ili jača Kristov život u nama po ostalim sakramentima i po molitvi.

Krist raste u svietlu vjere

Kao što podpuna biljka na najboljem zemljištu sama ne može rasti i uspievati, ako sunce ne stvori i ne dadne potrebne topline i potrebnog svietla — u zimi živi doduše, ali ne raste — *tako se i Krist može oblikovati u meni samo ako i u koliko stojim u svietlu vjere.* Kod mnogih Spasitelj upravo spava, jer njihova vjera nije dovoljno velika i jaka. A kad se vjera i milost uzajamno podupiru i podpomažu, za naše je shvaćanje i izražavanje opet težko izreći kako se to događa; jer to se za nas stapa gotovo u jedno,

tako, da ne možemo reći ni to (barem ne kod odraslih), što je prvo, da li vjera ili milost.[1])

Životna zajednica s Kristom

Što više Krist raste u nama, to srdačniji postaju i uzajamni odnošaji između Krista i nas. Ako kažemo: mi čeznemo, a Krist ostvaruje našu čežnju, to može biti izpravno i krivo shvaćeno, jer on ne samo ostvaruje našu težnju, nego čezne sam u nama. Isto je tako s našom tvrdnjom da Krist čezne, a mi da ostvarujemo čežnju, jer konačno ipak on u nama ostvaruje čežnju. Tako dolazi do liepe, uzajamne izmjene nastojanja, i do upodpunjavanja napora, a sve opet u skladu. On je u meni, a ja sam u njemu (Iv 6, 56). Mi smo *njegovo* prebivalište; i on je *naše* prebivalište. Ako smo u njegovom prebivalištu, onda on može biti u našem prebivalištu. »Gle ja stojim pred vratima i kucam, pa ako tko čuje moj glas i otvori mi vrata, unići ću k njemu i večerat ću s njime« (Okr 3, 20). A s druge strane opet: »Blago onome, koji na mojim vratima bdije iz dana u dan, koji čuva moje vratnice! Jer tko nađe mene, nalazi život« (Prič 8, 34 sl). Tako jedan drugog trajno očekuje.

---

[1]) Točnije bi bilo reći: Čin vjere ili milost koja pridolazi (Op. ur.).

On stoji na vratima našeg srdca, a mi treba da bdijemo pred njegovim vratima. »Blago slugama, koje Gospodar nađe budne!« (Lk 12, 37). Dalje: »Tko žeđa, neka dođe k meni i pije!« (Iv 7, 37). »Gledaj, Gospodine, ja sam kao izsušena zemlja!« (Ps 142, 6). Napoji što je suho! Spasitelj gasi našu žeđu, gasi je tako, da ne trebamo više ići k ni jednom zemaljskom zdencu (Iv 4, 15), tako, da u nama samima proključa izvor žive vode (Iv 4, 14). A ne samo to, nego iz nas će proteći rieke žive vode (Iv 738), tako da mi sami možemo gasiti žeđu tisuća. Spasitelj gasi našu žeđu, ali i mi trebamo i moramo gasiti njegovu. On još uviek žeđa za dušama, neprestano još i sada kao nekoć s križa govori: »Žedan sam!« (Iv 19, 28). To je nešto velika i čuđenja vriedna, da mu mi smijemo pomoći kod njegovog okupiteljskog djela. — I u trpljenju pokazuje se duševna zajednica. Mi smijemo nositi njegov križ! (Mt 11, 29). A on hoće da bude naš Simon Cirenac: »Dođite k meni svi, koji ste umorni i obterećeni, ja ću vas okriepiti« (Mt 11, 28).

Uzajamnost u radu

Predavajući se Kristu, ne predajemo mu se nikad uzalud. Njegovo polje djelovanja nije više u svietu — »ostavljam sviet i idem k Otcu« (Iv 16, 28) — nego u nadsvietu. Mi smo nasuprot još u svietu i trebamo zemaljsko uključivati u nadnaravno, upotrebljavajući ga ili »ostavljajući« prema Božjoj volji. Ako sada težimo za nadnaravnim — »Tražite, što je gore, gdje Krist sjedi s desna Bogu!« (Kol 3, 1) — ako pokušavamo zaći u Kristovo područje, onda kao da i Krist napušta svoje područje i preuzima posve i podpuno naše zemaljske brige i prilike. Tko ostavlja sve (zemaljsko), taj će posjedovati sve (2. Kor 6, 10). »Zaista, kažem vam: Nitko ne napušta radi mene i radi evanđelja kuću, brata, sestru, majku, diete ili polja, a da ne primi opet sve stostruko: već sada na ovom svietu — i ako skupa s progonima — a u budućem svietu život vječni« (Mk 10, 30). »Smatraj zlato za samu prašinu, a ofir za potočni šljunak! Onda će Svemogući biti tvoje zlato, a njegova rieč tvoje srebreno blago« (Job 22, 24 sl). »Nitko ne može biti mojim učenikom, ako se ne odrekne svega što ima« (Lk 14, 33). Barem nutarnje moramo se odieliti, moramo se odreći. Spasitelj nam za uzdarje obećaje ono, što je nekoć Bog stavio u izgled Abrahamu: »*Ja sám bit ću tvoja plaća preobilna*« (Gen 15, 1).

OD ŽELJE K DJELIMA

Svaki čovjek ima svoje granice

Nutarnja životna zajednica s Kristom zahtieva da mu se posve predamo. On u nama može rasti samo, ako mu dadnemo »tlo«, ako mu se darujemo. Ali

kako se mi brzo razdadnemo! Ne može se više dati, nego što se ima. Kada bi ova tvrdnja vriedila i u nadnaravnom životu, onda bi razlike u sposobnostima i životnim prilikama za mnoge bile na veliku štetu. Bogataš bi mogao Bogu žrtvovati više nego siromah, nadaren čovjek više od prosječnog čovjeka, zdrav više od bolestnoga. Jer prvi bi bili u stanju, da dadnu više od drugih, i Krist bi u prvima mogao više rasti nego u drugima. Na sreću kod Boga vriede druga načela nego kod nas ljudi. Mi možemo Kristu dati onoliko, koliko imamo; ne: mi mu možemo dati onoliko, koliko *hoćemo.*

Htijenje je prvi izvor čina

Naše htijenje je bitno, ono je prvi izvor ostvarenja naših djela. Da li će se ono na vidljivom području očitovati, to ne ovisi uviek o nama. Posve je međutim drugačije u području nadnaravi. Znamo već, da Krist svu našu čežnju na nadnaravnom području pretvara u djelo. Isto vriedi i kad naša vanjska sposobnost dođe do svojih granica pa mu možemo prikazati još samo svoje težnje.

Poznato nam je od mladosti, da već u sviestnoj, slobodnoj, niskoj želji ili požudi stoji grieh. »Je li požuda začela onda rađa grieh« (Jak 1, 15). Pridođe li k nižoj, osjetnoj požudi naše naravi svojevoljni pristanak, svojevoljna želja za grješnim djelom, grieh je učinjen, ako do vanjskog čina i ne dođe. U

zloj požudi stoji dakle grieh. Vanjsko djelo, čin, samo je otežčavajuća okolnost, u koliko po njemu sklonost volje k griehu postaje veća. No ako se naša volja može odlučiti *protiv* Boga, onda se ona može odlučiti i *za* Boga. *Stoga želje nisu samo griesi, nego i kreposti.* »Volja je ono, po čemu se grieši i po čemu se pravo živi« (Sv. Augustin). Vanjsko djelo, čin, utvrđuje volju u zlu i dobru.

Bog traži naše htijenje

Bog nije upućen na naše vanjske darove, na naš rad. Ta mi smo sve iz njegove ruke u najam dobili. »Što imaš, a da nisi primio?« (1 Kor 4, 7). »Moje je srebro i moje je zlato« (Ag 2, 9). »Ne trebam bikova iz tvoje staje niti jaraca iz torova tvojih... Kad bih gladovao, ne bih ti to rekao, jer moj je vasioni sviet i što ga izpunja« (Ps 49, 9 sl). Pa ni ono, što mi svojom tjelesnom ili duševnom snagom možemo dati, nije ništa u poredbi s bezkrajnom puninom Božje moći i snage. Razlike, koje među nama ljudima imaju tako veliko značenje, kod Boga već čisto računski gledane ne igraju nikakve uloge. Stavljao ja stotinu ili milijun veličina nasuprot Bogu, omjer je uviek jednak ništici. Ograničeno ne mogu nikada uzporediti s bezgraničnim. I onomu, koji je dobio pet talenata, rečeno je: »Bio si vjeran *u malome,*« (Mt 25, 21). Osim slobodne odluke svoje volje ne možemo Bogu ništa dati. Zato vanjska

mrtvenja ne bi trebalo smatrati glavnom stvari vjerskog života. Ona su samo uvjetno potrebna. Potrebnija je i važnija stega misli i volje, školanje nutarnjeg života. Mi bismo morali mnogo svjestnije odgajati duh. »Dolazi vrieme, i ono je već tu, kada će se pravi klanjatelji klanjati Otcu u duhu i istini, jer takve klanjatelje traži Otac« (Iv 24, 23). Klanjanjem priznajemo vladarska prava Božja, podvrgavamo mu svoju volju. Samo volju prepustio nam je Bog, da njom slobodno razpolažemo. S njom možemo kazati »da« ili »ne« na ono, što Bog hoće. Naša je volja kraljevski, božanski dar.

U našem htijenju počiva naša svetost

U našoj volji počiva naša veličina, naše nebo, naš pakao. Po svojoj volji mi se obvezujemo Bogu ili đavlu. »Čiju volju tko vrši, onoga je i sluga« (2 Petr 2, 19). O našoj volji ovisi. Jedna od najvećih milosti, sv. pričest, može postati najgorim otrovom; a najgori otrov, najveći grieh, može se izkoristiti u najuspješniju težnju za krepošću. Po svojoj slobodnoj volji mi smo, tako reći, stavljeni Bogu uz bok. Volja je najnutarnjije svetište naše duše, u koje ne može nitko prodrieti, koje ni sam Bog ne dira. Tu je čovjek sam gospodar, neograničeni vladar i kralj. Tu je on slobodan, kako samo duh sam može biti slobodan.

Shvaćamo, da je samo naše htijenje mjerodavno pred Bogom.

Blaženi koji gladuju i žedjaju

Naša težnja za svetošću dobiva tako novi zamah, kad izkoristimo spoznaju, da naše želje mogu postati krepostima. Pred nama se prostire nepregledno polje rada, širi se široka zlatna zemlja, u kojoj ima još bezkrajno mnogo blaga i bogatstva. Tu se baš i nalazi naše pravo polje rada. »Blaženi koji gladuju i žeđaju pravde! Jer oni će se nasititi« (Mt 5, 6). Djelo i rad su uviek kod svih ljudi omeđeni, ali nisu želje i čežnje. U željama stoji naš »rad«. Naše djelovanje nailazi posvuda na granice i zapreke. Samo je naša čežnja slobodna i nesputana, slobodnija nego išta na svietu. Njoj je otvoren čitav svemir, sa svim svojim visinama i dubinama. Ona izvire iz najdubljih temelja naše duše. Po njoj se može ocieniti vriednost i nevriednost našeg bivovanja. Svojom voljom, koja se može osloboditi prostora i vremena, možemo nadići daleko granice zemaljskih okolnosti. Svojom željom i čežnjom možemo obuhvatiti nebo i zemlju, vrieme i vječnost; možemo se priključiti velikom hvalospjevu trpeće, vojujuće i slavne Crkve, možemo presv. Trojstvu uzvratiti njegov vlastiti hvalospjev, kojim se ono samo od vieka slavi i ljubi; možemo učiniti, da opet proteče žrtvena krv Spasiteljeva i stalno je iznova izlievati na sviet. Možemo dapače

posve izčeznuti u Božanskoj volji, tako da izgleda, da ni ne živimo i ne djelujemo više mi. »Ne živim više ja, nego Krist živi u meni« (Iv 4, 23). Mi smo sposobni, da se svojom željom i čežnjom stavimo iza svega. Naša je volja umjetnik, koji može cieli svemir poput gorostasnih svjetskih orgulja upotriebiti da nikad ne prestane brujati: »Benedicite, blagosivajte sva djela Gospodnja Gospodina« (Dan 3, 57 sl). Naša je volja, naš svećenik, koji nas i sve, što s nama skupa dolazi, »posvećuje«.

Nemoćni, a ipak »svemoćni«

Sviet je za nas samo sredstvo da k cilju dođemo. To je ono čudno, da se mi ovdje, u ovome vidljivome svietu ne smijemo ukorieniti, mada smo se u njem rodili. On nas s tisuću glasova mami k sebi, i ako pustimo da nas privuče, to biva samo uz pogibao za spas naše duše. A ono, što je daleko i visoko nad nama, nevidljivi sviet, to nam ima biti domaja. Tamo treba da težimo, odkuda do naših sjetila ne dopire ni jedan glas, ni jedan trak svietla. Od sebe treba da odalečujemo ono, za čim sve u nama teži, i ono jedino treba da želimo, što u našoj naravi ne nalazi ni najmanjeg odjeka. To izaziva u nama naprezanje, koje nam ne dopušta, da se ikada smirimo, dok smo u smrtnom tielu. »Život neprestano struji preko polova, koji leže na protivnim skrajnjim točkama osovine svieta. Ovim polovima moramo istovremeno

omogućiti, da se sastaju u svojoj razdaljenosti i nastojati, da ih istodobno obuhvatimo« (Lippert). Svojim vanjskim bićem mi pripadamo zemlji, i naš se duh ne može nikada posve osloboditi slika sjetilnog svieta; samo svojom voljom[1]) možemo posegnuti u sviet nadnaravi, predpostavivši dakako, da smo u životnoj povezanosti s Kristom.

A isto je tako čudno — mi mislimo, da imamo vlast i da je vršimo u području vidljivog svieta, *a ipak smo nemoćni i što stvaramo postaje plienom vremena. A u području nadnaravi, koje nam se čini tako daleko iznad nas, otvorene su nam neizmjerne mogućnosti, možemo steći moć, koja je sposobna s mjesta pokrenuti čitav jedan sviet.*

Koliko želimo, toliko nam Spasitelj daje

U veličini naše čežnje leži veličina našeg života. Od Kristove punine dobivamo »milost za milost« (IV 1, 16). Mi određujemo kolika će biti njegova darežljivost. Što je jača naša želja i čežnja, što veća naša glad i naša žeđa, to ćemo više primiti. Mi posve ovisimo o božanskom Spasitelju. On nas čeka prepunim srdcem i prepunim rukama. No on nam ne može ništa dati, ako naše srdce ostane zatvoreno. On nam može dati samo toliko, koliko naše čežnjom otvoreno srdce

---

[1]) i razumom u gore navedenom smislu (op. ur.).

može obuhvatiti. Otac Alvarez vidio je jednom Spasitelja ruku tako punih milosti, da ih gotovo nije mogao držati. I zapitao ga je: »A zašto ih, Spasitelju, ne razdieliš?« A Spasitelj mu odgovori: »Pa nitko ih ne će«. Njegovo davanje ovisi posve o mojoj čežnji, jer se moja čežnja po Kristu pretvara u djelo, ja se po njoj mogu izdići iznad sebe samoga i zaći u vječnu domaju kraljevstva Božjeg. Čežnja nam otvara nebo, ako se s obim krilima milosti i Bogu odane slobodne volje uzdigne »k nebeskim željama» (Lit. Sv. Svetih).

Kako dalekosežnog su značenja naše želje, možemo upoznati po djelima krštenja želje i savršenog pokajanja. Sama želja za krštenjem nadomješta najvažniji i najpotrebniji sakramenat (krštenje), ako nekrštenomu nije moguće, da ga primi. — Savršeno pokajanje, koje nije ništa drugo, nego želja za ponovnim oživljenjem djetinjskog odnošaja s nebeskim Otcem — odvraćenje od grieha i *ponovna čežnja* za Bogom, jedino radi Boga — briše odmah sve težke griehe. Ostaje samo još dužnost, da težke griehe prvom prilikom izpoviedimo.[1]) A kada bi čovjek očišćen takovim kajanjem iz ljubavi morao umrieti

---

[1]) Savršeno pokajanje proizlazi iz savršene ljubavi, t. j. iz spremnosti, da u svemu ispunimo volju Božju. Jer Krist hoće da svoje težke griehe izpoviedamo, zato mora grješnik koje se kaje biti spreman težke griehe u sakramentu pokore priznati.

bez svećeničke pomoći, savršeno pokajanje nadomjestilo bi mu čak i sakramenat pokore.

Tko svoje težnje i čežnje ne može nikada ostvariti, nije na kvaru. Čežnja nas može dovesti do najviših stepena svetosti.

SAMO NA DJELO SPREMNE ŽELJE VRIEDE PRED BOGOM

Šta predpostavljaju dobre želje

Činjenica, da želje mogu postati krepostima ne dopušta pretjeranu osjećajnost na vjerskom području. Misao: »Želje su djela«, nije sredstvo za ugodno počivanje. S jednostavnim predanjem i željom nije još baš ništa učinjeno. Prazno željenje i htijenje ne vriedi pred Bogom ništa. »Vanjski čin, ukoliko je usmjeren na predmet i dane okolnosti, konačna je točka i svrha volje i on podiže vriednst voljnog čina. Svako gibanje pa i gibanje volje usavršava se time, da postizava svoj cilj. Prema tome samo je ona volja savršena, koja, kada postoji mogućnost, i izvanjski djeluje« (Sv. Toma). Mi moramo najprije svoje učiniti, a tek tada naše želje, što nadmašuju mogućnosti, postaju pred Bogom djelom. Spasitelj se založi za nas istom onda, kad mi dospijemo do kraja svojih mogućnosti[1]), kad smo svoje

---

[1]) Time se hoće reći, da mi dotle moramo ići, dokle prema slučaju, stvar se pojavljuje kao razborita.

zaista do kraja učinili. Najprije moram učiniti sve, što mogu. Ne smijem nedjeljom iz udobnosti ostati kod kuće, pa reći, da je dovoljna želja za polazkom crkve, jer želja je konačno djelo. Nema nikakve vriednosti, da se duhovnim načinom uključim u sve svete mise, koje se iz dana i u dan čitaju širom svieta, ako ne prisustvujem onoj jednoj, kojoj bi bez osobitih potežkoća mogao i morao prisustvovati. Nema smisla, pobuditi duhovnu pričest, ako ne idem k stolu Gospodnjem, premda bi se mogao pričestiti. U tom slučaju molitva: »Isuse, dođi, dođi, željo moja, o kako čeznem za tobom«, nije izražaj iskrene čežnje. Ako je čežnja prava, onda nas goni k stolu Gospodnjem. Samo kad svoju želju zaista ne možemo ostvariti, ubrojit će nam je Spasitelj sigurno kao djelo.

•

Što veli Sv. Pismo?

Da čovjek mora učiniti svoje, pokazuje nam Spasitelj na dva primjera. Mi se čudimo gospodaru vinograda, što je onima, koji su samo jedan sat radili u vinogradu, dao izplatiti jednaku nagradu, kao i onima, koji su podnosili teret i žegu cielog dana (Mt 20, 1 sl.). Jest, gospodar je u svom postupanju bio podpuno slobodan. Ali ovi posljednji imali su dapače i neko pravo na jedan dinar, ta njihovoj dobroj volji nije ništa nedostajalo. Oni su htjeli raditi, ali ih nitko nije najmio.

Na primjeru »udovičinog novčića« pokazuje nam Spasitelj još jasnije, pod kakvim uvjetima postaju želje djelom pred Bogom (Mk 12, 41—44; Lk 21, 1—4). Spasitelj je jednoga dana sjedio u hramu nasuprot škrabici za milostinju i promatrao ljude, koji koju su dolazili i davali svoje darove. »Mnogi su bogataši mnogo ubacivali« — ne odviše čedno i ne odviše tiho. Tada dođe i jedna siromašna udovica i spusti posve tiho i neopaženo dva novčića u milostinjsku škrabicu. Ali Spasitelj je to vidio, pa brzo pozove k sebi svoje učenike: »Pogledajte ovu udovicu. Ona je doduše žrtvovala samo dva novčića, ali ona je dala više *nego svi*« (»I mnogi su bogataši mnogo ubacivali«). Hramski blagajnik ne će biti s tim sporazuman. S udovičinim novčićem nije mogao mnogo, tu je bogatašev zlatnik vriedio više. Da li novac dolazi od bogataša ili siromaha, stvar je ista, njegova kupovna vriednost niti je veća niti manja. Drugačije je kod Boga. Pred njim su želje djela. Ta udovica bila bi dala više, da je mogla. Ona je dala sve, svu svoju imovinu. Njezina volja, da dade više bila je pred Bogom djelo. A kako je bilo s bogatašima? Nisu li i oni mogli imati dobre želje? Ne. Kada je takav bogataš od svog suviška žrtvovao jedan zlatnik, njemu je ostala još čitava hrpa drugih zlatnika. Da je on zaželio, dati više, trebao je još po drugi ili treći put posegnuti u kesu, i ni s tim još ne bi načeo svoje glavnice. Bog bi mu još uviek

mogao reći: »Doklegod još imaš novca u kesi, moraš najprije to žrtvovati. Ovo vriedi u svom najobćenitijem značenju za svakoga od nas, u koliko želimo, da naše dobre želje postanu djelima.

PUT PRAVEDNOSTI I PUT MILOSRĐA

O čemu ovisi napredak

Naša veličina počiva u našoj težnji, u našoj želji. S njom možemo nadići sve ljudske granice i zaći u božansku veličinu i svetost. Tada to više ni malo ne ovisi o nama ljudima. Po Kristu postajemo svetima. Ali Krist, koji s nama čezne, ne može naše čežnje nikada ostvariti, ako nismo posve utihnuli, zašutjeli, ako se naša volja nije trajnim potvrđivanjem njegove volje posve u njoj izgubila. A ovo pak predpostavlja opet svu našu snagu, podpuno predanje naših tjelesnih i duševnih sila. Rad, što ga Bog od nas traži, nije malen. To je rad čitavog života. Samo moramo uviek biti sviestni, da sav naš trud samo pripravlja rad na Božjoj njivi. Sjeme je Bog; rast i napredak daje on, a plod je opet Krist — Bog. Kome to nije posve jasno i tko svoj stav ne udesi posve prema tome, t. j. tko misli, da mora postati svetim svojim trudom, taj ide težkim putem. I posvećenje dakako ovisi o izvjestnim »spretnostima« »vještini«, o danim »prednostima«. Ako tesar gradi krov, tu je uložen posve drugčiji tjelesni

trud nego kada kakav umjetnik iz kamena, iz drveta izradi razpelo. Kamenolomac će iz kamena napraviti samo kakav nespretan lik, dočim će kipar iz kamena iste vrste i veličine s istim udarcima izraditi divan kip.

O stavu ipak najviše ovisi. Tko se ne odrekne svoga ja, tko se pouzdaje u svoj napor,[1]) svoja djela, taj se težko muči, a prima ipak samo oskudnu nagradu. No tko se prepušta Gospodinu, pa se brine samo zato, da njegova njiva bude rahla, sposobna za primanje i davanje, tomu je neizporedivo lakše, a uz to žanje stostruki plod.

Mnogi idu tvrdim putem pravednosti

Mnogo ih je koji idu putem djela. Oni su slični rukotvorcu, koji uzprkos težkih napora pojede sve što zaradi, jer može zaraditi samo oskudnu nagradu. A bogatstva se nagomilavaju samo tamo gdje već ima neka glavnica. »Novac povlači novac«. Novac konačno radi za sebe, treba samo mudro s njim upravljati. Djeca ovoga svieta ne trebaju biti mudrija od djece svietla. I nastojanje, težnja za nadzemaljskim dobrima mora biti prožeta mudrošću,

---

[1]) Vanjska su djela, ukoliko ih traži ljubav prema Bogu i bližnjemu dužnost, jer kako je gore označeno, vanjski čin usavršava nutarnji čin volje.

hoćemo li da zaista uspije. Tko se na nadnaravnom području prihvaća posla kao rukotvorac, tko se oslanja samo na svoja »djela«, tomu će se izplatiti samo nagrada koju je zaista zaslužio. On ide putem pravednosti. I tu se vide razlike između čovjeka i čovjeka. Onaj, koji je dobio samo jedan talenat kao glavnicu na putu života ne može preko te mjere. On i uz naporan rad može neku potežkoću nadvladati samo do 80%, dočim drugi, koji je dobio 5 talenata, istu potežkoću s polovicom svoje snage sjajno nadvladava. Kad ne bi bilo moguće, da narastemo izvan sebe i nadrastemo sebe, mogli bismo ljudski govoreći, predbaciti Bogu, što nas nije sve providio s jednakim sredstvima i jednakom snagom na istom trkalištu.

Malo ih ide lakim putem milosrđa

Uz tvrdi težki put pravednosti ima i jedan širi, lakši, ugodniji. To je put milosrđa i posve protivno svakom pravilu ljudskog razuma, samo je malo ljudi koji idu tim ugodnim »putem milosrđa«. Većina ih, iz puke udobnosti, ide težkim »putem pravednosti. To je protivurječje, a ipak činjenica. Put pravednosti, put vlastitih uspjeha koje bi se htjelo nabrojiti Bogu, čini se ljudskoj naravi, koja je rado samodopadna i koja voli sama sebe opravdati, lakšim, a ipak je teži. A put milosrđa, na kojem se u svojoj biedi čovjek baca u naručje Božje, te sve

od njega traži i očekuje, izgleda težim, a ipak je lakši.

Iz života i prirode

Dva putnika hoće u neku daleku zemlju. Idu pješke. Tad dočuju da iz blizog grada polazi samovoz u zemlju njihovih težnja. Jedan se požuri i potrči, da ne propusti samovoz, stigne još pravovremeno i zaista se i poveze. Drugi, voleći odveć udobnost, ne potrudi se, ide polako dalje i dolazi prekasno. Tako mora proći cieli put pješke i zadovoljiti se time, da zemlju upozna samo površno na njezinoj granici, dočim je onaj prvi prodro do srca zemlje.

Koliki, iz udobnosti, idu težkim putem! Kada bi se samo malo napregli, moglo bi im biti tako lako! Mi idemo težkim putem pravednosti, ali taj nas ne vodi dalje od našega ja. Dokle god ostajemo na području našeg rada, ne možemo razkinuti svojih ljudskih okvira, ne možemo narasti izvan sebe, izdići se nad sebe same. Ne možemo sami sebe, poput Münchhausena, uhvatiti za vlastite kose i izvući se iz kala. Posve velik postaje samo onaj, koga težnja i čežnja ponesu izvan sebe. Zar nije lakše, posve prekinuti sa samim sobom, da nas onda »vozi« Božje milosrđe?

Znamo, da voda pod normalnim prilikama istom kod 100 stupnjeva prelazi u drugi oblik. Istom kod

100 stupnjeva počinje vreti, ne prije, ne kod 80, 90 ili 95 stupnjeva. Velike, snažne sile, koje se sakrivaju u vodi, oslobađaju se i mogu se posve izkoristiti, da, na sto posto povisiti istom, kad se voda pretvori u napetu paru. Mnogo je ljudi, koji sebi ni malo ne olakšavaju život i nastojanje, koji se upravo pošteno trude. Ali oni ostaju još u svome ja, još se uviiek čvrsto drže svoje vlastite volje. Oni su trajno u visokom stanju topline, od 80, 90, 95 stupnjeva, ali oni, eto ipak ostaju samo »voda«, jer nemaju odvažnosti, da preuzmu na se još zadnjih 10 ili 5 stupnjeva. Kad se samo ne bi plašili tih zadnjih naprezanja, pa razriešili još onih 10 ili 5 zadnjih stupnjeva! Još nekoliko žrtava pa bi bili preko brda, bili bi u zemlji slobode. Samo još nekoliko žrtava, i oni bi s puta pravednosti prešli na put milosrđa.

Dovrši Gospodine, što si započeo u nama!

Iz Svetog Pisma

Spasitelj nam u jednom poučnom primjeru pokazuje put pravednosti i put milosrđa. »Nekima koji, koji su se puni pouzdanja u sebe držali pravednima i prezirali druge, rekao je Gospodin ovu poredbu: Dva čovjeka uđoše u hram, da mole. Jedan je bio farizej, drugi carinik. Farizej stade i poče se moliti u sebi: Bože, zahvaljujem ti, što nijesam kao ostali ljudi: kao razbojnici, nepravednici, preljubočinci, ili kao ovaj carinik. Postim dva puta

tjedno i dajem desetinu od svega, što stečem. A carinik je stajao izdaleka i nije se usudio ni očiju podignuti prema nebu, nego se je udarao u prsa svoja, govoreći: Bože, budi milostiv meni grješniku! Kažem vam: Ovaj je otišao kući opravdan a onaj ne. Jer tko se uzvisi, biti će ponižen, tko se ponizi, biti će uzvišen.« (Lk. 18, 9 sl.). Farizej nije svoga života učinio lakim. On je mnogo zahtievao od sebe. Više, mnogo više no što je bilo potrebno. Pa ipak ga njegova djela nisu mogla osloboditi ni od duga njegovih grieha, a kamo li da bi ga bilo kako obogatila. A carinik? On je u svom životu jedva i mario za Boga, gomilao je dug na dug. Ne može pokazati nikakovih zasluga. S orijaškim teretom duga stoji pred svojim Bogom. A šta je sad učinio? Ništa. Uvidio svoj zao život, i otvoreno, skrušeno priznao svoju krivnju, no to je dostajalo da ga oslobodi svih njegovih dugova. I ne samo to, on je otišao kući posvećen i »opravdan«. Želje izravnavaju sve. Farizej se oslanjao na svoja djela, a carinik je bez stvarnih djela, po svom nutarnjem stavu došao ipak do zasluga u Božjim očima. — Ili sjetimo se onog razbojnika, koji je čeznutljivim poklikom: »Isuse, spomeni me se, kad dodješ u kraljevstvo svoje« (Lk 23, 42) odmah zaslužio nebo. »Zaista, kažem ti, još danas bit ćeš sa mnom u raju«! . . . Kada ćemo naučiti razumievati put milosrđa i ići njime?

*

S najmanjom snagom najveći uspjeh

Svetost života i težnju za svetošću ne treba učiniti težima nego što po sebi jesu. Moramo se ugledati u prirodu, koja nikada ne troši više snage, nego je potrebno. Svi naši strojevi troše previše energije. I oni koji sami sebe opravdavaju, troše previše snage. Posvećenje nije stvar nekog umjetnog postupka, nego ono ide, — iako nadnaravnim putem, — životno-povezanog, organskog razvoja. Ne oslanjajmo se dakle toliko na svoja djela i ne činimo težnju za savršenstvom pretežkom. Znamo doduše svi, da bez milosti ne možemo baš ništa učiniti. Uzprkos tome, sve nas je zahvatila zabluda, kao da bismo sve mi sami morali učiniti, kao da sve ovisi o nama. Ova misao — da mi moramo sve učiniti, obuzima nas tako jako, da se zaista sav naš rad i trud ravan po njoj. Mislimo, da se mi sami moramo nutarnje preobraziti, da sve ovisi o ovoj ili onoj vježbi. Mi smo smrtno nesretni, ako kada nismo učinili svoje pa mislimo već, da je sve propalo. Zar je potrebno da se 30, 40 godina mučimo »u znoju lica svoga«, te da nakon toga konačno uvidimo kako ništa ne možemo, kako ni za što nijesmo sposobni? Zar svatko mora proživjeti sva ona gorka izkustva i doživjeti sve one gorke neuspjehe, dok

konačno nauči, da sve svoje pouzdanje stavi u Boga i jedino u njega? Možda je taj zaobilazni put za mnoge bezuvjetno potreban, ali čini se, da to ipak nije normalni put. U težnji za svetošću mi previše naglašujemo borbu protiv pogrješaka i slaboća, previše iztičemo težnju za ćudorednim krepostima upravo za to, jer preveliku važnost pridajemo ljudskoj djelatnosti. Svakako, vježbom u tome možemo postići stanovitu vještinu. Ali zar duhom, nadnaravni život ne stoji više u božanskim (bogoslovskim) krepostima? Borba je protiv štetočina potrebna, ali je potrebnija od toga njega duhovnog života. *Ponajprije je potrebno pobrinuti se za svietlo i toplinu, da se život uobće mogne razvijati.* A kada nastane prepuni i preobilni život, tada mnoge štetočine uobće ne će više škoditi. »Ako ste s Kristom umrli za ovaj sviet, što se onda dajete, kao da još živite sa svietom, obterećivati riečima: »ne takni se ovoga! ne okusi od onoga!« Ta to sve propada s uporabom. Ta to su sve ljudski propisi i nauke. Izgledaju doduše mudri sa svojim pobožnjaštvom, postom i trapljenjem tiela, ali su bezvriedni i služe samo zadovoljavanju tiela« (Kol. 2,23).[1]).

---

[1]) Sv. Pavao osudjuje ovdje krivo shvaćeno trapljenje, no ne pravo, koje ide uporedo s pravim duhovnim životom i koje ga podpomaže (op. ur.).

Ako se oslanjamo na svoju sposobnost, ako se uzdamo na svoja djela, onda ne prolazimo dobro; onda će nam se suditi po strogoj mjeri Božje pravednosti. Ako se mi pred Bogom činimo velikima i hvastamo se, onda on mora od nas zahtievati vidljive dokaze naše tobožnje valjanosti. Od svoje velike, odrasle djece mogu i moraju roditelji zahtievati napore. Moraju tako raditi zbog djece, da bi se mogli održati u životu. Od male djece ne će nitko zahtievati unosna rada; ona smiju zabadava živjeti od zajedničkog bogatstva roditeljske kuće, ona smiju bez osobne zasluge uživati blagostanje roditeljske kuće. Mala sv. Terezija htjela je uviek ostati djetetom, da nikada ne izgubi pravo na otčevu pomoć. Nemojmo se dakle nikada praviti velikima pred Bogom, inače će morati od nas zahtievati uspjehe, i bit će nam uzvraćeno prema našim djelima.[1]) A onda ćemo jednoć biti ubrojeni među one najmanje u kraljevstvu nebeskom. Ne tako, Bože, nego mi hoćemo da budemo posve maleni pred tobom; ne očekujemo ništa dobra od sebe, težimo za tvojom pomoći, pustit ćemo, da ti djeluješ u nama i sav uspjeh pripisivat ćemo samo tebi. Što smo manji, to je bolje. Onda ćemo se spasiti ne toliko po našim djelima, nego po zaslugama Isusa Krista, našeg starijeg brata, koji je čitavu obitelj tako bezkrajno, neizmjerno obogatio. Ta on živi uviek, da nas zagovara (Hebr. 7,25). Što smo manji na zemlji, to ćemo veći tamo biti. »Mnogi, koji su posljednji, bit će prvi.« (Mt. 19,30).

[1]) No ne bez zasluga krvi Isusove.

Zlatna sredina

»Osrednjost« je doduše naš najveći neprijatelj, a ipak izjednačenje između previše i premalo leži upravo u sredini. Ne smijem činiti previše, ali također ni premalo. Ne smijemo svoje posvećenje učiniti pretežkim — inače naša narav ne će izdržati — ali ni prelaganim, inače ne ćemo doći do sredine, nego samo do ruba svoga cilja. Mnogi misle da su u sred sriede, a nalaze se upravo usred osrednjosti. To je bolest, od koje danas mnogi boluju.

A ipak cjelina

S polovičnošću ne ćemo doći do granica svoga ja. Već iz razboritosti, iz proračunanosti moramo ići za tim, da sve postignemo. Moramo biti odvažni, pa se posve založiti, posve se žrtvovati. Prvu zapovied mora se već jednom posve ozbiljno uzeti. S djelomičnim odlukama da ćemo učiniti ovo i ono, ne možemo trajno izmicati pritisku svagdašnjice, koja sve tare i izjednačuje. »Kraljevstvo nebesko silu trpi i samo ga siloviti osvajaju« (Mt 11,12). Spasitelj traži otimanje, nešto nasilna. Tko nebeska do-

bra hoće da postigne, mora se najprije osloboditi privrženosti zemaljskima. Polagano vukući ne možemo se riešiti spona, koje nas sputavaju. Jednim zamahom moramo se osloboditi. Nešto krvi mora dakako proteći. Ne može se nikomu darovati nešto. I za put milosrđa vriedi još Božja pravednost. Upravo na tom putu mora čovjek svega sebe uložiti i žrtvovati, pa stoga i svoj ja. Naš čin sam po sebi ne čini nas doduše još svetima, ali on je temeljna predpostavka za svetost. Time još ništa nije učinjeno. »Kada ste sve učinili, što vam je naloženo, recite: Sluge smo nekoristne, učinili smo samo svoju dužnost (Lk 17, 10). Još uviek nije učinjeno ništa, u poredbi s onim, što Bog čini u nama, a ipak je već mnogo učinjeno, učinjeno je sve, jer smo dali Bogu, što smo mogli. Kada smo doprli do granica svoga ja, onda prostor i vrieme ne igraju za nas nikakovu ulogu, onda zalazimo, uronjavamo u Božju bezkrajnost. Posve je isto, da li sam u škrabicu za milostinju bacio bakar, srebro ili zlato. Samo ako sam sve, što sam imao, ako sam se barem **unutarnje odielio** od svega i svakoga, **onda su sve** moje želje, htijenje i težnja postale djelom, a to moje djelo ostvaruje Spasitelj. On sve moje težnje pretvara u djelo pred svojim nebeskim Otcem. Pred

---

[1]) Što inače sam može postići.

tim nebeskim bezkrajnim bogatstvima, koje onda postaju mojima, moj prinos uobće ne dolazi u obzir.

PUT MILOSRĐA, PUT MALENIH

Siromašni Lazar kao »bogatun«

Ako kakav bogataš uživa život, može se to donekle još razumjeti. Ali kada kakav, »siromašni Lazar« hoće da se naužije života, onda je lud. On se ni ne domogne većine užitaka; on ovdje nema ništa, a nema ništa ni tamo, na drugom svietu, dakle je dva put, dvostruko siromašan. Isto bi tako ludo bilo, kad bi netko malen, nenadaren htio poći putem pravednosti. On bi tada i u vječnosti bio malen, pribrajao bi se k najmanjima. Samo na putu milosrđa ima on prilike da postane velikim. Koliki maleni, siromašni, bolesni starci zaviđaju velikima, bogatima, zdravima, mladima! A njihova zavist nije nikako opravdana. Ta život ovdje ni nije život, nego više umiranje, pravi život započima istom onkraj groba. A to onkraj groba posve je u našim rukama. Kako se često dajemo zavarati izvanjostima!

»Samo nesposobni za život pripadaju Crkvi«

To je neosnovana pogrda. U ovim se razlaganjima ne tvrdi, da u Crkvu spadaju samo slabi, za

život nesposobni i nevaljani, da samo oni mogu doći do svetosti. Crkva njih ne odklanja, ne zatvara im vrata. U njoj ima mjesta za sve. Ona je tako velika, široka i duboka, kao samo srdce Spasiteljevo. Katolička Crkva postoji i za druge, za mlade, za život sposobne, za velike, za bogate. Kao udruženje i »ljudska tvorevina« ona je upućena i na zdravlje i na vodstvenu sposobnost jednog diela svojih članova. Mnogi bogataš i učenjak i mogućnik može znati za svoje »prednosti« pa iz zahvalnosti prema Bogu upotriebiti ih posve na slavu Božju. A mnogi »maleni« može se sebično i oholo zatvoriti pred Bogom. Nikako ne treba povlađivati nižem čovjeku i osrednosti. Tko svoj razum, pamet, zdravlje, svoje sposobnosti ne upotrebljava, ne će nikada postati svetim. Svatko, imao on mnogo ili malo, obvezan je da sve dadne, sve uloži za Boga.

Velika svjetska pozornica

Naši su đaci predstavljali Calderonovu »Pozornicu svieta«. Voditelj predstave izabrao je predstavljače za pojedine uloge prema njihovim nadarenostima i sposobnostima. Ni seljak ni prosjak nisu se uvriedili, što im je bila dodieljena uloga samo seljaka i prosjaka, a ne bogataša i kralja. Ta oni su znali, da je to samo predstava, igra, oni su uzprkos svojih uloga ostali ono, što su bili, učenici — i po

svojim ulogama nisu postali ni bogatiji ni siromašniji, ni pametniji ni bedastiji, nisu dobili ni bolju ni lošiju svjedočbu. Njihova uloga nije utjecala na njihov život, pa ni kod predstave nije se pazilo, koju se ulogu igralo, nego kako se je igralo. I tako su zaista i seljak i prosjak mnogo bolje igrali nego kralj i bogataš.

Kada je Bog ljudima podjeljivao životne uloge, nije ih bez izbora bacio među ljude. On se je sam sa sobom posavjetovao: sa svom svojom mudrošću i ljubavlju dao je svakom čovjeku njegovu ulogu, koju je najbolje i s najviše uspjeha mogao odigrati. Ta igra je čovjekova igra za Boga. I Bog je bio obvezan ne samo igračima, nego i samome sebi, da pojedine uloge dadne onima, koji će ih najbolje odigrati. Drugčije nije ni mogao. Dobri, razboriti roditelji mogli bi svojoj djeci — kada bi imali moć za to — dati također samo one životne uloge, po kojima bi vječni spas duša njihove djece bio posve osiguran.

Svatko mora sebi reći: ja imam da odigram onu životnu ulogu koju najbolje mogu odigrati, po kojoj najviše mogu pridonieti proslavi Presvetog Trojstva, i po kojoj sam mogu doći do najviše svetosti. U ovom leži velika utjeha. Za mene nije pod nipošto zapostavljanje, što kroz nekoliko sati (naš život u poredbi s vječnošću ne znači dapače ni jedan sat!) moram igrati prosjaka, seljaka ili rudara.

Moja vanjska odjeća, ime moje životne uloge ni najmanje ne diraju u mog malog nutarnjeg čovjeka. Pred Bogom smo svi jednaki. Svi smo njegovi učenici (Iv 6, 45), njegova »djeca« (1. Iv 3, 1), bilo da svoju ulogu trebamo odigrati u samostanu ili na sajmištu života, da li smo nakovanj ili bat, da li igramo kralja ili slugu, kraljicu ili službinju. »Pravo plemstvo potječe jedino od krvi Sina Božjega« (Matt Talbot). Kakvog bi smisla imalo, kada bih smio igrati ulogu kralja ili kraljice, a ne bih bio dorastao ulozi, pa zatajio! Za uspjeh u vječnosti ne ovisi ništa u mojoj ulozi, nego samo o tomu, da je dobro odigram. Zato je hiljadu puta bolje, biti dobar prosjak nego zao kralj. Predstavljač kralja nema nikakovog prava pa ni razloga, da na predstavljača prosjaka gleda s visoka. Uloga i glumačka odjeća samo su sredstva za svrhu. Pa neka ove izvanjosti još toliko vežu i vriede kod ljudi, kod Boga ne dolaze uobće u obzir: pred Bogom ne vriedi ugled osobe: »On ne gleda tko je tko« (Kol 3, 25).

Bog je pravedan. Svatko je dobio ulogu, u kojoj može najviše učiniti za svoj spas. Svoju životnu ulogu, t. j. ulogu za vječnost, svi mi najprije moramo *odigrati*. I to ovisi samo o nama. Svaki se mora brinuti, da tamo, gdje je, svoju ulogu po mogućnosti dobro igra. Gospodine, učini me što osjetljivijim i što tankoćutnijim da upoznam svaki čas, što treba da govorim ili činim u velikoj životnoj

predstavi! Vodi, ravnaj i upravljaj ulogu moga života!

Imao ja odigrati ulogu prosjaka ili kralja, do prave veličine i svetosti doći ću samo na putu milosrđa. A tim putem idu maleni lakše nego veliki.

Siromasima bismo mogli zavidjeti

Ako se u kraljestvu Božjem smije kome zavidjeti, onda su to siromašni i maleni. Ta sam Spasitelj kaže: »Bogataš će težko ući u kraljevstvo Božje« (Mt 19, 23). Ako se već mora otrgnuti od svega, onda siromah daje mnogo lakše i mnogo prije i zadnji novčić negoli bogataš deseticu ili stotinjarku od svog suviška. Ako se dvije nejednako velike posude napune vodom i stave na istu vatru, voda će u maloj posudi mnogo prije početi kipjeti nego ona u velikoj posudi. Mnogo brže prestane biti vodom, i prije pređe u slobodnije, parno stanje nego veća količina vode. Slično je u duhovnom životu. Malima je lakše od velikih. Pod istim uvjetima oni lakše dopru do granica svoga ja, a time i do podpune slobode djece Božje.

Božje računstvo

Bog je bez sumnje Bog mjere i broja (Mudr 11, 21), ali njegovo je računsko umieće ipak posve drugačije nego ljudsko. Kod njega polovica i još po-

lovica nije još ni iz daleka cielo. To nam zorno predočuje poredba s vodom. Ako do 95 stupnjeva zagrijanu vodu salijem iz 10, 100 ili 1000 posuda, sveukupna količina vode još uviek ne dosiže 100 stupnjeva, prije manje. Ako 1000 ljudi sa po 95 stupnjeva — da govorimo u slici — radi za kraljevstvo Kristovo, svi zajedno ne učine, ne postignu ono, što postizava jedan sa 100 stupnjeva. Stostupnjevci, to su oni posve veliki ljudi, to su naši svetci. Jedan od njih prevagne tisuću drugih, čini više za kraljevstvo Božje, nego tisuću polovičara ili tričetvrtara. A kako je lako upravo siromasima i malenima, da postanu onako posve veliki u kraljevstvu Božjem!

No opet Božje se računstvo podudara s ljudskim, kad on dobre želje i težnje ljudi cieni kao djela. Težnje onih sa 50 stupnjeva bit će pedesetstupnjevna, težnje onih sa pet stupnjeva samo petstupnjevna djela. Onaj na ništici ne će imati želja, težnja, pa zato će i sva njegova vanjska djela biti pred Bogom kao prazno klasje. Samo kod onih sa sto stupanja Krist sam sve ostvaruje.[1])

---

[1]) Ovo je sve dakako samo slikovito rečeno i ne smije se u tumačenju pretjerivati.

Sveti arški župnik i Mala sv. Terezija

Sveti arški župnik sigurno nije imao pet talenata. Sa svojim naravnim darovima i sposobnostima ne bi mnogo mogao učiniti. Njegovi su mu predpostavljeni već iz opreza dodielili župu u kojoj nije bilo više šta za pokvariti. Pa gle! On se sav uložio i tako je sam sebe prerastao, tako sam sebe nadkrilio, da se više i nije radilo o »netalentiranom« Vianneyu. »Što se svietu čini ludim, to je Bog izabrao da zastidi mudre« (1 Kor 1, 27). »*Kada bi na svietu bila trojica, kakav si ti, moje bi kraljevstvo bilo uništeno*«, izjavio je jedan obsjednuti svetom arškom župniku. »Ti si mi oteo 80.000 duša« (Sveti arški župnik, preveo Fr. Ziegler).

I zar nije osebujno, da je za zaštitnicu misija cielog svieta izabrana jedna mala, svietu sakrivena karmelićanka: *Njezin misijski rad bila je njezina želja za misijama.* »Pred svietom slabo izabrao je Bog, da postidi jako« (1 Kor 1, 27). Tko se predaje, odriče, donosi mnogi, stostruki plod, jer njegov je plod sam Krist.

SVETOST I SVIETLO VJERE

»Ja sam put«

Svi su ljudi određeni, da budu sveti. »*Budite savršeni, kao što je savršen Otac vaš na nebesima!*«

(Mt 5, 8). Bog je omogućio svima. da postanu sveti. Ta svetost ne leži u vanjskim okolnostima, nego u našoj volji. Naša čežnja i naša želja može pred Bogom postati djelom. Klica svetosti počiva u najdubljoj i zadnjoj sposobnosti čovjeka, u čežnji za srećom, za vječnom srećom.[1]) Krist je izvor, cilj i izpunjenje naše čežnje, on je sam provodi u djelo. Od nas se zahtieva samo dobra volja, koja se očituje u ovisnom držanju i u tom da velimo »da, Otče«. Ako je naša volja suglasna s Božjom, onda joj se u nadnaravi otvaraju neograničene mogućnosti. Time nam je svima pokazan put svetosti. Krist je taj put. »Ja sam put« (Iv 14, 6).

Dobra želja proizlazi iz vjere

Želje ne smiju nositi značajke namještena, usiljena, umjetna. One se iz naše duše slobodno moraju k Bogu dizati. Zle želje lako uzplamte. One brzo izviru iz naše pokvarene naravi i lako predobivaju našu oslabljenu volju. Skrovita, tiha čežnja za dalekim, čistim ciljem, snažna želja za čistoćom i svetošću živi doduše više ili manje skrivena u kom kutu svake ljudske duše, ali ona ne uzplamsava

---

[1]) Ne dakako u tom smislu, da bi u naravi samoj bio početak svetosti, nego se na tu naravnu težnju za srećom nadovezuje milost, koja tek pravo čini svetim (Op. ur.).

snažnom željom, ako se predmet čežnje ne pojavi bilo kako pred dušom kao privlačiv. Dobre, krepke, djelotvorne želje ne niču tako lako, one se bude samo u svietlu vjere. Veličina i jakost naših želja ovisi o veličini i jakosti naše vjere. Ako u svietlu vjere spoznamo bezkrajnu puninu Božju, onda će moćne privlačljive snage, koje proizlaze iz punine Božje, djelovati i privlačiti nas, onda će čežnja našeg srdca snažno buknuti i uzplamtjeti za Bogom. I što nas ljubav više uzdiže k Bogu, to više svijetla vjere ulazi u našu dušu, to toplije, žarče i moćnije postaju naše čežnje i želje, a tim i brži naš liet. Tako doživljujemo čudesno međusobno djelovanje vjere i ljubavi: iz vjere niče ljubav, a iz veće ljubavi veća vjera.

Željeti znači ljubiti. A ljubiti znači posjedovati. Tko teži za Bogom taj ljubi Boga, a tko ljubi Boga, taj ga posjeduje. Što tko ljubi, to jest.

Samo u vjeri je moguće uzskladiti protivnosti

Put milosrđa, put k visokoj svetosti za sve, jest put želje i težnje. Krist ostvaruje naše težnje. Ali taj put milosrđa ne izključuje djelatni život, nego ga uključuje, trajno ga predpostavlja. Mi znamo: »Svakomu će se naplatiti po djelima njegovim« (Mt 16, 27). Naš trud u Gospodinu nije uzaludan (1. Kor 15, 58). Za sve, što se događa u Božjoj službi, do-

bit ćemo vječnu plaću i za vanjska djela. Ali kod Boga je mjerodavan nutarnji stav. Nije nimalo lako, pogoditi pravu sredinu između prevelike i premale ljudske djelatnosti, između Kristovog rada i moga rada, između milosti i slobode. Nije lako znati za svoje znanje, posve ga izkoristiti, a ipak opet sve očekivati od Boga; imati moć nad hiljadama, a ipak pred Bogom biti diete. Težko je ne biti zaražen od svjetskih misli, ne dati se zablještiti od vanjskog izgleda i praznih izraza, ni sebe ni druge ne procjenjivati prema »kazalištnoj ulozi«, koju imademo odigrati, nego svakoga čovjeka smatrati djetetom Božjim. Za to se ne može postaviti pravila, to se uviek ni razmišljanjem ne može pronaći, ili čak riešiti kao kakvu računsku zadaću: dva i tri su pet, razdielim li pet sa dva dobivam dva i pol. Pronaći vezu između dalekih polova, uskladiti sve protivnosti, naći katoličku životnu sredinu moguće je u mnogim, da, možda u većini slučajeva samo u svietlu vjere.

Puko znanje ovdje zatajuje

Čudno je, koji put naobraženi i učeni zalutaju u svom vjerskom životu, ne nađu pravog puta, dočim manje daroviti, da, i posve nenaobraženi tako sasvim sigurno i ravno idu k Bogu. Njih ne baca iz njihovog kolosjeka nikakovo suvremeno naziranje,

nikakva ljudska sklonost ili nesklonost, i na svom putu ne dadu se zadržavati nikakvom privlačivošću, nikakvim čarom ni požudom. Don Ramiro de Maeztu piše u knjizi: »Ljudi, koji su došli k Crkvi«, na str. 245, o jednoj služavci: »Četrdeset je godina živjela u našoj kući i mi smo je štovali, kao drugu majku. Značajno je bilo kod nje, da je, mada nije učila čitati i pisati, što više, mada nije ni kastilijanski jezik izpravno govorila, bila *vrlo oštroumna u ćudorednim pitanjima*... Premda istom sada razumijem, da je ona svoj ćudoredni veleum zahvaljivala svom snažnom vjerskom životu, mi braća i sestre oduviek smo je smatrali sveticom ili nečim sličnim«. Nenaobraženi osvajaju sebi kraljevstvo nebesko, dočim se drugi, uza svu svoju učenost »valjaju u puti i krvi«, kako kaže sv. Augustin.

Svietla su ljudske znanosti sićušno malena u poredbi sa svietlom vjere. Mi možemo svome bližnjemu u najpovoljnijem slučaju pružiti samo mrtvo znanje, otvoriti mu poglede, dati uvid u ovo ili ono. Samo Bog može dati djelotvorno znanje.[1]) *Pogled*

---

[1]) »Tako niti je onaj što, koji radi, ni onaj koji zalieva, nego Bog, koji daje te raste« (I kor. 3, 7). Samo po Bogu možemo doći do međusobnog pomaganja, ukoliko milosti pokrenemo. Mi smo doduše ukorjenjeni u vidljivome svietu, ali razvitak našeg bića počiva posve u nadnaravi, u Bogu. Za to su nam neizbježivo potrebni vjera i milosti odkupljenja.

međutim s kojim je spojena moć ostvarivanja, to je vjera koja se očituje u ljubavi. U vjeri naša duša postaje sposobna da prima zrake ljubavi, što iz Boga izlaze. Naša volja može dakako ovim izljevima Božanske ljubavi zatvoriti vrata i kapiju. Krugovalnik može biti bezprikoran, sve postaje mogu slati viesti: ako nije ukopčan, nije otvoren za odposlane valove, ne čuje se ništa. Struja mora moći ući u stroj, da on mogne raditi. Što je bolji dovod i što više struje ulazi, tim veće je i djelovanje. Što se više stavimo u svietlo vjere, to će djelotvorniji biti valovi svietla. Samo u vjeri razvija se naš nutarnji život, samo u njoj postizavamo svetost, cilj našeg zemaljskog života. Sa stupnjem vjere sve stoji i pada, sa snagom vjere sve raste i uspieva.

MARIJA — NAŠ UZOR

»Pogledao je na poniznost službenice svoje« (Lk l, 48)

Naš najljepši i najprivlačiviji uzor jest Marija. Kod božanskoga Spasitelja čežnja i djelo su isto, tako da nam on tu ne može biti uzorom u pravom smislu rieči. Ali kod nje se težnja — a njezina se čežnja zvala Isus (Mesija) — najsavršenije odjelotvorila: »Blagoslovljen plod utrobe tvoje«« Isus (Lk 1, 42). Njezina je želja privukla Spasitelja na zemlju, ona je Spasitelja učinila čovjekom u svome krilu. Kako u naravnom redu sve razlike teže za usklađenjem, tako isto i u nadnaravnom. Sve teži za usklađenjem, sve je u kretanju. Boga, bezkrajnu uzvišenost, najviše privlači najdublja sniženost. »Velike mi je stvari učinio Svemogući, pogledao je na poniznost službenice svoje« (Lk 1, 49). A kada se čovjek podiže u svojoj oholosti, kada hoće da bude kao Bog (Post 3, 5), onda po istom zakonu biva odbačen: »Zbacuje silnike s priestolja« (Lk 1, 52). Marija je bila i ostala Gospodinova ponizna službenica. Ona je bila sva spremna za Boga. Nije poznavala nikakova proračunana stava prema Božjoj volji. Nije bilo dugog biranja između da i ne. Ako posve duboko shvatimo Božje biće, tad nemamo iztraživati, da li je ono, što Bog od nas hoće, dobro za nas, — to bi već bila smionost — tad samo imamo biti spremni i činiti. »Sve što vam rekne, činite« (Iv 2, 5). *To je jedino doličan duševni stav čovjeka pred Bogom, stvorenja naprama svome Stvoritelju.* U tom duhu posvemašnjeg predanja Marija nam je najljepši uzor. S tim njezinim duhom, našim obiteljskim duhom, moramo stupiti pred Boga, i bit ćemo jedno s Bogom, tada će naša želja postati djelom. I naša će želja zaslužiti, da se zove Kristovom željom, i ne samo da se zove, nego da i bude, pa će naša djela ostvarivati Krist.

»Blago tebi, što si vjerovala« (Lk 1, 45)

Marijina spremnost na predanje zasnivala se na njezinoj dubokoj vjeri. Ona se sama naziva »poniznom službenicom Gospodnjom«, ona je bila posve malena u svojim vlastitim očima i potiskivala svoj ja tako daleko, da je svojom odlukom, »ne poznati muža« odrekla se dapače toga, da bude među predcima Mesijinim. No tim je više Bog stao u središte njenog života. On je bio njezin neograničeni »Gospodar«, postao je njezino sve, čiju ona moć, svetost i milosrđe slavi (Lk 1, 46 sl). Samo u vjeri mogla je spoznati Božju veličinu i bezkrajnu udaljenost između Boga i sebe same.

Marija je morala ići putem vjere kao i mi svi. Bog ju je odviše ljubio, a da bi joj — po vjeri[1]) — oteo posvemašnju slobodu njenih čina. »Od onog, koga ljubi, ne će ljubav ništa da primi na dar što ne bi bilo dano posve slobodno« (Mauriac). Kod navještenja utjelovljenja Sina Božjega nije Bog osobno govorio s njom. Anđeo je došao k njoj. Nije činio znakova ni čudesa za potvrdu svoje rieči, kao kod Gedeona. Od nje se tražila vjera. Nevjerovanje s njezine strane zapriečilo bi utjelovljenje vječne Rieči. Zato je i uzkliknula njezina rođakinja Elizabeta: »Blago tebi što si vjerovala da će se izpuniti, što ti je rekao Gospodin«! (Lk 1, 45).

[1]) Kod gledanja Boga, duša m o r a Boga ljubiti, dok je u vjeri još slobodna u tome.

Nakon rođenja božanskog Djeteta nije se od nje tražilo manje vjere, nego od pastira i mudraca, koji su mu se klanjali. Anđeli su doduše pjevali »Slava«, i jedna je čudna zviezda zasjala na nebu, da naviesti rođenje Otkupitelja svieta. Ali životni izražaji tog djeteta nisu se razlikovali od sve druge ljudske djece. A ipak je morala u njemu gledati Božjeg Sina i klanjati mu se. Njezin je život bio neprestani čin vjere.

Rieči pastira, Simeonovo proročanstvo »čuvala je i promišljala o njima u srdcu svome« (Lk 2, 19, 51). Promišljala je, razmišljala i uspoređivala događaje sa svojim djetetom sa mesijanskim proročanstvima. Prema tomu nisu joj bila dana nadzemaljska viđenja, koja bi joj bila odkrila buduće dane njezinog djeteta i oslobodila tjeskobne nesigurnosti. Bila je upućena na Sveto Pismo, na vlastite zaključke i niemi razgovor sa »sakrivenim« Bogom njezinoga srdca.

Način ponašanja i rieč dvanaestgodišnjeg dječaka Isusa u hramu: »Zar niste znali, da moram biti u kući Otca mojega?« (Lk 2, 49) bili su za nju nova objava. On je bio posve njezino dijete, i ona je do sada nalazila radost u tomu, da mu bude posve majkom. Ona mu je doduše i nadalje smjela još biti majkom, — a ipak u nekom smislu i ne više. Ona

više nije smjela određivati životni put svoga djeteta, brinuti se za nj, olakšati mu život, niti nastojati odvratiti njegov pogled od sjene križa, koji se prijeteći javljao. Svoj život stavila je posve na razpolaganje nebeskom Otcu. Da uređuje svoj vlastiti životni put, toga se lako odrekla. Ali da se odrekne skrbi za svoje dijete i njegovu budućnost, to je bilo vrlo težko njezinom materinskom srdcu. Ona je morala živjeti posve u vjeri i upravo izgubiti se, nestati, izčeznuti u bezgraničnom pouzdanju u Otcu-Bogu na nebesima.

Trideset dugih godina nije Marija vidjela ništa od sjaja Isusova božanstva. Istom kod njegovog javnog nastupa počela je »objava njegove slave« (Iv 2, 11). Za sebe i za nju nije on ni ovdje učinio nikakova čuda, prije toga pogotovo ne. Radom svojih ruku morali su zasluživati svoj svakidanji kruh.

Nekoliko je žena pratilo Isusa na njegovim učiteljskim putovanjima (Lk 8, 2). Njegova majka nije bila među njima. Ni k svome preobraženju na Taboru nije je pozvao. A kad mu jednom rekoše: »Tvoja mati i tvoja braća stoje vani i hoće, da govore s tobom«, čula je rieč koja tako odbojno zvuči: »Tko je moja mati?« Dakako ona mu u duhovnom odnosu nije bila manje mati nego u tjelesnom, jer ako je tko »izvršivao volju Otca nebeskoga« (Mt 12, 50), onda je to — iza njega — bila na prvom mjestu njegova presveta majka. Izvanjski morala

se ona sve više dieliti od njega, da ga nutarnje sve više stekne. Tjelesni razstanak, da se duševno u Bogu sjedini, zahtieva Spasitelj još i danas od mnogih svojih vjernih.

Kada je valjalo žrtvovati, onda je majka opet smjela biti kod sina, ali ne, da umre s njim. Za nju ne bi bilo moglo biti ništa ljepšega. Čekala ju je najveća žrtva njezinog života: morala je vidjeti svoga božanskoga Sina, kako pred njezinim očima umire, a nije mogla poći s njime, da ga gleda u njegovoj slavi. Uzpravno je stajala kraj križa, da kao đakonisa uz svog veliko-svećeničkog Sina prinese presvetom Trojstvu veliku pomirbenu žrtvu za sviet. Prvi dio njezinog životnog puta bio je završen. Ona je svog prvorođenca žrtvovala za one, koji će se kasnije roditi. Tad je započeo drugi, teži dio njezinog puta vjere. Javno pred svim svietom potvrdio je Spasitelj njezino duhovno materinstvo »Evo ti sina« (Iv 19, 27). Ja, tvoj prvorođenac moram te ostaviti, ali ti moraš ostati, da me u mojoj braći i sestrama vidiš i ljubiš. Ti mi moraš i nadalje biti majka, dalje se brinuti za me u udovima moga mističnog tiela, Crkve. Što si učinila jednom od moje najmlađe braće, učinila si meni.

Njezin put vjere nastavlja se dalje, kroz mnogo godina. Tko je kao ona bolno iskusio, da vjerovati u nekom smislu znači čekati? To je bio najblaženiji

čas njezinog života, kad je konačno smjela »kući«, kada je njezina vjera prešla u gledanje.

Da, »blažena si, Marijo, koja si vjerovala!« Umnoži i našu vjeru!

»Živote naš, zdravo«

Krist je ovdje živio u gledanju, ne u vjeri, stoga možemo mi svoj život vjere uređivati samo po uzoru njegove i naše majke. Pogledajmo na nju, ako nam bude težko, da događaje svog života shvatimo vjerujući. Ona zna, što to znači, u vjeri ići životnim putem. Utecimo se k njoj, ako svietlo naše vjere tako slabašno i siromašno gori, a oluje oko nas i u nama prijete, da ga utrnu. Molimo je, da ga razplamsa u jako i veliko svietlo, koje će nadjačati sva zemaljska, zavodljiva, kriva svietla na našem putu. U tom svietlu i mi ćemo upoznati Boga kao najveće dobro i bez pridržaja podvrći se njegovoj svetoj volji, jer kad ga jednom upoznamo, »naš je Bog oganj, koji spaljuje« (Deut 4; Hebr 12, 29).

Život proizlazi iz majke — pa i u nadnaravnom redu. Marija nam daje taj život, koji se zove Krist. Ne molimo se uzalud njoj: »Živote naš... zdravo!« (Zdravo kraljice). Moj Isus živi i raste u meni samo po njoj. Njezina ljubav nadoknađuje ono, što ne dostaje mome siromaštvu. Naša čežnja, koja se budi u vjeri, jest cviet, Marija ga mora dovesti da

dozori, zagovarajući nas, da Duh Sveti svoje zrake milosti na nas upravi. Sve milosti prolaze kroz njezine ruke. Bez njezinog zagovora nema za nas života Isusovog ni života vjere. Samo ako nas njeguje njezina ljubav, poprimiti će Krist po vjeri u nama oblik i donieti strostruki plod u našem životu.

Došašće i Božić

Po Mariji su ostvarene sve čežnje tisućljeća. Kada je time nadošla punina vremena (Gal 4, 4), prestalo je veliko došašće u svietu, i nastao je Božić. Ona nam je donijela blagdan Božić. Ona je »rodila svietu vječno Svietlo« (Predslovlje). Uviek snova mora Marija donositi svietu Božić. Po nama mora ona, Majka darivati svietu Spasitelja na jedan novi način, u njegovom mističnom tielu da on može u nama i po nama dalje djelovati na slavu presvetog Trojstva. Po nama treba da njegovo svietlo zasja u vjerski siromašnom svietu, koji je taman od biede, taman od boli.

Mi smo svi ljudi čežnje, sav je naš život došašće. Božić je tamo na drugoj strani. Naša adventska čežnja za vječnim Božićem može se izpuniti samo po Mariji. Ona će nam pokazati Krista u njegovoj slavi. Tamo nema više vjere, ni čežnje ni žudnje, nego vječna radost u uživanju gledanja Boga.

Mi se ne možemo pravdati s Bogom

Tko ne dođe do svetosti, taj ne može na sudu stupiti pred Boga i to mu predbaciti. Ako se koja duša izgubi, nije na Bogu krivnja. On hoće, da se svi ljudi spase (1 Timot 2, 4). I Božja je volja uviek djelotvorna, t. j. on je svakomu dao na razpolaganje sredstva, da može i postići svoj cilj. Izvana postoje doduše mnoge razlike, tu nije sve razdieljeno po pravu i pravici. Usprkos tomu mi se ne možemo pravdati s Bogom. On je Gospodar. A tko si ti čovječe, da se hoćeš pravdati s Bogom? Zar smije tvorevina reći Tvorcu: »Zašto si me takovom učinio?« Nema li lončar vlasti nad ilovačom? (Rim 9, 20 sl). No mi se ne možemo s njim pravdati radi njegove pravednosti. »Ti imaš pravo, Gospode, kad bih se ja htio prepirati s tobom« (Jer 12, 1). Ta naš rad oko vlastitog spasenja ne ovisi nikako o vanjštini. U ostalom za prividnu nepravednost u razdiobi zemaljskih dobara ostaje savršeno izravnanje u vječnosti. U istinskom, bitnom, vječnom nije Bog zapostavio ni jednog čovjeka, tako da bi tko mogao reći: Bog je nepravedan. Ovdje može svatko težiti za najvišim visinama, boriti se za svoje konačno savršenstvo i postići ga. Predpostavljajući svakako, da mu

se čovjek posve preda. Bog je našu sudbinu stavio posve u naše vlastite ruke. »Život i smrt, blagoslov i prokletstvo stavio sam danas preda te. Izaberi dakle život!« (Deut 30, 19). Siromasi, što više, imadu prednost. Oni, kojima mi zavidamo, te treba sažalievati«. »Težko vama, bogatima! težko vama, koji ste sada siti! Težko vama, koji se sada smijete!« (Lk 6, 24 sl). Onima pak, koje mi sažaljevamo trebali bi zavidjeti: »Blago siromasima u duhu, jer je njihovo kraljevstvo nebesko!«

Molitva je mjerodavna

Ne mučimo se previše! Više molimo! Molitva je najveće djelo. U molitvi dolazimo bliže Bogu. Molitva je kao neko Božje mjesto za izplatu. Bog nam ne može platiti, ako ne dođemo k njemu. Zato mnogi ljudi ostaju nutarnje siromašni i nemirni, jer više ne mole. Molimo prije svega za vjeru, tada će ljubav po sebi doći, a u ljubavi je savršenstvo.

Mi smo Bogu mnogo, previše iz ruku uzeli. Mi smo mladeži u osamgodišnjoj vjeronaučnoj pouci uglavnom dali samo neko znanje. Međutim, ako živimo po izpovjesti vjere, onda to vriedi više, nego da veliki katekizam na izust znadem. Mi smo svi učenici Božji. »Ja, Gospodin, Bog tvoj, jesam onaj, koji te uči da činiš što ti je spasonosno« (Is 48, 17). Sluge i služavke imat će viđenja. (Joel 3, 2). Pavao je po-

znavao samo Krista, i to razpetoga (1 Kor 2, 2). U živom sjedinjenju s Kristom je naš spas. On je naše svijetlo i naš život. »Po njemu i s njim i u njemu« Bogu je svaka čast i slava.

III.

Samo u vjeri možemo razumjeti sviet i postati njegovim gospodarom

»SVE« JE SAMO PO BOGU U VJERI RAZUMLJIVO

Osvrt

Bez vjere nije moguće Bogu ugoditi (Hebr 11, 6). Bez velike, žive vjere ne možemo se osloboditi robovanja svjetskim počelima (Gal 4, 3), bez vjere postat ćemo i ostat ćemo sluge svieta, sluge svoga vlastitog ja. Istom u velikoj, živoj vjeri držimo se iznad svieta, dižemo se nad sebe same i ulazimo u Krista. Po Kristu, kroz Krista dolazimo do prave veličine i svetosti. Odvojeni od velikog, živog jedinstva otajstvenog tiela Kristovog život čovjeka nevjernika sliči odrezanoj lozi koja je predana propasti i ne donosi više ploda. U vjeri ostajemo povezani s Kristom, u vjeri nalazimo katolički životni smjer. Samo u vjeri možemo razumjeti i život svieta i postati njegovim gospodarom.

Korienje prirode počiva u Bogu

Vidljiva stvorenja moramo promatrati s nadnaravnog stajališta, ne ćemo li da se trajno sukobljujemo s nerješivim zagonetkama. Mi ljudi mo-

žemo ponajprije shvatiti samo vanjske, mnogovrstne pojave u svietu. Od vanjske pojave zaključujemo na unutarnje bivstvo, ona nam daje naslutiti »bit« stvari. No time mi još uviek stojimo posve u naravi i po sebi ne možemo nikada prekoračiti naravnih granica. Ali ako je Bog stvorio sviet i sa svietom sve, što je na njemu, ako nije samo sve stavio u bivovanje, nego i trajno sve drži u bivovanju onda bivstvo i korien svih naravnih stvari leži u Bogu. A sav rast izlazi iz koriena i sve stvari mogu se razumjeti samo po njihovom posljednjem i najdubljem biću. Prirodoznanstvo na čisto naravnim temeljima može nas doduše približiti istini o stvarima, ali uvid u zadnju suvislost naravi ne dolazi nam nikako po takvom promatranju ili razmišljanju, nego po vjeri. Samo onaj, koji posve duboko shvaća Boga — ili još bolje — samo onaj, koga je Bog posve obuzeo, dopire do najdubljeg poznavanja prirode, te naslućuje i gleda posljednje suvislosti stvari. Prirodoznanstvo bi moralo biti pisano iz bogoslovlja. Ne kaže li Spasitelj: »Ja sam pravi čokot!« (Iv 15, 1). Naš čokot nije pravi, on je samo slika i poredba. Naše je sunce sa svojim sunčanim sustavom slika pravog sunca Krista, »po kojem je sve postalo«, koji čitavo čovječanstvo dovodi k prasuncu, središnjem suncu, k Otcu. Svi naravni zakoni nalaze svoju konačnu svrhu u nadnaravi. Mi uzimamo sve slike i poredbe tako izključivo kao

stvarnost i istinu, da nam za pravu istinu, o kojoj sve ovisi, ne ostaje više mjesta. Platon govori o jednoj neobičnoj poredbi: Ljudi sjede u nekoj špilji, u koju prodire samo jedan slabi trak danjeg svietla, leđima okrenuti prema ulazu. Sve stvari, koje vani prolaze, bacaju sjenu na stienu špilje što je pred njima. Oni vide i poznaju samo sjene stvari, oni znadu samo za sjenu i predaju joj se. Zbilja su za njih samo sjene. Ne sliči li sve prolazno, što jednom ne će više biti, prolaznim sjenama? Mi smo se privikli na sjene, kao da su bića i život. Mi se krećemo u tami, kao da je danje svietlo. »Obličje ovog svieta prolazi« (1 Kor 7, 31). Izvori zbiljskog i trajnog u nadnaravnom redu leže samo u Bogu. Sama priroda upućuje na Boga. U njoj se ostvarilo, postalo vidljivim ono, što se o Bogu može spoznati. »U vjeri dobivamo osvjedočenje, da je sviet stvoren riečju Božjom, da je dakle iz nevidljivoga proizašlo vidljivo« (Hebr 11, 3). Cieli sviet u svojoj mnogostrukosti oblika i boja, vrsta i rodova samo je vidljiva površina jedne ogromne kugle, čija je središnja točka Bog,[1]) razčlanjena, svrstana do kraja, do pojedinosti, jedinstveni sklad, mnogoličan, a ipak jedan, nepregledan, razpodjeljen u milijune i milijune dielova i članaka, čije nutarnje jedinstvo nije nam

[1]) Ne dakako u tom smislu, da bi Bog i sviet bili jedno, nego bez Boga je cio sviet neobjašnjiv. (Op. ur.).

*

baš uviek jasno, jedno ogromno djelo, ali koje u mojim očima biva uviek jedinstvenije i jednostavnije, što bliže dolazim središnjoj točci, Bogu. »Komu je Bog središte, onomu je sviet na kraju« (Frommel kod Kesslera) »Prisižem sebi vječnu mladost« »Bog sve u svemu« (1 Kor 15, 28). Posvuda sam kod Boga. »Nebo i zemlja puni su njegove slave« (Predsl.). Zato me i ne može ništa odieliti od Boga, ni sadašnjost ni budućnost, ni moći, ni visina, ni nizina, ni što drugo stvoreno« (Rim 8, 38 sl.). Sve je u Bogu. I Bog je u svemu.

Bez Boga podpadamo »svietu«

Narav nas ne treba odieliti od Boga nego nas privesti k njemu. Što više, ona sama hoće, da je k Bogu privedemo. Našom krivnjom leži prokletstvo i na njoj. »Neka je prokleta radi tebe« (Post 3, 17). Sve stvorenje nastoji zaći u čovjeka i u njegov razum, da se u njemu opet vrati natrag Bogu (Ekkenhard). Isto piše i sv. Pavao u svom pismu Rimljanima. »Stvorenje velikom željom čeka na objavljenje djece Božje. Stvorenje je podvrgnuto propadanju, ne svojom voljom, nego voljom onoga, koji ga je pokorio. Ipak ostaje nada, da će se stvorenja osloboditi služenja prolaznosti i učestvovati u divnoj slobodi djece Božje« (8, 19 sl.). No ako mi sami ne stojimo u Bogu, onda ne možemo ni narav dovesti

natrag k Bogu; naprotiv, mi sami zapadamo u njezinu službu i robovanje. »Bez vjere ostaje čovjek u stvarima« (Bloy). Mi smo svojim iztraživanjem i traženjem prodrli vrlo daleko u tajne prirode. U znanosti i tehnici postigli smo stvari udivljenja vrijedne. Ali umjesto da po tome dolazimo sve bliže Bogu, mi smo se sve više udaljili od njega. Mi smo se u svojoj oholosti osamostalili, odielili od Boga. »Hajde, sagradimo si grad i toranj, s vrhom do neba« (Post 11, 4). Oni hoće, da skinu Boga s njegova neba. »Ali onaj, koji stoluje u nebu, smije im se« (Ps 2, 4). Bez Boga može čovjek izvojevati stanovito vanjsko gospodstvo nad sobom i prirodom, ali pravo uzevši to nije više gospodstvo. Odnošaj je prije obratan, čovjek je postao »robom« (Gal 4, 7), on »služi svietu« (Gal 1, 3). »Osloboditi se Boga to je najgore robovanje« (Bismarck). No ako nismo više obvezani svietu i tielu, nego puštamo da nas vodi Duh Božji, onda nismo više robovi, nego slobodnjaci, djeca Božja, baštinici neba, subaštinici Kristovi (Rim 8, 13 sl). Bogu služiti znači vladati. »Slušati Boga, to je najveća sloboda« (Sv. Augustin). Odieljeni od Boga mogu ljudi još graditi strojeve, velike i snažne — »Od sad ne će im ništa smetati, da ne urade štogod naume« (Post 11, 7) — strojeve, čiji će ih kotači konačno raztrgati. Mogu samo još dozivati duhove, i ne osloboditi ih se više.« Veliš, bogat sam, imam preobilje i ne trebam ništa

više. A ne znaš, da si biedan i nevoljan, siromašan, sliep i gol. Svjetujem ti, kupi si... pomast, da pomažeš svoje oči, da progledaš. (Otkr 3, 17 sl) — i upoznaš pravu vriednost stvari« U naravi nije ništa veliko, a u nadnaravi ništa maleno. Veliko je samo ono, što se u nadnaravi nalazi. Mi smo vrlo dobro shvatili Gospodinov nalog: Napunite zemlju i podvrgnite je sebi! »Vladajte nad svim živim bićem, što se miče na zemlji!« (Post 1, 28). Mi smo posve puni tog naloga, tako puni, da za što drugo nemamo uha. Imamo uši, ali ne čujemo (Mk 8, 18). Isti Gospodin, koji je rekao: »Vladajte!« rekao je i: »Služite! Služite Gospodinu!« (Rim 12, 11). Tražite najprije kraljevstvo Božje! (Mt 6, 33).

I ljudski život ima korien u Bogu

Kada bez Boga nerazumni sviet nije moguće posve shvatiti, onda pogotovo nije moguće čovjeka. Čovjek je razumljiv samo, kad se promatra od Boga polazeći, a Bog samo, kad se promatra od čovjeka polazeći. Kod iztraživanja čovjeka, kod utvrđivanja zakona čovječjeg mišljenja i djelovanja mora se — da se tako izrazimo — uključiti i Boga. Zar da je čovječiji duh slučajni proizvod sliepo vladajućih snaga svemira? Iza čovjeka stoji Bog još mnogo jasnije, mnogo življe i bliže, nego iza ostalog vidljivog stvorenja, tako, da tko takne čovjeka, po-

gađa samog Krista. Ta sam Spasitelj veli: »Što ste učinili jednome od moje najmanje braće, meni ste učinili« (Mt 25, 40). Bog nas je stvorio. »*Ipse fecit nos, et non ipsi nos: On je nas stvorio, a ne mi sami sebe*« (Ps 99, 3). Od Boga zato polazeći, a ne od ljudi moramo promatrati svoj život.

Ako nešto mjerim, onda to ne ovisi samo od izpravnog mjerenja, nego prije svega od izpravnog mjerila. Ako uzmem nevaljalo mjerilo, onda je uspjeh od sebe posve neizpravan, ako i posve izpravno mjerim. Kad bi samo malo otvorili oči, mi bismo u životu ljudi često naišli na Boga. Po ljudskom računanju, oslonjeni na uspjeh znanosti, liečnici mnogom bolestniku poriču život, dok on nasuprot svemu očekivanju još dugo živi ili čak i ozdravljava. A drugi, kod kojih su sve predpostavke za dug život, umiru iznenada. Za jedne je od Boga određeno vrieme života izteklo, za druge još nije.

Bez Boga nije moguće razumjeti ni vlastitog života

Sav naš život leži u Božjoj ruci. On upravlja i vodi sve do posljednjih, najmanjih, najfinijih pojedinosti. Samo u Bogu može se razumjeti naš život. Ako polazimo od sebe, pa svoj život promatramo s čisto ljudskog stajališta, tada ćemo uviek stajati pred zagonetkama, osobito, ako nas snađe trpnja. »Mi smo zemaljski, odviše ljudski« (1 Kor 3, 3 sl)

na to se tuži i sv. Pavao. Koje čudo onda, da ima sukoba! I kada naša izmučena duša, koja kao kakvo velegradsko drvo samo još kukavno živi, ne bi od kuće bila kršćanski opredieljena, sukoba bi bilo još hiljadu puta više. Živimo još doduše u tielu, ali ne bismo smjeli tjelesno misliti, govoriti i raditi (2 Kor 10, 3). Mi bismo morali sve svoje mišljenje zarobiti i podvrći ga Kristovoj službi (2 Kor 10, 5), pa onda svoj život i sviet, koji nas okružuje promatrati i prosuđivati kao Kristovim očima. Naravni čovjek ne može svega shvatiti, samo duh, koji potječe od Boga — a njega smo primili — može to (1 Kod 2, 10).

Iztrgne li se biljku iz tla, gdje se bila ukorienila, mora zakržljati. Bog je naš život nerazdjeljivo povezao sa svojim. Što smo se više udaljili od Boga, tim smo se više udaljili od svoga pravog čovječtva. Odieljeni od njega, ne možemo živjeti dostojno čovjeka, svojim najboljim životom ne možemo uobće živjeti. »Imaš ime, da živiš, ali ti si mrtav« (Otkr 3, 1). Svemoć našeg duha u povezanosti s Bogom, postaje nemoć, kad se od Boga odieli.

Bez vjere nema razumievanja nadnaravi

Naše je znanje vrlo ograničeno, i na samom području naravne znanosti. Kako je često puta težko »vidjeti očima, što leži pred očima!« (Goethe, Xenien 169).

Bilo je to u Parizu. Neko prirodoslovno udruženje priredilo je svojim članovima veliki ručak. Nakon toga pošlo se u vrt. Jedna gospođa dotakla se neke šarene staklene ukrasne kugle, nataknute na štap. Jedva što je se dotakla, glasno je zakriknula. Kugla je bila užarena, ali samo na strani, okrenutoj od sunca. Svi su stajali pred zagonetkom. Pozvan je učeni fizičar, da razjasni ovu osebujnu, neobičnu pojavu. S mnogo učenih rieči nastojao je svima objasniti, da staklena kugla na strani okrenutoj od sunca mora biti mnogo vruća, nego ona prema njemu okrenuta. Svi su kimali, razumio nije nitko. Ponosan na svoje znanje, rekao je onima, koji su ga okruživali: »Hajde pozovimo vrtlara, da vidimo, kako taj jednostavni čovjek shvaća tako veliko znanstveno pitanje. Vrtlar je došao. »Kako razjašnjavate čudnu činjenicu, da je kugla na sjenovitoj strani posve vruća, a na sunčanoj strani posve hladna?« Svi su bili znatiželjni na vrtlarev odgovor. »To je posve jednostavno«, rekao je ovaj, »upravo, kada ste došli u vrt, ja sam okrenuo kuglu. Ona je na sunčanoj strani bila preugrijana. Da ne pukne, ja sam je okrenuo«.

Iza mnogih učenih rieči i naukâ stoji često ona kratka: »*Ignoramus. Ne znamo.*« Jasan je zrak, a ipak pun neprodornih dubina, otvoren očima, a razumu ipak ostaje vječna tajna. (Goethe, Xenien 904). Kada čovjek svojom naravnom spoznajom

moći ne može prodrieti ni tajne naravi, koliko može s malim svietlom svog razuma iztražiti područje nadnaravi! »Naše je znanje djelomično«. Samo znanje ne koristi još ništa, ono »nadima«. »Da imam svu spoznaju, a nemam ljubavi, ne bih bio ništa. Utvara li si tko štogod radi svoga znanja, onda još uobće nema pravoga znanja« (1 Kor 13, 9, 2, 8, 1 sl). »Vi licemjeri! Znakove na nebu i zemlji znate prosuditi. A kako to, da ne znate prosuditi ova vremena? A zašto sami od sebe ne sudite, što je pravo?« (Lk 12, 56 sl). Sa samom učenošću ne dolazi se do Boga. Književnici nisu razumjeli Spasitelja, carinici i grješnici vjerovali su mu, siromasi i neuki sliedili su ga. »Zaista kažem vam: carinici i bludnice doći će još prije vas u kraljevstvo nebesko« (Mat 21, 32). Tko ne primi kraljevstva Božjega kao diete, ne će ući u njega« (Lk 18, 17).

Bezvjerski svjetski mudrac ne zna odgovora na pitanje o smislu i svrsi života. Kako duboka je nasuprot tomu mudrost mnogog neukog!

Henri Ghéon pripovieda u životu svetoga arškog župnika (na str. 105): Neki je mali dječak bio posve privezan uz krevet, ranjav od glave do pete bez mira, bez zemaljske nade. Gospodin se župnik prigne nad njega:

»Trpiš mnogo siromašni mališane?«

»O ne,« odgovori ovaj, »danas posve ništa ne osjećam jučerašnje boli, a sutra ne ću osjećati današnje.«

»Bi li htio ozdraviti?«

»Ne, jer prije nego što sam obolio, bio sam zločest, pa bih mogao opet postati. Ovako je posve dobro za mene.« — Koliko životne mudrosti kriju ove rieči jednog djeteta! Zaista mudrost se zadržava kod malenih (Reč 2, 6). »Dati ću vam mudrost« veli Spasitelj (Lk 21, 15).

Otac Mateo Crawley, širitelj posvete obitelji božanskom Srdcu Isusovu, potvrđuje nam ovu istinu. »Propoviedao sam u Lurdu. Kada sam jedne večeri, umoran od rada, polako silazio špilji, vidio sam nekog pomalena seljaka, kako ide prema meni. Izgleda, da ga je zanimala moja biela halja. Približio se, povjerljivo položio svoju ruku na moju i rekao: »Recite mi, dragi otče, jeste li vi to danas propoviedali u bazilici?« »Jest, prijatelju!« — »Ah, kako je to liepo, da dragi Spasitelj bude uveden u obitelj kao prijatelj i kralj ljubavi! Kako je to liepo! Dvadeset je sad godina, što primam sv. pričest, i svakoga četvrtka obavljam sveti sat, da izmolim osnutak djela, kome bi svrha bila, da Isus postane pravi kralj obitelji.« Tako je nastavio izlažući svoje misli, govoreći o ljubavi k Isusu, o njegovom kraljevstvu, i t. d. Ja sam ga slušao, sretan i vrlo začuđen. »Ali, dragi prijatelju«, rekao sam mu, ovdje

ne možemo dugo ostati, ne biste li htjeli doći sa mnom u moj gostinjac? Tamo bismo mogli nastaviti. »U gostinjac dragi otče? Sada nemam vremena. Čekaju me upregnuti volovi.« — »A ne biste li mogli doći večeras u 8 sati? Evo moje adrese.« — »U 8 sati! Mogu, dragi otče, doći ću!« — Došao je i pripoviedao mi o kralju ljubavi. Njegove su me rieči potakle, da prihvatim olovku te pribilježim tu bogoslovnu nauku. Postavio sam nekoliko pitanja i bilježio. Na mojim putovanjima vidio sam već i čuo mnogo istaknutih muževa. Ali priznajem, nitko mi o dragom Spasitelju nije tako govorio, kao ovaj seljak. On je bio sav pun njega, kao netko, tko ga je upravo tren prije vidio. Tako smo ostali zajedno do poslije ponoći. Na razstanku rekao sam mu: »Mi obojica ljubimo Isusa, kralja ljubavi. Ne biste li htjeli biti mojim prijateljem?« Prijateljem? Nemam ništa protiv.« »Dakle pristajete. Ali prijatelji se dopisuju. Ne biste li htjeli od vremena do vremena neprisiljeno pisati i opet o njemu govoriti?« — »Ali, otče (još vidim njegovu kretnju čuđenja), ja ne znam ni čitati ni pisati.« »Pa tko vas je učio sve te liepe stvari?« Čujte njegov odgovor! Iznenađen, gledao me je čvrsto u lice i rekao: »Kako, otče, vi me pitate takova šta! Zar ne čitate svaki dan sv. misu? Vi me pitate, tko me je naučio ovo, što znam! No pa, On je to!« («Svečana posveta obitelji,« izdala Marijina kongregacija studenata u Ettal-u, p. 23.)

Zaključak

Sa svim ovim nije ipak rečeno, da znanost nije ni od kakve koristi. Ona je veliki dar Svevišnjega (Sir 38, 6). Gdje se znanje i vjera spoje, nastaje nešto velika, jer se naravno i nadnaravno osvietljuju, a vjera može biti izvorom znanja. Kako znanje teče iz vjere, to ne možemo označiti. Samo možemo reći, moramo na to paziti, da naš ja sebe ne iztiče, da uviek Gospodinu dadnemo čast (Ps 113, 9). Obasjano svietlom vjere, znanje dobiva dubinu, život i plodnost. Na prvom mjestu moramo se brinuti oko toga, da imademo živu vjeru. »Pravednik živi od vjere« (Rim 1, 17).

Metanoeite! Promienite mišljenje! (Mt 3, 2). Ako hoćete ući u kraljevstvo nebesko, onda se morate obratiti, promieniti mišljenje, ne samo onako površno, nego iz temelja, radikalno. To je sv. Pavao jasno i nedvosmisleno rekao Korinćanima. Tko se ne obrati, tko se oslanja na svoju ljudsku pamet i mudrost, taj ne može biti pravedan prema kršćanstvu, ne može ga razumjeti, pravo prosuditi. Što je nama najviša mudrost, to je svietu najveća ludost. Jer sviet sa svojom *mudrošću* nije spoznao Boga u njegovoj božanskoj mudrosti, svidjelo se Bogu, da

one, koji mu hoće vjerovati, spasi naukom, koja se čini luda. Što je Židovima sablazan, poganima ludost, nama je to snaga Božja i mudrost Božja. Ja ne propoviedam uvjerljivim riečima ljudske mudrosti... Ta vjera vaša nema se temeljiti na ljudskoj mudrosti, nego na snazi Božjoj« (1 Kor 1, 21 sl; 2, 4 sl). Mi se moramo posve obratiti, inače ne možemo nikada biti posvemašnji učenici Spasiteljevi. Moramo biti spremni podnieti da nas smatraju ludama, ako hoćemo da napredujemo u duhovnom životu. Tko sve odviše naravno shvaća, hoće da bude odviše pametan, taj ne će nikada doći do nadnaravi. »Mudrost je tiela smrt« (Rim 8, 6).

Sve bi naše mišljenje trebalo biti prožeto vjerom, sve bi se trebalo temeljiti u Bogu. Sva zemaljska uljudba, koja u zemaljskim dobrima gleda posljednju vrednotu samo je prividna uljudba. I u upotrebi naravnih i uljudbenih dobara moramo se dati voditi nadnaravnim smjernicama. Mi se doduše moramo posve od sveg odieliti i svega se odreći, a ipak posve ostati u svietu, i sve dobro, jer od Boga dolazi odobravati. Mi ne preziremo i ne niečemo svieta. Naše je načelo: po vidljivome k nevidljivome. Po izpravnoj upotrebi stvorenoga i doživljavajući njegovu dvojbenu vriednost mora se u nama sve više buditi težnja za Stvoriteljem. »Sve je vaše. Ali vi ste Kristovi, a Krist Božji« (1 Kor 3, 23). Treba sve da za vječnost izkoristimo, da sve stvoreno uvu-

čemo u djelo spasenja te ga Kristu podvrgnemo. Ovo pitanje, kako za pojedince tako i za zajednicu (Crkvu) može se riešiti samo u svietlu vjere.

SVA BORBA U SVIETU BORBA JE DUHOVA

Svietom ne vladaju »velikani«

Nauka je vjere, da Bog upravlja svietom. Bog upravlja i vodi događaje čovječanstva do u posljednje, najmanje i najfinije pojedinosti. Ali postoji velika, vrlo velika pogibao, da mi, zaraženi svojom suvremenom bolešću, promatramo sviet čisto ljudskom spoznajom, da djelovanje pojedinih ljudi smatramo odlučnim silama svjetskog zbivanja. Mi mislimo, da velikani, moćnici, govornici, političari upravljaju svietom, da o nekoliko velikih ovisi dobrobit i propast naroda, da nekoliko državnika odlučuje o ratu i miru, nekoliko političara o ovom ili onom zakonu. To je velika zabluda.

Ljudi nisu samostalni

Mi ljudi nismo nikakove samostalne veličine. Nitko od nas ne može od sebe biti. Nitko ne može sasvim od sebe misliti, govoriti ili raditi. I čuvajući svoju slobodnu volju, mi smo uviek i u svim okolnostima ovisni. Uviek smo »nadahnuti«, uviek smo

pod utjecajem, u dobrom ili zlom smislu. Kako može čovjek držati u ruci kormilo svjetske poviesti, ako sam nije neovisan, samostalan? Ništa ne dolazi od čovjeka, nego sve od duha, dobroga ili zloga, od Boga ili sotone. Mi smo u službi jednoga ili drugoga. »Predragi! Ne vjerujte svakom duhu! Izpitujte duhove, da li su od Boga! Svaki duh, koji priznaje, da je Isus Krist došao u tielu, od Boga je. A svaki duh, koji priznaje Isusa, nije od Boga... Duh, koji je u vama, moćniji je od onoga u svietu« (Iv 4, 1 sl). Mi smo u svietu duhova. U našoj je volji ključ kraljevstva duhova. Mi možemo služiti jednome ili drugome, jednome ili drugome dozvoliti ulaz, jednog ili drugog potjerati iz sebe. Ako jedan duh odlazi, onda već drugi dolazi, ne, onda je već tu.

Duhovi vladaju svietom

Svietom ne upravljaju velikani ovog svieta, nego duhovi.[1]) Sva je borba u svietu borba duhova. Ona je započela u nebu i svršila tamo pobjedom dobrih anđela. Time su se oba kraljevstva konačno i zauviek razdielila. Između oba je nepremostivi jaz (Lk 16, 26). Tek je čovjek ponovno uzpostavio most preko tog ponora, on je postao bojištem na kome se opet

[1]) Ukoliko se sve konačno okreće na slavu Božju, ostaje naravno istina, da Bog ravna svietom.

sastaju oba kraljevstva duha. I čovjek je ne samo ratište, nego i cilj borbe, da, on je sam borac u toj borbi duhova. U čovjeku i kroz čovjeka bori se đavo i dalje protiv Boga. Sv. Mihajlo stoji i ovdje sa svojim vjernima i zastupa Božju stvar, zalaže se za nju. Kao za Mojsijevo mrtvo tielo, tako se on bori sa đavlom za svaku ljudsku dušu. Moramo biti oprezni pred »utjecajem vladara moći u zraku. To je duh, koji još i sada djeluje u djeci nepokornosti« (Ef 2, 2). »Obucite oružje Božje, da se uzmognete oduprieti spletkama vražjim. Jer vaša borba nije protiv tiela i krvi, nego protiv moći i sila, protiv tamnih vladara svieta, protiv opakih u zračnim visinama (Ef 6, 11 sl). Moramo biti budni pred đavlom, koji prieti svakomu, da će ga proždrieti (1 Pet 5, 8). *Jest, čak i oko naroda bije se borba duhova* (Otkr 20, 3). Sv. Ivan tvrdi dapače: »Sviet se ne nalazi posve u moći zlog duha« (1 Iv 5, 19), a sv. Pavao naziva đavla upravo bogom ovoga svieta (2 Kor 4, 4). Po ženi, po Evi, đavao je odnio svoju prvu i najveću pobjedu nad čovječanstvom, a time i nad nebom. Ta se borba nastavila kroz stoljeća i tisućljeća i nastavit će se i dalje kroz stoljeća i tisućljeća, dok anđeo Gospodnji ne potuče konačno đavla i uništi njegovo kraljevstvo (Otkr 14, 20 sl.).

SUDBINA SVIETA POČIVA U NAŠIM RUKAMA

Duhovi se bore o ljude

Na svietu stalno bjesni borba duhova. Oko nas i u nama bore se duhovi, bore se za svakog čovjeka, za čitavo čovječanstvo. Iz te borbe duhova nastaje, razvija se poviest svieta. Sva je poviest svieta samo očitovanje, pojačanje ili slabljenje ove nevidljive borbe duhova.

Čovjek — jezičac na tezulji

Svietom ne vladaju ljudske veličine, nego duhovi — ukoliko mogu na nj utjecati. A ipak je istina i to, da ljudi upravljaju svietom, ali u jednom drugom smislu, nego što mi mislimo. Duhovi[1]) trebaju ljude, jer samo po njima i kroz njih mogu vršiti svoj utjecaj na sviet. Iako ostaje istina, da tok svieta ovisi konačno ipak u Bogu, da Bog vodi poviest svieta i čovječanstva i upravlja njome do u najmanje pojedinosti, ipak smijemo reći, da o čovjeku ovisi, kako će se urediti slika svieta.

---

[1]) Volja dobrih duhova od borbe anđela nepokolebivo je vezana s Božjom voljom. Oni su glasnici Božje volje (Hebr. 1, 14).

Bog se brine za nas

Bog je stvorio preduvjete da bezbrižno možemo vladati svietom. Obstojnost naravnog života već je osigurana. Zbog zemaljskih dobara ne bi trebalo dolaziti do ratova, kada bi svi, prožeti Kristovim duhom, vršili zakon ljubavi prema bližnjemu. Još prije, nego izgovorimo molbu Otčenaša: »Kruh naš svakdanji daj nam danas,« već je za kruh preobilno pobrinuto. Kako učenjaci kažu, sviet bi mogao prehranjivati još sto puta više ljudi, nego što sada upravo živi na njemu. Ne bi morale stotine i tisuće gladovati i skapavati. Ako ljudi u svojoj mudrosti i lukavosti ne znaju i ne će da znaju dieliti — a to im je Bog prepustio — onda je njihova krivnja, što ljudski životi stradavaju i propadaju, onda se to ne smije Bogu predbacivati. »Sve što se miče, što živi neka vam bude za hranu! Kao nekoć zelene biljke (Post 1, 29), tako vam sada sve dajem« (Post 9, 3). A u svietu nadnaravi još je mnogo obilnije poskrbljeno za nas. Bog se je u svojoj ljubavi posve izlio, stavio posve na razpolaganje čovjeku. »Kad nije poštedio ni vlastitog Sina, nego ga je predao za nas sve, kako nam ne će s njime sve darovati?« (Rim 8, 32). On nam je sa svojim Sinom dao sve, što je mogao darovati; jer »u njemu bitstveno stanuje sva punina božanstva« (Kol 2, 9). S tom čitavom božanskom puninom imamo se svi mi izpuniti. On je spre-

man, da nam dade više, nego možemo moliti i misliti. »Nasitio je praznu dušu, dušu gladnu napunio je okrepom« (Ps 106, 9).

Grieh i milost — izvori poviesti svieta

Bog je učinio svoje. Sada je na nama, da svoje učinimo. Nebo i pakao stavljeni su u naše ruke. Ne samo svoja stvorenja, nego i sama sebe, svoju Crkvu, čitavo čovječanstvo povjerio je Bog čovjeku. Mi imamo kobnu slobodu, da zauzmemo stav prema povjerenim dobrima svieta i spasa, da ih prosuđujemo duhom svieta ili duhom Kristovim, da ih upotriebimo ili da ih otklonimo. Od naših odluka za ili protiv Boga stvaraju se događaji svieta. U tom smislu možemo reći: »Poviest svieta ne stvara Bog, *poviest svieta stvaramo mi.*«[1]) Kakva golema odgovornost tereti naša ramena! *Poviest svieta teče sa dva izvora, i dva je izvora hrane: izvor grieha i izvor milosti. Grieh i milost, njihovo međusobno izmjenjivanje određuje tok i tiek svjetske poviesti. Ratovi, pošasti, glad »samo« su posljedice grieha, prokletstvo, što su ga ovi izazvali. Njih se može ukloniti, uništiti ili barem ublažiti samo, ako se na protivnoj strani poveća*

---

[1]) Naravski da Bog okreće konačno sve zemaljsko zbivanje na svoju slavu i na dobro svoje djece. »Bog može i na krivim crtama ravno pisati« (Stara njemačka narodna poslovica).

i pojača milost. Ništa nije očitije povezano u Svetom Pismu od grieha i trpnje. To je ono potresno temeljno suglasje koje se uviek ponavlja i koje se povlači skoro kroz cieli Stari Zavjet. Ni jedna istina nije bila tako živa u sviesti starih naroda, i ni jedna nam ne govori tako dirljivo iz njihovih pjesama kao ova: *Grieh izaziva prokletstvo i trpnju. Najteža krivnja rađa najtežu bol. A bol i prokletstvo prestaju istom onda, kada presahne njihov izvor, grieh.* Mi nikada ne bi bili izgubili raja, da nije došlo do grieha. Zar se Kain nije unesrećio bratoubojstvom? Nisu li Noini suvremenici svojim bezboštvom i nećudoređem sami prouzročili obći potop? Nisu li se ljudi sa svojom neobuzdanom ohološću sami razdvojili? Čitava izraelska poviest, počam od putovanja kroz pustinju, pa do razorenja Jeruzalema g. 70 poslije Krista, *trajan je i jasan dokaz, da je trpljenje posljedica odpada od Boga, a bolja vremena posljedica povratka Bogu.* A kad bismo posve duboko mogli prodrieti u izprepletenost grieha i milosti, koja siže od Kristove smrti sve do naših dana, tad bi se i u Novom Zavjetu mogli ustanoviti isti zakonski odnošaji: povezanost grieha i milosti s jedne strane, a vremenski događaji s druge strane, baš kao u Starom Zavjetu: *»Nevolja i tjeskoba dolaze na svaku ljudsku dušu, koja čini zlo«* (Rim 2, 9). *»Sva bezbožnost i nepravednost ljudi, koji svojom nepravdom potiskuju Božju istinu, dovlači srčbu Božju s neba«* (Rim 1, 18). Kako s iztoč-

nim griehom počima poviest grieha, tako s odkupljenjem počima unapried i unatrag poviest milosti. S iztočnim griehom pojavljuju se tamne mrlje na šarenom tkivu svjetske poviesti, s odkupljenjem, da, već sa samim obećanjem Odkupitelja u raju svietle, jasne boje. Kada bi ljudsko oko u ogromnoj skupnoj slici moglo vidjeti izprepletenost, djelovanja grieha i milosti — od dana prvog grieha do naših vremena, tad bi mu se odkrili zadnji uzroci svjetske poviesti.

Posljedica grieha i milosti

Kada bismo uviek dovoljno duboko mogli vidjeti, onda bismo sigurno ustanovili da se djelovanje grieha i milosti temelji na strogim zakonima, da uzrok i djelovanje međusobno odgovaraju, da svaki grieh i svaki krepostni čin izazivaju bilo kakovu vidljivu ili osjetljivu posljedicu u poviesti. Čovjek je uviek povezan — bilo uzduž bilo poprieko — uz zajednicu. Ja sam u bilo kakvoj vezi sa živima, pa i s mrtvima. I kao što bi svatko svoje rodoslovlje mogao neprekidno sliediti sve do Adama, tako bi svatko mogao i rodoslovlje svog duhovnog života neprekinuto sliediti do Krista. Ni jedan čovjek ne može stajati, obstojati sam za sebe, niti u naravi, niti u nadnaravi. Svatko pripada jednoj od dviju skupina, bilo onoj duha Kristovog ili onoj duha svieta. U jednoj vlada ljubav, a drugoj sebičnost.

Ljubav (predanje) je život, sebičnost je smrt. On se pribraja ili dobrim ili zlima. Nikada čovjek ne pripada obim područjima duhova istovremeno, oba se međusobno izključuju kao vatra i voda. Ne možete biti u zajednici stola Gospodnjega i stola đavolskoga« (1 Kor 10, 21). Postoji samo: ili — ili. I kao što se čovjek ne može nikako nalaziti izvan obaju tabora, isto tako ne može ni svoje djelovanje (mišljenje, govor, rad), s njegovim posljedicama izlučiti iz zajednice. Moje djelovanje ima uviek posljedice za mene, a i za zajednicu. Sve ima posljedice za sve. Dobro koristi svima, zlo oštećuje sve.

Duhovni zračni prostor

Nad svietom se širi zračni prostor, koji se stvara po milosti i po griehu. Ako je zračni prostor dobar, čist i zdrav, onda se lakše živi i diše, ako je zao, onda je život i disanje otežčano. Svaki je odgovoran za cjelinu. Ova se je životna mudrost izražavala već u zakonodavstvu, običajima i ćudoredu uljuđenih naroda staroga vieka. Knjiga Josuina izvješćuje, da je neki Ahan prigodom osvojenja Jerihona ukrao zlato i srebro, koje se imalo pohraniti među Gospodinovo blago, i zakopao ga u svom šatoru u zemlju. Na upit, priznao je Josui svoju krivnju. »Tada uze Josua Ahana i srebro, ogrtač i zlatni jezik, njegove sinove i kćeri, njegova goveda, magarce i ovce, nje-

gov šator i sve što je imao, odvede ga u prisutnosti čitavog Izraela u dolinu Ahor. Tamo reče Josua: »Jer si nas survao u nesreću, danas će Gospodin survati u nesreću tebe.« I kamenovali su ih svi Izraelci i spalili ih, nakon što su ih kamenovali. »Jer je on sagriješio, morali su svi umrieti« (7, 24 sl). Rahaba i sva njezina svojta, njezin otac, njezina mati, njezina braća i svi njezini rođaci, spasili su se prigodom osvojenja, jer je primila oba izvidnika Izraelaca (Jos 6, 22 sl). »Otci su jeli kiselo grožđe, a djeci trnu zubi,« glasila je jedna poslovica (Jer 31, 29).

Pravi političari

Milost su i grieh izvori, iz kojih iztječu svi događaji svieta, ukoliko se tiču nas ljudi; zato su posve veliki svetci i posve veliki grješnici najveći »političari«. Oni najtrajnije utječu na ljudsku poviest u jednom ili u drugom smislu. Što se više približujemo osrednjosti, to je manji naš utjecaj, naše djelovanje na druge, na cjelinu. Politiku ne stvaraju dakle toliko u parlamentima političari, zastupnici, ministri i vladari, nego više grješnici i svetci. Svatko politizira, htio ili ne htio. Budući da dobro i zlo cjeline ovisi i o meni, moram se truditi, da ništa zla u sviet ne unesem, da zračni prostor ne bude po meni još više zatrovan. Da na sudu nitko ne mogne stupiti preda

me, da od mene zatraži račun. Da se ne izpuni na meni ono, što je Spasitelj najavio svojim zaslieplje- nim suvremenicima. »Ninivljani će na sudu ustati protiv ovog pokoljenja i osuditi ga« (Lk 11, 32). Nitko ne može svoje ruke kao nevin prati i pitati: »Zar sam ja čuvar brata svojega?« (Gen 4, 9). Ako ne činimo svoju dužnost, onda se može, a i tražit će se iz naše ruke njegova duša, kako je Bog zaprietio proroku, ako zanemari svoju dužnost: »Sine čovječji, postavio sam te za čuvara (doma Izraelova). Ako kažem bezbožniku: »Umriet ćeš! a ti ga ne upozoravaš i ne govoriš da odvratiš bezbožnika s njegovog zlog puta, onda će bezbožnik umrieti radi svoga nedjela; ali ću krv njegovu tražiti iz tvoje ruke« (Ez 3, 18). Mi moramo izpunjati svoju dužnost, gdje nas je Bog postavio, i to što god bolje možemo, ne samo zbog nas samih, nego još više obzirom na našu braću i sestre, jer samo tako možemo spasiti svoje duše prema rieči Gospodinovoj: »Ali ako si ga, pravednika, opomenuo, da ne grieši više, onda će pravednik ostati na životu, jer se je dao opomenuti i ti si spasio dušu svoju« (Ez 3, 11). Od nas neka izlazi samo dobro, po nama — koliko je do nas — neka se zračni prostor čisti; naši bližnji neka ne moraju od nas ništa snositi, ni trpjeti.

SVIET MORAMO KRISTU OSVOJITI

Mi — odgovorni

Svatko je odgovoran za cjelinu, *ali mi katolici nosimo veći dio odgovornosti za sviet.* Spas mora doći od nas. Mi moramo biti »sô zemlje«, »svietlo svieta«, »grad što svietli na gori« (Mt 5, 13 sl). Ljudi treba da vide naša dobra djela i hvale našega Otca, koji je na nebesima (Mt 5, 16). »Ako so obljutavi, čime će se soliti? Niti je dobra za zemlju niti za gnoj. Baca se je napolje« (Lk 14, 34 sl). Kad čak i naše svjetiljke utrnu i naše svietlo ne svietli više, ta onda je posve noć na zemlji. Spasitelj je doduše svietlo svieta, ali svietlo po sebi nevidljivo, pa ga se istom po nekom tielu mora učiniti vidljivim. Svietlo, koje je Spasitelj, mora zasjati, zasvietliti najprije u nama, a onda ga mi moramo pronieti svietom. Spasitelj treba svjetlonoša, lučonoša. Što je proroku Izaiji rečeno o Spasiteljevoj zadaći, to vriedi o svakom vjerniku: »Učinio sam te za narod... svietlom pogana, da otvaraš oči sliepima, da izvodiš sužnje iz zatvora i iz tamnica one, koji sjede u tmini« (42, 6 sl). Spasitelj šalje svoje svietlo milosti poput sunca — ako se smije tako reći — ravnim pravcem u sviet. Tko se postavi u to svietlo, tko se okrene prema tom svietlu — a kod toga ne treba baš ništa

drugo činiti, nego svoju volju podvrći božanskoj volji — kako je već rečeno — taj će zasjati i može uhvaćeno svietlo dalje slati na sve strane. Mi svi moramo biti svietlo onima, koji hodaju po tmini. I o svakome od nas imale bi vriediti rieči: »Narod, koji hoda po tami, ugleda svietlo veliko. Nad onima, koji stanuju u tamnoj zemlji, zasjalo je svietlo« (Iz 9, 1). Što više Krist vlada u nama, to je jače i svietlo, kojim mi prosievamo.

Jedna poredba

Znamo već, da je i nadnaravno svietlo »nevidljivo«. Mnogi mogu ovo svietlo zapaliti i tako ga drugima učiniti »vidljivim«. Ni radio-valove ne možemo primietiti svojim sluhom. Ali ih napravom za to možemo učiniti zamjetljivima, tako, da ih može čuti velika množina ljudi. No naprava može dati samo ono, što sama primi. Što naprava sama manje »surađuje« to je čišći i nepomućeniji prijem, odjek. Iz sebe, sam od sebe, ne može nitko svietliti, ali način odsjeva ovisi o meni. Što više izključujem sebe, što se bezuvjetnije predajem, to ću jače i čišće odrazivati Spasitelja. Mnogi katolici odrazuju ono božansko tako nakazno, da ga se uobće ne prepoznaje. Mnogi ga odrazuju tako jasno, da oni, koji ne mogu »primiti« Boga, kroz ovako dobru i finu napravu ipak doznadu za Boga. »*Kada bi odkupljeni htjeli*

više živjeti kao odkupljeni, bilo bi lakše vjerovati u Odkupitelja«, rekao je jednom Nietzsche.

Službeno i neslužbeno svećeničtvo

»Ja sam život« (Iv 11, 25), kaže Spasitelj o sebi. A taj je život bio (jest) svietlo ljudima (Iv 1, 4). Samo u tom svietlu i po tom svietlu možemo živjeti. Svietlo i život moraju ljudi pružati ljudima. To je zadaća službenog svećenstva. Svećenici imadu po službi dužnost, da budu zrcalo te da kao takovi šalju svietlo u tamu svieta, u tamu ljudskih srdaca. U njihovoj službi ne leži još nikakva osobna zasluga. Posrednik milosti, zrcalo i odrazivač može biti i nedostojan svećenik. Ta zadaća zrcala i jest da odrazuje. No velika je svećenikova odgovornost, ako je samo zrcalo. Tko hoće da bude zaista čitav svećenik, taj mora tako zasjati u Kristovom svietlu, da on sam postane izvorom svietla. *A biti izvorom svietla znači iztrošiti se za svietlo.* O sv. Ivanu Krstitelju rečeno je: »on nije bio svietlo« (Iv 1, 8), a ipak ga Spasitelj naziva »svjetiljkom, koja gori i svietli« (Iv 5, 35).

»Vi ste svietlo svieta«: svietlo od svietla. Na tom otajstvenom, duhovnom svećeničtvu imadu udjela svi vjernici. »Nisu svi svećenici svetci, ali svi su svetci svećenici« (Dekret Grat.). »Vi ste kraljevsko svećenstvo« (Pet 2, 9). Svatko, tko je u živoj

povezanosti s Kristom jest nositelj milosti, svjetlonoša. Što je većma to, to je veća njegova uloga, koju svietu iskazuje, tim je veći njegov utjecaj na nj. Svatko može biti središnja točka nevidljive duhovne zajednice. Kolika utjeha, kolika radost, ali i kolika odgovornost leži u toj činjenici! O svakom pojedincu ovisi, da li će duše biti predobivene za Krista ili propasti za nj.

Radostna viest

Tko je sam »svietlo u Gospodinu« (Ef 5, 8), taj je svietlo i svietu, i on surađuje u ravnanju svieta, u koliko samo Bog hoće da po ljudima nastavi odkupljenje. Nisu to velikani ovog svieta, koji vladaju svietom, nego maleni. Za vladanje svietom vriedi isto, što i za osobnu svetost. Ne prisvajaju sebi kraljevstvo nebesko veliki, nego maleni. Nitko ne može reći: »Bezvriedan sam, moj je život bezkoristan«. Naprotiv. U Kristovom kraljevstvu vriede posve druga načela, nego kod djece ovog svieta. »Posljednji biti će prvi« (Mat 20, 16). »Tko je najmanji među vama, taj je najveći« (Lk 9, 48). Ni jedan bolestnik, nevoljnik, prognanik, odbačenik, bezkućnik i bezpomoćnik ne treba zdvajati. Svaki od njih može učiniti velika djela, postati dapače »stupom hrama Božjega« (Otkr 3, 12), jer svatko može »lako« postati svetcem na putu milosrđa. *Samac kraj kojega*

sviet prolazi ne gledajući ga, koji kao da ne ostavlja nikakova traga na svietu, može postati ocem jednog čitavog naroda. U duhovnom smislu na ovakovima se obistinjuje ona: »*Najmanji će postati plemenom, a najneznatniji jakim narodom*« (Iz 60, 22). »Raduj se nerodkinjo, koja ne rađaš, jer mnogo više djece ima ostavljena, nego li ona, koja ima muža (Gal 4, 27). Maleni ovoga svieta to su velikani pred Bogom, i samo oni, pred Bogom posve veliki, vladat će svietom, privesti sviet natrag k Kristu.

Otac Ravignon D. I. bio je pozvan u neku župu s vrlo težkim vjerskim prilikama. On je svoje propovieđi pripravljao s velikom revnošću. Stari neki brat, koji nije više mogao raditi pratio ga je tamo. Misije su započele. Broj slušatelja bio je iznad očekivanja velik i povećavao se iz dana u dan. Crkva je naskoro postala premalena za tolike vjernike. Već je otac postao gotovo ponosan (već se gotovo uzoholio) sa svoje gorljivosti. Tada mu rekoše, da njegova osoba nije nipošto uzrokom uspjeha, nego samo oruđe, kojim se je Bog poslužio. Uspjeh ima zahvaliti priprostom bratu laiku, koji kleči u skrajnjem kutu crkve i moli jednu krunicu za drugom.

Naše služenje svietu ne treba uobće biti primjetivo niti sada, niti u neposrednoj blizini. Možda će se milost, za koju sada molim, izliti istom nakon više godina na nekoj posve udaljenoj točci svieta,

ali to je sigurno: svaka milost, malena ili velika, mora se jednom očitovati.

NAŠ ZAKON BORBE

Obucite oružje Božje

Mi moramo sviet Kristu osvojiti. U svetoj smo potvrdi posebno određeni i pomazani za Kristove borce. Od te zadaće nije izuzet nijedan kršćanin. Svatko može i mora pomoći. Kao što pri prosuđivanju čitavog svjetskog i ljudskog zbivanja lako pogriešimo, promatrajući i procjenjujući sve s ljudske strane, tako je i ovdje pogibao, da borbu vodimo odviše lako, rado se također služeći ljudskim sredstvima borbe i moći. I ovdje se moramo otresti »ljudskih« misli, osloboditi se naravnog načina mišljenja, pa zato u vjeri proučavati Božje zakone borbe.

Krist — naš uzor u borbi

Đavao se žestoko borio s najsvetijim, s onim, koga se nije moglo okriviti ni zbog jednog grieha (Iv 8, 46). Odveo ga je na visoku goru i u jednom času pokazao mu sva kraljevstva svieta rekavši mu: »Svu ovu moć i slavu dat ću ti, jer mi je predana, i dajem je, kome hoću. Ako mi se dakle pokloniš,

bit će sve tvoje« (Lk 4, 5 sl). Đavo bi se bio odrekao svega, čitavog svieta i njegove slave, da je mogao dobiti tog Jednog, Nazarenca. Ali jer mu to nije uspjelo, »odustao je na neko vrieme« (Lk 4, 13). Posve nije napustio borbu. Mnogi: književnici i farizeji, saduceji i herodijanci, radili su u njegovoj službi. Oni su uviek iznova nastojali, da Isusa uhvate u rieči (Mt 12, 13). Ali uzalud. Tada mu je konačno uspjelo da ujedini Rim i Judu, dva »nejednaka i neprijateljska brata«, i po njima privede Spasitelja smrti.

Đavo je pobiedio, ali samo izvana. Uistinu bio je to njegov najveći i najodlučniji poraz. Čas njegovog najvećeg slavlja pobjede bio je čas njegovog sramotnog povlačenja. Uzprkos svoje lukavosti on se je preračunao i niti iz života niti iz nauke Isusove nije povukao konačnog zaključka, koji je Gospodin zaodjenuo u rieči: »Moje kraljevstvo nije od ovoga svieta« (Iv 18, 36). Nije pomišljao ni na to, da zakoni borbe i pobjede toga kraljevstva moraju biti drugačiji, nego oni, koje on, otac laži, nameće svietu. Sigurno mogao je Spasitelj, ne samo u Maslinskom vrtu, nego i u sudnici, izmoliti od Otca više od dvanaest četa anđela (Mt 26, 53). Ali on svoju kraljevsku vlast nije izvojštio i branio silom oružja, kako to običavaju zemaljski kraljevi. Njegovo kraljevstvo nije od ovoga svieta. Time je Krist jasno i određeno i svečano oglasio temeljni zakon svoga

kraljevstva, koje vriedi za svakoga pojedinca i za sve narode. Svi, koji hoće, da pripadaju njegovom kraljevstvu, moraju pustiti da njihov rad i djelovanje, njihove najtajnije, najskrovitije misli i htijenje određuje i prožimlje taj zakon.

Samo je jedan jedini posegao za oružjem za Spasitelja, samo je jedan povukao mač, pa i njemu je još rekao Spasitelj: »Vrati svoj mač u korice!« (Mt 26, 52). Spasitelj je pobiedio, kada se posve odrekao sebe, kad je umro. *U toj ludosti križa, leži sva mudrost,* u toj slabosti leži naša snaga, u tom podpunom porazu leži naša pobjeda. »Božja ludost je mudrija od svih ljudi, i Božja slabost je jača od ljudi« (Kor 1, 25).

Mi umirući pobjeđujemo

Spasiteljev jedini zakon borbe, ratno pravo, to je zakon pobjede i za njegovu Crkvu i njegove vjerne: mi umirući pobjeđujemo. Krv je mučenika sjeme Crkve. Čim mi — slikovito rečeno — posegnemo za oružjem, već započinje naš poraz. Svi, koji se laćaju mača, od mača će i poginuti (Mt 26, 52). Odreknemo li se svake oružane pomoći, onda će pobjeda biti naša. »Ne pobjeđuje kralj jakošću vojske, ne opasava se junak veličinom snage, niti konj dovodi do pobjede. Uza svu svoju jakost ne donosi on spasenja« (Ps 32, 16 sl). »Kući Judinoj hoću da izkažem

milost i spasiti ću je po Gospodinu, Bogu njegovu. Ali ne ću je izbaviti lukom, mačem i bojnom opremom, niti konjima i konjanicima (Os 1, 7). Živjeti u svietu i upotrebljavati stvari svieta, stajati obim nogama u svietu, a ipak ne biti taknut od svieta i njegovih stvari, stajati posve iznad svieta, to je težko — težko za Crkvu, koja ne može biti bez družtvenih ustanova i svjetskih sredstava, težko za vjernike, koji su također još ljudi od mesa i krvi. I ovdje može nam pomoći samo živa vjera, koja sve stavlja u pravo svietlo, koja nas odvaja od svieta i uvlači u nadnarav.

Naša najveća jakost ne leži nikako u onome, u čemu je mnogi od nas i svi protivnici Crkve naslućuju, nego tamo, gdje se pričinja, da je naša najveća slabost. Mi smo uviek postali najjači po našim protivnicima. *Salus ex inimicis nostris; Spasenje nam je došlo od neprijatelja naših.* Kada su vikali: Crkva umire! tada je dosegla najljepši procvat. Naša jakost leži posve u nadnaravi, ali nikada u »naravi«, u moćnim vanjskim sredstvima, u povezanoj suradnji. I tu vriedi: »Duh je, koji oživljuje« (Iv 6, 63). »Mi još živimo doduše u tielu, ali se ne borimo na tjelesni način. Oružje, s kojim se borimo, nije tjelesno, nego je jako Božje oružje« (2 Kor 10, 3 sl). U danim slučajevima moramo podnieti nepravdu, ali mi sami ne možemo činiti nepravde. Ne smijemo se nikada upuštati u svjetske poslove i

svjetsku borbu; ako se borimo na način svieta, bit ćemo uviek pobieđeni. Što je više svjetskoga pomiešano s duhovnim područjem, to duhovno više gubi na svojoj udarnoj i prodornoj snazi.

Bitke Gospodnje

Stari nam Zavjet pokazuje, kako se vojuju Gospodnje vojne. Madianci i Amalećani upali su u Izrael sa 135.000 ljudi. Gedeon pozove svoje pod oružje. Njegovu se pozivu odazove 32.000 Izraelaca. Jedan je stajao naprama četvorici ili petorici neprijateljskih boraca. Ali Gospodin reče Gedeonu: »Ratnici, što su uza te, premnogobrojni su, a da im dadnem u ruke Madiance. Inače bi se Izrael mogao hvastati prema meni: Pomogao sam si vlastitom snagom. Bojažljive, strašljive i bezvoljne odpusti Gedeon. I 22.000 pođu kući. Jedan je Izraelac stajao naprama 13—14 protivnika. I ponovno reče Gospodin: »Četa je još uviek mnogobrojna. Povedi ih dolje vodi, tamo ću ih prebrati!« Kao Gospodnjih boraca ostane njih 300. Jedan naprama 450 protivnika. »S tih 300 ljudi«, rekao je Gospodin: »Ja ću vas spasiti i predati Mediance u vaše ruke.« Gedeonu, koji je hramao pokazao je Gospodin još posebno u snu po nekom Mediancu, da je upravo izabrao slabe, da pobiedi jake (1 Kor 1, 27). »Slušaj, imao sam jedan san. Pečen se kruh ječmeni dokotrljao u madianski tabor i do-

šao do jednog šatora. Pogodi ga tako, pade i premetnu se prema gore. Tako je šator ostao ležati.« Nemoguće postaje mogućim. Jedna tanka, laka pogača obara veliki ratni šator. 300 Izraelaca natjera 135.000 ljudi u bieg (Sud 7, 1 sl). »Gospodin će potući pred tobom tvoje neprijatelje, što se podižu protiv tebe. Jednim putem dolaze protiv tebe, ali na sedam će bježati pred tobom« (Deut 28, 7). Jedan goni tisuću (Deut 32, 30). Ali ako čovjek svoje pouzdanje stavi u vlastitu snagu, onda će biti obratno. »Jednim putem ideš protiv svojih neprijatelja, ali na sedam ćeš bježati pred njima (Deut 28, 25).

Gospodin je moćan, da nas spasi iz ruku kneza ovog svieta. To vriedi za svaku borbu, koju moramo izdržati protiv moći tame. Spasitelj uviek dovodi svoju Crkvu k pobjedi. »Zato ne boj se, malo stado! jer svidjelo se vašem Otcu, da vam dade kraljevstvo« (Lk 12, 32). »Blaženi krotki! jer će oni posjedovati zemlju« (Mat 5, 5).

U OČIMA SVIETA MI SMO LUĐACI

Djeca svieta i djeca Božja

Između djece ovog svieta — t. j. onih, koji služe đavlu, »knezu ovog svieta« (Iv 14, 30), — i djece Božje, koja žive u živoj povezanosti s Kristom, po-

stoji bitna razlika. Ako je Spasitelj u svojoj velikosvećeničkoj molitvi iztakao, da ne moli za »sviet«, to je time mislio na one, koji su, — zavedeni od duha laži, — zapali u grieh i ustraju u stanju smrtnog grieha. »Sve, što je u svietu, pohota je očiju, puti i oholost života«, piše sv. Ivan (Iv 2, 16). Rieči »sviet«, »djeca svieta«, »djeca zlobe« označuju u smislu Sv. Pisma jedno te isto. »Sviet po svom najgorem značenju ukazuje nam se kao ljudski rod u svojoj pobuni protiv Boga« (Rud. J. Meyer S. I.). Svi, koji čuvaju Kristovu rieč, »nisu od ovog svieta« (Iv 17, 16), i ako žive u svietu.

U svietu, a ipak ne od svieta

Jer nismo od svieta, ne smijemo više zemaljski misliti ni biti čisto »ljudski« u svom životu (1 Kor 3, 3). Budite »bezprikorni i čisti, djeca Božja bez grieha usred pokvarenog i naopakog naraštaja u kojem sjajite, kao zviezde u svemiru!« (Fil 2, 15). »Oni koji imadu ženu, neka žive tako, kao da je nemaju; koji plaču, kao da ne plaču; koji se raduju, kao da se ne raduju; koji nešto privriede, kao da nemaju ništa svoga; koji imadu posla sa svietom, kao da nemaju« (1 Kor 7, 29 sl.). »Kraljevstvo Božje ne sastoji se od jedenja i pijenja« (Rim 14, 17). Koji žive po tielu i idu za onim, što tielo hoće, ne mogu se svidjeti Bogu. Ta zahtjevi su tiela protivni

Bogu i znače smrt« (Rim 8, 5 sl). »Tielo i krv ne mogu nasliediti kraljevstva Božjega (1 Kor 15, 50). »Zato neka se nitko ne vara! Tko se u ovom svietu čini mudar, neka najprije postane lud, samo tako biti će mudar« (1 Kor 3, 18). »Mislite, kao Krist Isus!... On se ponizio uzevši obličje sluge. Ponizio se i bio poslušan do smrti, do smrti na križu. Zato ga je Bog uzvisio i dao mu ime, koje je nad svim imenima« (Fil 2, 5 sl). »Stojte čvrsto u vjeri!« (Kor 16, 13). Tko živi u vjeri, ne treba se obezhrabriti. »Neka se naš vanjski čovjek i razpada, naš nutarnji obnavlja se iz dana u dan. Jer naša sadašnja i časovita nevolja donosi nam prekomjernu, preobilnu, vječnu, od svega pretežniju slavu. Samo ne smijemo gledati na vidljivo, nego moramo svoje oči upraviti na nevidljivo. *Jer vidljivo je prolazno, a nevidljivo vječno.* (2 Kor 4, 16 sl). Ne, kao da bi već bili tako daleko. »Ali, — tako bi morao svaki kršćanin, da može svjedočiti o sebi — »ja težim za savršenstvom i rado bi ga dosegao. S ciljem u očima trčim za pobjedničkom nagradom, za koju me je Bog na nebu pozvao po Kristu Isusu« (Fil 3, 12, 14).

Oni nas ne mogu razumjeti

Sviet nas ne razumije i smatra nas budalama. On nas ne može razumjeti. Djeca svieta i djeca Božja služe dvojici posve različitih gospodara,

žive u dva različita kraljevstva, hodaju po dviema posve različitim ravninama, mjere nejednakim mjerilom. Mi mjerilo, kojim stvaramo naše mišljenje uzimljemo iz vjere i nadnaravi, pa dolazimo do posve drugih misaonih zaključaka nego sviet. Mi doduše moramo upotrebljavati svoja osjetila, svoj razum i misliti posve praktično — i što više, to bolje — kao i svi drugi ljudi, ali mi se ne smijemo dati voditi svojim naravnim razumom. (Razlike između prosvietljenog i neprosvietljenog mišljenja ne postajem nimalo sviestan. Sveti pisci nisu također bili nužno svjestni nadahnuća. Od milostnih činova ne osjećam ništa!) Boga se već nazivalo »posve-drugim«. Ta on sam kaže o sebi: »Moje misli nisu vaše misli, i vaši putevi nisu moji putevi« (Iz 55, 8). I tako bismo mi, djeca Božja, morali doduše biti u svietu, ali posve drugačije, nego drugi. Polazna točka našeg mišljenja morala bi biti uviek Gospodinova rieč: Moje kraljevstvo nije od ovoga svieta. Ali uzprkos tomu ne smijemo biti građani drugoga reda: malo pobožni, da, ali za daljnji kakav praktični rad neupotrebivi. Moramo biti pametni kao i drugi, i još pametniji od njih. Ali ovu pravu mudrost, koja s mudrošću puti, što smrt samo donosi (Rim 8, 6), nema nikakvog posla, može se steći i imati samo po živoj vjeri. Sviet, koji više ljubi tamu nego svietlo, ne će djeca svietla ni htjeti razumjeti. Sviet ne može i ne će da shvati ovoga: »Proklinju nas, a mi blagosliv-

ljemo; progone nas, a mi to strpljivo primamo; kleveću nas, a mi tješimo« (1 Kor 4, 12 sl). Ta mi smo djeca Božja. »Nismo primili duha svieta, nego duha, koji je od Boga« (1 Kor 2, 12).

Oni nas ne smiju razumjeti

Sviet nas ne može razumjeti, ali on nas i ne smije razumjeti. Ako nas sviet razumije, onda smo na razini svieta, istog oblika sa svietom (Rim 12, 2). Ako nas sviet hvali i diči, diže na ramena, onda je vrieme da uđemo u sebe i izpitamo svoju savjest. Onda prijeti velika pogibao, da nas je zahvatio i stao voditi svjetski duh.

»Prijateljstvo sa svietom znači neprijateljstvo protiv Boga« (Jak 4, 4). Ali ako nas sviet mrzi i progoni, onda je dobro s nama. »Sluga nije više od svog gospodara. Ako su mene progonili, i vas će progoniti« (Iv 15, 20). Ne čudimo se stoga ako nas sviet mrzi (Iv 3, 13). Kada bismo bili od svieta, sviet bi nas ljubio, ali jer smo djeca Božja, zato nas sviet ne poznaje. Ta on ne pozna ni njega (Iv 3, 1).

NAŠA JE »LUDOST« MUDROST PRED BOGOM

Prekasno mi se otvaraju oči

Naravno i nadnaravno shvaćanje ne bi se trebalo međusobno izključivati. Nadnarav i ovdje gradi

na naravi. Ali sviet, odieljen od Boga, ne može vidjeti očima vjere, ne može nadnaravno misliti ni zauzeti nadnaravni stav. Promatran sa stajališta djece svieta, čini se njihov život mudar, a naš vrlo lud. Što je svietu najveća mudrost, nama je najveća ludost. Što je nama najveća mudrost, svietu je najveća ludost. Ali na sudu svieta morati će oni priznati, da je samo naš način postupanja bio mudar, dočim će svoj vlastiti, navodno mudri način postupanja morati žigosati kao ludost. »Ovo je onaj, kojega smo nekoć izsmjehivali, porugom obasipali. Mi luđaci! Držali smo njegov život ludošću, njegov svršetak čak nečastnim. Kako to, da se pribroji sinovima Božjim, da je dio njegov među svetima!« (Mudr 5, 3 sl).

Oni bi već sada mogli »vidjeti«

Djeca svieta ne mogu doduše shvatiti naš stav, ali bi morali mirnim prosuđivanjem sa svojim naravnim razumom već sada upoznati i priznati, da smo mi pametniji. Bog u svojim odredbama uviek dobro misli nama ljudima. Svi njegovi naputci, njegove zapoviedi i savjeti služe spasu naše duše. Konačno oni pomažu, a to ponajbolje, i naše naravno blagostanje. Svaki puta, kada prekršim bilo koju Božju zapovied, štetuje ne samo nadnaravni, nego i naravni čovjek. Kada bi htjeli skrbiti samo za ovo-

zemnog čovjeka, a vječnost posve odkloniti, ni onda ne bi mogli naći boljih pravila od onih, što nam ih je Bog dao. Tko sagrieši protiv Boga, grieši i protiv svoje naravi. Bogu služiti jest i ostaje u svim okolnostima najrazboritije.

Primjer osvietljuje stvar

Neko prividno protivuriečje nalazi se u Spasiteljevim riečima: »Tko od vas hoće da bude prvi, neka bude sluga sviju« (Mk 10, 44). Ovaj naputak ne će zemaljski i svietski nastrojen čovjek moći bez daljnjega prihvatiti. I on će svakoga, tko ima moć da vlada, a učini sebe slugom sviju, smatrati za luđakom. Tko je gospodar, mora i nastupiti kao gospodar, i ne smije ni u čem ustupati, tako sudi svietski duh. A ipak onaj, koji se oslanja samo na svoju moć, naskoro ne će više uobće imati moći. Ona će sizati samo tako daleko, koliko njegova ruka i njegova policija, njegova vanjska sredstva moći i sile. On je gospodar, a ipak nije vladar. Srdca ne pripadaju njemu. Ako tko nikako ne iztiče svoju moć, ne zapovieda i ne nalaže kao neograničeni gospodar, nego je sluga sviju, vrši snažan upliv na ljude i postizava moć, kojoj se nitko ne može trajno ukloniti. Njegova moć siže dalje nego njegova ruka, srdca su njegova. On je sluga, a ipak vladar. Slično je sa svime, što nam Spasitelj zapovieda ili savjetuje ili pro-

glasuje blaženim — u govoru na gori, stavljajući nam to pred oči kao vriedno nasljedovanja.

Naš program: »Umrieti je za mene dobitak«

Sadržaj svih Spasiteljevih rieči, koje služe praktičnom provođenju i uređenju života, leži u onoj rieči Gospodinovoj kod sv. Luke: »Tko hoće, da spasi svoj život, izgubit će ga; a tko svoj život izgubi radi mene, spasiti će ga« (9, 24). »Umrieti je za mene dobitak«, piše sv. Pavao Filipljanima (1, 21). Umrieti nije nikakav gubitak, nego najveći dobitak. *Naš je život samo onda život, ako je umiranje.* A tko hoće da živi radi zemaljskoga života, pada u vječnu smrt. S prvim časom našega života već počima umiranje, putovanje prema grobu. S vanjskim umiranjem moralo bi uporedo ići i unutarnje. Iz dana u dan, komad po komad morali bismo umirati. *Svaki čas, kojega ne proživljujem, umirući, nisam uobće živio.*

»Biti ćete kao bogovi«!

Mi do vječnog, božankog života dolazimo samo, ako se odričemo, umiremo svome ja, a time i griehu. Naše ja teži po naravi za velikim, božanskim, samo često u suprotnom smjeru i obrnutim sredstvima. Nastojimo li vlastitom snagom postići vječni, božanski život, tad nikada ne ćemo postići ono, za čim

težimo, što više, još ćemo izgubiti ono, što nazivamo svojim vlastitim. Ovu težnju za velikim, božanskim, izazvao je đavo već u raju. On je zvao Evu na grieh: »nikako ne ćete umrieti, nego zna Bog, da će vam se otvoriti oči, čim uzjedete od toga i biti ćete kao Bog, jer ćete spoznati, što je dobro, a što je zlo« (Post 3, 5). I kada su jeli, otvorile su im se oči.

Svaki se grieh temelji na težnji — i ako ne uvijek jasno spoznatoj — da budemo jednaki s Bogom. Svi, koji težko grieše, obožavaju svoj ja. Ali »dok se prikazuju mudrima, postaju ludi« (Rim 1, 22). Tko se diže protiv Boga i hoće da Boga sruši s priestolja, taj ruši sebe. Samozataja, umrtvenje je doduše isto što reći »ne« svome ja, a to je ipak najbolji i najsavršeniji život. Tko ne umre, gubi još i ono, što ima, tko ne umire, propada. Ako pšenično zrno ne padne u zemlju i ne umre, ostaje samo za sebe, te onda bilo kako propadne. Ali ako umre, živi dalje i donosi mnogi plod (Iv 12, 24). *Samo umirući možemo postići život.*

Dan naše smrti ima samo tu prednost pred drugim danima, da toga dana umire zadnji dio našeg života. U času moje smrti ne smije me ništa više vezati za zemlju, sve veze moraju biti raztrgane. Mora da je umiranje težko, ako čovjek već za svog života nije počec umirati, ako se već nije odielio od svieta, ljudi i svog vlastitoga ja, ako još sa svim nitima svog srdca visi o svemu. *Kako težko mora da je umiranje, kada se u pola sata mora izvršiti posao, za koji bi bio trebao čitav život!*

Naše kraljevstvo nije od ovoga svieta!

»Umrieti za mene je dobitak«. Naš život mora biti sviestno umiranje. Ono, čega se odričemo, ne prestaje sasvim biti naše, nego se samo pretvara, diže u vriednosti i osigurava. Sve što s nama dolazi u doticaj, pa i sebe sama možemo preobražena unapried slati u vječnu domovinu. Tako se »možemo obogatiti kod Gospodina« (Lk 12, 21). Načinite sebi kese, koje se ne će iztrošiti, blago, kojega ne će nestati u nebesima, kuda se tat ne približuje niti moljac izjeda« (Lk 12, 33). Na ovom svietu ne smijemo sebi pribavljati zavičajnoga prava. Prolazimo pokraj zamamnih čari ovoga svieta, koje bi htjele da nas zadrže, s mišlju: »Moje kraljevstvo nije od ovoga svieta.« Mi smo ovdje stranci (Ps 118, 19), a stan moramo sebi urediti s onu stranu. Sagradimo sebi čvrst temelj za budućnost (Tim 6, 19), i ne samo temelj, nego podpuno prebivalište. Iz građevnog kamenja, koje šaljemo, podiže nam Bog naš vječni dom: »Što oko nije vidjelo, ni uho čulo, ni ljudsko srdce naslutilo, pripravio je Bog onima, koji ga ljube« (1 Kor 2, 9). Naš stan mora biti gotov, kada umremo, gotov do zadnje završne cigle.

Kada smo se posve oslobodili, kada su sve veze raztrgane, razriešene, onda je umiranje lako. Gle-

dajući natrag u svoj život, možemo puni zahvalnosti moliti: »Naša je duša kao ptičica umakla ptičarevoj zamci. Mreža se raztrgala i mi smo se oslobodili (Ps 123, 7). Ako smo sami sebe sa svim što smo imali, posve to preobrazivši, već unapred poslali u vječnost, onda nas ništa više ne zadržava ovdje, sve nas vuče prieko.

Sviestno moram žrtvovati i tad će sve biti sjeme za vječnost i tamo će biti spremljeno za me kao zreli plod u vječne žitnice. Što ja ovdje sijem, to ću tamo žeti, nagradu kao i kaznu. U nebu nema nagrade, ni u paklu kazne, koja ne bi imala svoj korien ovdje na zemlji. Kakva je sjetva, takva će biti žetva. »Tko rietko sije rietko će i žeti, a tko sije obilato, obilato će i žeti« (2 Kor 9, 6). »Tko sije u tielu, žeti će od tiela propast, tko sije u duhu, žeti će od duha život vječni« (Gal 6, 8).

Sada je vječnost

Kod svake gradnje i svakoga sijanja za vječnost moramo znati, da već sada stojimo u vječnosti. Vječnost ne dolazi »nakon« ovoga života, i kraljevstvo nebesko nije u tom, da »budemo izvan svieta«. Mi smo već usred vječnosti, već živimo usred kraljevstva nebeskoga. »Kraljevstvo je Božje u vama« (Lk 17, 21). »Tko čuje moju rieč i vjeruje onome, koji me je poslao, taj ima život vječni, i ne dolazi

na sud, nego je već prešao iz smrti u život« (Iv 5, 24). Mi trajno sijemo, rastemo, gradimo za vječnost. U našem vremenskom životu oblikuje se naš vječni život. Naše vrieme i naša vječnost spadaju skupa, sačinjavaju nešto jedna, poput tiela i duše. »Tko nema vječnosti, nema ni vremena« (Frommel). Smrću prestaje se naša vječnost razvijati, rasti. Zadnje stanje razvoja biti će stanje naše vječnosti. Mi rastemo u svoju vječnost, a toga ne opažamo. Na nama se trajno izvršuje sud. Naše htijenje nas sudi. Naš je život već ili u nebu ili u paklu.

»Zreo biti to je sve«

Na kraju našega života mi bismo imali biti zreli za nebo. Kada je plod posve sazreo, on sam od sebe pada s drveta. Vrtlar treba da ga se samo takne i već je u njegovoj ruci. Ako plod nije zreo, onda ga se silom mora strgnuti s grane. »Zreo biti to je sve« (Shakespeare, »Kralj Lear«). Jabuka, koja podpuno zrela visi na drvetu, ne može reći: »eto sam napokon liepa, eto sam postigla svoj cilj, pa pustite me još neko vrieme da visim«. Jabuka sazrieva samo, da se odieli, a ne, da ukrašuje drvo. Tako je i s nama ljudima. *Mi smo tu u prvom redu za Boga, a istom u drugom za sviet.* Kada sazrijemo, Bog nas uzima k sebi.

Djeca svieta ne sazrievaju za nebo. Ona hoće, da izbjegnu žrtvama, po kojima se sazrieva, a ipak

im nimalo nije lakše nego nama. I sviet mora služiti, ali ne »blagom« i »dobrom« Gospodaru (Mt 5, 8). — I djeca svieta moraju umrieti. Okrutnom rukom otima im smrt njihova dobra, i njihovu smrt sliedi »druga smrt« (Otkr 20, 15). Đavo, koji ih je zaveo, bit će bačen u ognjeno i sumporno jezero, i bit će (skupa) dan i noć mučeni u sve vieke (Otkr 20, 10). A naše je umiranje vječni život u Kristu. Ta vjera daje nam blaženu sigurnost. »Ako smo s njom umrli, onda ćemo s njime živjeti. Ustrajemo li uz njega, i vladat ćemo s njime« (2 Tim 2, 11).

KONAC

»Licem u lice«

I u punom svietlu vjere ostaje naš život ovdje na zemlji nešto tamna i maglovita, neko traženje i čežnja. Istom u vječnosti, kad naša vjera pređe u gledanje, kad u posjedovanju Boga prestane svaka želja i čežnja, sve traženje i teženje, tek tada će zasjati nad nama podpuni sjaj Božjeg svietla, tek tada ćemo sve podpuno upoznati. Mi smo dio, Krist je cjelina. Koliko shvatimo Krista u vjeri, toliko ga shvaćamo i u ljubavi. *Kako velikim Krist postane u nama u ovom životu, tako će velik stajati pred nama i u vječnosti.* U onoj mjeri u kojoj mu

pustimo da sada u nama poprimi obličje, u toj mjeri odkriti će nam jednoć slavu svog bogočovječanskog bića. Što je tjesnija veza s njime u vjeri i ljubavi ovdje na zemlji, tim ćemo mu bliže biti u vječnosti, to će nas jače taknuti svietlo njegovog božanstva, tim ćemo ga jasnije i blaženije gledati u vječnosti, a s time i čitavo presveto Trojstvo. »Da gledaju moju slavu, to je nagrada vjere« (Sv. Aug.). »Sada gledamo kroz ogledalo u zagonetki, a tada ćemo licem u lice« (1 Kor 13, 12).

Blaženi, koji gladuju i žeđaju pravde! Jer će se oni nasititi« (Mt 5, 6). »Ne će više gladovati ni žeđati. Jer Janje koje stoji nasred priestolja, pasti će ih i voditi na izvore žive vode« (Otkr 7, 16). »Tko hoće, dobiti će zabadava žive vode« (Otkr 22, 17).

»A, Onome, koji svojom djelotvornom snagom može učiniti u vama bezkrajno više, nego što molimo i mislimo: Njemu slava u Crkvi i u Kristu Isusu kroz sva pokoljenja od vieka do vieka!« (Ef 3, 20 sl).

A m e n!

S A D R Ž A J

*

III. SAMO U VJERI MOŽEMO RAZUMJETI SVIET I POSTATI NJEGOVIM GOSPODAROM

I Z P R A V I

Na	str.	8.	redak	10. ozdo	treba	budeći
„	„	34.	„	12. ozgo	„	Savao je postao
„	„	37.	„	14. „	„	brisati (Göthe)
„	„	39.	„	10. ozdo	„	Garrigou-Lagrange
„	„	48.	„	12. „	„	bliže k njemu
„	„	61.	„	6. „	„	(Iv 3, *30*)
„	„	120.	„	13. ozgo	„	(1 *Kor* 2, 10)
„	„	129.	„	12. ozdo	„	sinama«
„	„	130.	„	7. „	„	o Bogu
„	„	133.	„	5. „	„	strane
„	„	135.	„	4. ozgo	„	»Ne
„	„	142.	„	11. „	„	Ravig*nan*
„	„	151.	„	1. „	„	d*vj*ema
„	„	154.	„	10. i 14. ozgo	„	sv*j*etski
„	„	155.	„	9. ozdo	„	proživljujem umirući

